

II

(Nem jogalkotási aktusok)

HATÁROZATOK

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2011. augusztus 3.)

a Portugália által a Petrogal részére nyújtani tervezett SA. 26980 (C 34/09 (ex N 588/08)) számú állami támogatásról

(az értesítés a C(2011) 5546. számú dokumentummal történt)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2012/466/EU)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 108. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

miután az említett rendelkezéseknek megfelelően felkérte az érdekelteket az észrevételeik megtételére, ⁽¹⁾ és tekintettel ezekre az észrevételekre,

mivel:

1. ELJÁRÁS

- (1) 2009. november 19-én kelt levelével a Bizottság értesítette Portugáliát arról, hogy a Petroleos de Portugal, Petrogal S.A. (a továbbiakban: Petrogal) részére a Sinesben és Matosinhosban folytatott kőolaj-finomításra irányuló beruházási projekthez (a továbbiakban: a beruházási projekt) nyújtani kívánt regionális ad hoc támogatással kapcsolatosan a Szerződés 108. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárás megindításáról határozott. 2009. december 9-i levelében Portugália közzététel céljából benyújtotta az eljárást megindító határozat nyilvános változatát.
- (2) 2009. december 17-i levelében Portugália az észrevételei benyújtására rendelkezésre álló határidő egy hónappal történő meghosszabbítását kérte. 2009. december 22-én a Bizottság elfogadta ezt a kérést. Portugália az észrevételeket 2010. január 21-én kelt levelében nyújtotta be.

- (3) Az eljárás megindításáról szóló bizottsági határozatot közzétették az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ⁽²⁾. A Bizottság felkérte az érdekelt feleket észrevételeik megtételére.

- (4) Eljuttatta észrevételeit a Bizottsághoz az *Associação das Indústrias da Petroquímica, Química e Refinação* ⁽³⁾, a *Confederação da Indústria Portuguesa* ⁽⁴⁾, az *Associação para a eficiência energética* ⁽⁵⁾, a 2. számú versenytárs ⁽⁶⁾, a Petrogal egyik konkurens vállalkozása ⁽⁷⁾, az 1. számú versenytárs ⁽⁸⁾ ⁽⁹⁾, az *União Geral de trabalhadores* ⁽¹⁰⁾, Sines város Önkormányzata ⁽¹¹⁾, a *Confederação Geral dos Trabalhadores Portugueses* ⁽¹²⁾ és az *Associação Industrial Portuguesa* ⁽¹³⁾.

- (5) 2010. március 9-én, március 10-én, március 17-én és március 19-én kelt levelében a Bizottság továbbította ezeket az észrevételeket Portugáliának, lehetőséget adva arra, hogy ezekre reagáljon. Portugália 2010. április 8-i levelében nyújtotta be az észrevételeit.

- (6) A Bizottság 2010. július 15-én és július 28-án kelt levelében ⁽¹⁴⁾ további információkat kért, amelyeket Portugália 2010. augusztus 16-i és 23-i levelében adott meg.

⁽²⁾ Lásd a 2. lábjegyzetet.

⁽³⁾ 2010. február 26-i levél.

⁽⁴⁾ Lásd a 3. lábjegyzetet.

⁽⁵⁾ Lásd a 3. lábjegyzetet.

⁽⁶⁾ A 659/1999/EK rendelet 6. cikkének (2) bekezdésével összhangban ez az érdekelt fél a lehetséges kár miatt kérte, hogy személyét az érintett tagállam előtt ne fedjék fel.

⁽⁷⁾ Lásd a 3. lábjegyzetet.

⁽⁸⁾ Lásd a 6. lábjegyzetet.

⁽⁹⁾ 2010. március 1-jei levél.

⁽¹⁰⁾ 2010. március 2-i levél.

⁽¹¹⁾ 2010. március 10-i levél.

⁽¹²⁾ 2010. március 11-i levél.

⁽¹³⁾ 2010. március 18-i levél.

⁽¹⁴⁾ A levél portugál nyelvű változata (az angol nyelvű változatot 2010. július 22-én küldték el).

⁽¹⁾ HL C 23., 2010.1.30., 34. o.

- (7) 2010. augusztus 4-i és 5-i levelében a Bizottság az 1. és a 2. számú versenytárstól pontosítást kért, amelyet azok 2010. szeptember 10-i, illetve 15-i levelükben nyújtottak be. 2010. szeptember 20-án kelt levélben ezeket a pontosításokat észrevételezésre továbbították Portugáliának.
- (8) A Bizottság 2010. szeptember 17-én és 2010. október 1-jén kelt levelében további információkat kért Portugáliától. Portugália 2010. október 18-án és 29-én nyújtotta be válaszáat.
- (9) 2010. október 13-án kelt levél útján az 1. és 2. számú versenytárstól konkrét részleteket kértek a 2010. szeptember 10-i, illetve 15-i válaszukat illetően.
- (10) A Bizottság 2010. október 21-én és 28-án kelt levelében további információkat kért Portugáliától. Portugália november 12-i levelében válaszolt.
- (11) 2010. november 10-i levelében az 1. számú versenytárs benyújtotta a 2010. szeptember 15-i leveléhez kapcsolódó pontosításokat. 2010. november 12-én ezeket a pontosításokat észrevételezésre továbbították Portugáliának, amely 2010. november 19-én küldte el válaszáat.
- (12) A Bizottság 2010. november 30-án kelt levelében további információkat kért Portugáliától. Portugália 2010. december 20-án kelt levél útján nyújtotta be válaszáat.
- (13) A Bizottság 2010. november 11-én kelt levelében felkérte Portugáliát, hogy nyújtsa be a beruházási projekt költség-haszon elemzését. 2010. december 1-jén Portugália eljuttatta a Bizottsághoz a kért információkat.
- (14) 2011. január 6-án kelt levelében Portugália a Petrogal részvényeseivel kapcsolatos információkat nyújtott be.
- (15) A portugál hatóságok, a Petrogal képviselői és a Bizottság részvételével 2011. január 12-én találkozóra került sor. 2011. január 25-én kelt levelében Portugália benyújtotta a találkozó során felmerült egyes kérdésekkel kapcsolatos információkat (pl. piaci értékelés, a támogatás ösztönző hatása).
- (16) 2011. január 24-én, március 16-án és április 12-én kelt levelében a Bizottság további információt kért a beruházási projekttel kapcsolatban az esetleges támogatás nélküli helyzetre vonatkozóan; ezekre Portugália 2011. február 7-i, április 4-i, illetve április 29-i levelében válaszolt. A Bizottság 2011. június 7-i e-mail üzenetében Portugáliától a korábbi levelekből hiányzó információk pótlását kérte. 2011. június 9-én kelt e-mail üzenetében, illetve 2011. június 11-i és 17-i levelében Portugália néhány érintett kérdést illetően tájékoztatással szolgált.

- (17) A Bizottság 2011. június 24-én kelt levelében felkérte Portugáliát, hogy pontosítsa a dízelüzemanyag piacával kapcsolatos hiányzó információkat. Portugália 2011. június 30-i és 2011. július 14-i levelében benyújtotta ezeket az információkat. 2011. július 20-i levelükben a portugál hatóságok jóváhagyták, hogy a Bizottság angol nyelven fogadja el ezt a határozatot.

2. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁS RÉSZLETES LEÍRÁSA

2.1. A kedvezményezett

- (18) Az állami támogatás kedvezményezettje, a Petróleos de Portugal – Petrogal, S.A. (a továbbiakban: Petrogal), a Galp Energia, SGPS, S.A. (a továbbiakban: Galp Energia) kizárólagos (100 %-os) tulajdonában álló leányvállalata. A Galp Energia fő részvényesei az ENI SpA⁽¹⁵⁾ (33,34 %), az Amorim Energia BV („Amorim Energia”)⁽¹⁶⁾ (33,34 %), a Párpública Participações Públicas („Párpública”)(SGPS)⁽¹⁷⁾ (7 %), a Fidelity International Limited (2,01 %), a Caixa Geral de Depósitos SA („CGD”)⁽¹⁸⁾ (1 %) és mások (23,31 %). A Galp Energia a Galp Energia Group („Galp”) holdingvállalata. A Galp Energia a kőolaj-termékek piacán (ez finomítási és forgalmazási tevékenységeket, például nagy- és kiskereskedelmi értékesítést is magában foglal), valamint a gázpiacon tevékenykedik.
- (19) A holdingvállalatot 1999. április 22-én alapították GALP – Petróleos e Gás de Portugal SGPS, S.A. néven elsősorban kőolaj- és földgáz-kereskedelmi célokra két korábbi portugál állami tulajdonú vállalat, a kőolajtermékekkel foglalkozó Petrogal és a földgázzal foglalkozó GDP – Gas de Portugal, SGPS, S.A. egyesítésével, amelyek így a Galp Energia ellenőrzése alá kerültek⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ Az ENI S.p.A. (a továbbiakban: ENI) a milánói és a New York-i tőzsdén (NYSE) is jegyzett vezető olaszországi energiavállalat. Több mint 70 országban tevékenykedik a feltárás és előállítás, a gáz és energia, az olajtermékek finomítása és forgalmazása, a petrokémiai anyagok, valamint a tervezési, építési és fűrészi szolgáltatások területén. Az ENI kőolaj-finomítási kapacitásai Olaszországra, Németországra és a Cseh Köztársaságra is kiterjednek. Olaszországban ezt öt kizárólagos tulajdonú kőolaj-finomító egység és a szicíliai Milazzo kőolaj-finomítójában való 50 %-os részesedés alkotja. Ami az Olaszországon kívüli kőolaj-finomítókat illeti, az ENI korlátozott részesedéssel rendelkezik németországi és cseh köztársaságbeli finomítóknál. Németországban 8,3 %-os részesedése van a német SCHWEDT kőolaj-finomító vállalatban és 20 %-os részesedése az ingolstadt, a vohburgi és a neustadt finomítókat magában foglaló integrált BAYERNOIL finomítóegységben. Az ENI németországi finomítási kapacitása hozzávetőleg 70 ezer hordó/nap, amely nagyrészt az ENI bajorországi és kelet-németországi elosztóhálózatának ellátását szolgálja. A cseh köztársaságbeli tevékenységét illetően az ENI összesen 32,4 %-os részesedéssel bír a Česka Rafinerska vállalatban, amely a kralupyi és a litvovói finomítókat foglalja magában. Az ENI finomítási kapacitásbeli részesedése 53 ezer hordó/nap. 2007-ben az ENI saját forgalma Olaszországon belül és kívül összesen 37,15 millió tonna volt.

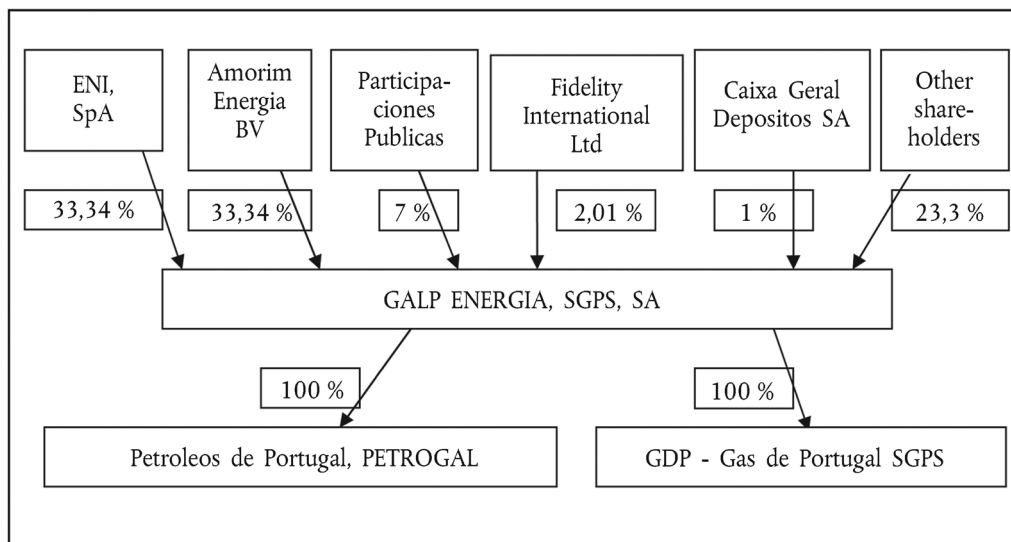
⁽¹⁶⁾ Az Amorim Energia hollandiai székhelyű vállalat. Fő részvényesei az Esperanza Holding B.V. (45 %), a Power, Oil & Gas Investments B.V. (30 %), az Amorim Investimentos Energéticos, SGPS, S.A. (20 %) és az Oil Investments B.V. (5 %). Az Amorim Energia 55 %-ban az Américo Amorim portugál befektető közvetlen vagy közvetett ellenőrzése alatt áll, míg a fennmaradó 45 %-ot az Esperanza Holding B.V. irányítása révén a Sonagol birtokolja. A Sonagol Angola állami olajtársasága.

⁽¹⁷⁾ A Párpública a portugál állam több vállalatban belüli tőkerészesedéseit tulajdonló holdingvállalat.

⁽¹⁸⁾ A CGD a portugál állam kizárólagos tulajdonában álló pénzintézet.

⁽¹⁹⁾ Forrás: a Galp Energia weboldala: <http://www.galpenergia.com>

- (20) A Galp Energia üzleti tevékenységei között megtalálható még a finomított kőolajtermékek kis- és nagykereskedelmi forgalmazása az Ibériai-félszigeten. Portugáliában piacvezető⁽²⁰⁾, és Spanyolországban is folyamatosan terjeszkedik.
- (21) A Petrogal tulajdonában áll mindkét portugáliai kőolaj-finomító. Ezek Sinesben és Matosinhosban találhatók. A kőolaj-finomító üzletág valamennyi finomítási, ellátási és logisztikai tevékenységet magában foglal. A Petrogal Portugáliában a kőolajtermékek legnagyobb, az Ibériai-félszigeten pedig az egyik legnagyobb forgalmazója. Az összes nyersolaj, illetve a finomított termékek egy részének Portugáliába történő behozatalát ténylegesen a vállalat irányítja; ezenfelül a nyersolaj és a finomított termékek tárolási kapacitásának 80 %-a is a kezében van⁽²¹⁾, valamint fontos pozíciót foglal el az olajtermékek portugál logisztikai infrastruktúrájában.
- (22) A Petrogal széles termékválasztékot kínál, mint például benzin, dízelüzemanyag, sugárhajtómű-üzemanyag, tüzelőolaj, nafta, PB-gáz, bitumen és számos aromás termék. A kőolaj-finomító üzletág feladata, hogy ellássa olajtermékekkel a Petrogal portugáliai kiskereskedelmi, nagykereskedelmi és propánbutángáz-forgalmazási részlegeit, a versenytársakat és a külföldi vevőket, valamint üzemelteti ezek finomítóberendezéseit és logisztikai eszközeit. A Petrogal termékei tárolását és szállítását saját tulajdonú tárolási eszközeinek igénybevételével vagy kapcsolt logisztikai leányvállalatai révén végzi.
- (23) Az 1. ábra a Petrogal tulajdonosi és ellenőrzési jogait mutatja be:

A részvényesi megállapodás

- (24) 2005. december 29-én az Amorim Energia, az ENI és a Rede Eléctrica Nacional de Portugal (REN) részvényesi megállapodást írt alá, amelyhez 2006. március 28-án a CGD is csatlakozott (a továbbiakban: a részvényesi megállapodás). A nyolc évre szóló részvényesi megállapodás 2006. március 29-én lépett hatályba. Az értékpapírokról szóló portugál törvénykönyv 20. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében a részvényesi megállapodás feleinek tulajdonában lévő Galp Energia-részvényekhez kapcsolódó szavazati jogokkal kölcsönösen a többi fél is élhet. Ennélfogva a Galp Energia feletti ellenőrzést a részvényesi megállapodást aláíró részvényesek közösen gyakorolják.
- (25) Portugália szerint a részvényesi megállapodásból következik, hogy a részvényesek és különösen az ENI nem ellenőrizheti és határozhatja meg kizárólagosan a saját és a Petrogal finomítási tevékenységei közötti stratégiákat.

⁽²⁰⁾ A Petrogal weboldala szerint a vállalat töltőállomás-hálózata (837 állomás Portugáliában és 223 Spanyolországban) 2005-ben az eladási mennyiség alapján Portugáliában 37 %-os, az Ibériai-félszigeten pedig 9 %-os piaci részesedéssel bírt a kiskereskedelmi piacon. A nagykereskedelmi piacon több mint 4 300 ipari és kereskedelmi felhasználót látott el összesen 5,5 millió tonna finomított kőolajipari termékkel, ami Portugáliában 51 %-os, az Ibériai-félszigeten pedig 11 %-os piaci részesedést jelentett.

⁽²¹⁾ A Portugál Versenyhatóság portugál üzemanyagpiacról szóló jelentéséből származó adatok (2008. június 2., 9. o.) – a weboldalon közzétett tartalom alapján: <http://www.concorrenca.pt/Publicacoes/Autoridade.asp>

2.2. A Petrogal beruházási projektje

- (26) A beruházási projekt célja Portugália egyedüli két kőolaj-finomítója, a Sinesben és Matosinhosban működő két kőolaj-finomító egység átalakítása és kibővítése. A projekt ezenfelül a két kőolaj-finomító integrációjának és egymást kiegészítő jellegének javítását célozza. A beruházás megnyitja az utat a nehezebb nyersolajak használatára előtt.
- (27) A beruházási projekt elsődleges célja a dízelüzemanyag termelésének növelése a benzinnel szemben. A beruházási projektben foglaltak szerint a nehéz nyersolaj fokozott használatával csökkennek a nyersanyagköltségek, és több helyről lehet majd beszerezni a feldolgozandó nyersolajat.
- (28) A Matosinhosban működő kőolaj-finomító konverziós projektje két részből áll: vákuumgázolaj kinyerését szolgáló új vákuumdesztillációs egység, valamint a vákuummaradék kíméletes termikus krakkolását szolgáló viszkózitás-csökkentő egység (viszkozitástörő) létesítése.
- (29) A Sinesben működő kőolaj-finomító konverziós projektje új hidrokrakkoló, vagyis dízel- és sugárhajtóműüzemanyag-gyártásához vákuumgázolaj hidrokrakkolását szolgáló egység létesítésére irányul. A beruházási projekt szerint a hidrokrakkoló egység nyersanyagként a Matosinhosban és Sinesben működő kőolaj-finomítóknál előállított vákuumgázolajat és viszkozitástörésből származó gázolajat használja majd fel, maximálisan kihasználva a nemzeti kőolaj-finomító berendezések feldolgozási kapacitását. Naponta hozzávetőleg [...] hordónyi mennyiséget dolgoz majd fel, kb. évi [...] ezer tonna atmoszferikus maradék elsődleges nyersanyagként történő felhasználásával.
- (30) A hidrokrakkolással kinyert termékek (PB-gáz, nafta⁽²²⁾ és dízel) [...] hidrogénezettek, és ezáltal jobb minőségűek. A beruházási projekt eredményeképpen várhatóan csak a dízel és a nehéznafta termelése nő majd.
- (31) A beruházási projekt szerint a Sines kőolaj-finomító egységben előállított nehéznafta egy részét nyersanyagként átszállítják a Petrogal matosinhosi aromás termékeket gyártó üzemébe⁽²³⁾, ami tovább erősíti a két finomítóegység integrációját. A nehéznafta megnövelt termelése a sines-i konverziós projekt elkerülhetetlen technikai következménye.
- (32) A beruházási projekttel kapcsolatos munka 2008-ban kezdődött (az első megrendelést az Igazgatótanács 2008. március 5-i határozata alapján 2008. március

⁽²²⁾ A nafta a finomított nyersolaj gázok és kőolaj közötti könnyű frakciója. A petrolkémiai ipar nyersanyagként alkalmazza, mivel krakkolásával számos termék előállítható, és benzin-összetevőként (könnyűnafta) vagy reformbenzin előállítására (nehéznafta) is használható.

⁽²³⁾ A fennmaradó részt a sines-i kőolaj-finomító belső folyamataiban azonnal újra felhasználják.

14-én adták ki), és befejezése 2010. december 31-ig esedékes. A teljes termelési kapacitást várhatóan 2011-ben érik el.

2.3. Egyetlen beruházási projekt

- (33) Portugália szerint a két kőolaj-finomító közötti földrajzi távolság ellenére (mintegy 450 km, amelyet tengeri szállítással kell áthidalni) a beruházási projektet a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó nemzeti regionális támogatásokról szóló irányelvről szóló (24) (a továbbiakban: RTI) 60. bekezdése értelmében egyetlen beruházási projektnek kell tekinteni. A portugál hatóságok megerősítik, hogy a Petrogal a bejelentett beruházási projekt kezdetét megelőző három évben nem részesült állami támogatásban.

2.4. A beruházási projekt költségei

- (34) A sines-i beruházás nominális értéken [] EUR beruházási költséggel jár. A Sinesben működő kőolaj-finomító a tervek szerint [] EUR támogatást kapna (nominális értéken), ami 16 %-os támogatási intenzitást jelent. Ami a matosinhosi kőolaj-finomítót illeti, a beruházás összege [] EUR (nominális értéken), és a kőolaj-finomító [] EUR támogatásban részesülne (nominális értéken), ami 13 %-os támogatási intenzitásnak felel meg.
- (35) A beruházási projekt támogatható kiadásainak összege jelenértéken 974 064 894 EUR (nominális értéken 1 058 934 146 EUR), és kizárólag felszerelésre vonatkozik (földterületre vagy épületekre nem). A két kőolaj-finomítónak nyújtott támogatás összértéke jelenértéken 121 091 314 EUR (nominális értéken 160 484 007 EUR), ami 12,43 %-os támogatási intenzitásnak felel meg. A támogatható költségek évenkénti bontása az 1. táblázatban látható:

1. táblázat

Támogatható költségek (EUR)	2007	2008	2009	2010	Összesen
Tárgyi állóeszközök	[] (*)	[]	[]	[]	1 058 934 146

(*) Az előkészítő mérnöki tanulmányok költsége.

2.5. A beruházási projekt finanszírozása

- (36) A Petrogal a tervek szerint az igényelt állami támogatáson kívül (nominális értéken 160 484 007 EUR) saját forrásokból finanszírozná a beruházási projektet. Finanszírozási forrásként további állami támogatást nem irányoztak elő. A beruházási projekt ezenfelül az Európai Beruházási Bank 2009-ben jóváhagyott 500 millió EUR összértékű hiteleből is gazdálkodhat. A kedvezményezett saját hozzájárulásának mértéke a támogatható költségek 36 %-át teszi ki.

⁽²⁴⁾ HL C 54., 2006.3.4., 13. o.

2.6. A regionális támogatás felső határa

- (37) A 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó portugál nemzeti regionális támogatási térképpel ⁽²⁵⁾ összhangban a Sinesben és a Matosinhosban működő kőolaj-finomítóknak otthont adó ALEN TEJO, illetve Norte régió a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének a) pontjában foglalt eltérés alapján regionális támogatásra jogosult, amelyen belül a nagyvállalatoknak nyújtott regionális beruházási támogatások felső határa a bruttó támogatástartalom (GGE) 40, illetve 30 %-a.

2.7. Hozzájárulás a regionális fejlődéshez

- (38) A beruházás a tervek szerint mindkét régióban hozzávetőleg 150 közvetlen és 450 közvetett munkahelyet teremtene. Ezenfelül a Portugália által benyújtott információk szerint az építési szakaszban hozzávetőleg 3 000 ideiglenes munkahely létesülne.

2.8. A támogatás formája

- (39) Az állami támogatást ad hoc támogatásként nyújtják, amelyet az 1999. október 15-i 409/99. sz. törvényerejű rendelet alapján egy azóta megszűnt támogatási program (az N 97/99 sz. program) rendelkezéseit alkalmazva dolgoztak ki.

- (40) A Portugál Minisztertanács 2008. március 6-i rendeletét követően 2008. március 10-én a portugál hatóságok és a Petrogal, illetve a Galp Energia között két szerződés jött létre az állami támogatás nyújtásáról. A két szerződés a következő volt: „az adókedvezmények nyújtásáról szóló szerződés” és a „beruházási szerződés” (a „támogatási szerződések”).

- (41) Az aláírt támogatási szerződések a beruházási projekt végrehajtásával kapcsolatos adójóváírásra vonatkozó engedélyt irányoztak elő. A támogatást az jelentené, hogy az adójóváírást levonnák a később fizetendő társasági jövedelemadóból. Az adójóváírás összegét a portugál hatóságok számítanák ki a támogatható beruházások százalékos arányában. Az adójóváírást csak a beruházási projektből eredő adókra lehetne alkalmazni. Amennyiben az adójóváírás teljes összegét nem tudják levonni, a fennmaradó összeg a szerződés lejártáig (azaz 2016. december 31-ig) még levonható.

2.9. A támogatás összege

- (42) Portugália 160 484 007 EUR nominális értékű regionális támogatás nyújtását tervezi, amelyet 2011-től fizetne. A portugál hatóságok által biztosított alábbi 2. táblázat részletesen ismerteti a támogatás kifizetésének ütemtervét:

2. táblázat

Év	Becsült adóköteles jövedelem	Adók	Adójóváírás igénybevétele (*)
2008			
2009			
2010			
2011	[]	[]	
2012	[]	[]	[]
2013	[]	[]	[]
2014	[]	[]	[]
2015	[]	[]	[]
2016	[]	[]	
			160 484 007

(*) Egy adott évben keletkező jövedelem adózása a következő évben esedékes, így az adójóváírás igénybevétele csak a következő évben érvényesíthető.

⁽²⁵⁾ A portugál regionális támogatási térképet a Bizottság N 727/2006 sz. ügyben hozott 2007. február 7-i határozata hagyta jóvá (HL C 68., 2007.3.24., 26.).

- (43) Portugália megerősítette, hogy a beruházási projekthez nyújtott támogatást nem halmozzák az ugyanazon támogatható költségek után járó helyi, regionális, nemzeti vagy uniós forrásokkal.

- (44) Ezenfelül a támogatást azzal a feltétellel nyújtják, hogy a Petrogal a beruházási projekt befejezésétől számított legalább öt évig fenntartja a beruházásokat a támogatott régiókban.

- (45) Portugália megerősítette, hogy a Bizottság jóváhagyta a támogatás nyújtását.

- (46) A Petrogal 2007. január 22-én állami támogatásért folyamodott a beruházási projekthez. 2007. január 23-án a portugál hatóságok írásban megerősítették a Petrogal számára, hogy a – további részletes vizsgálat tárgyát képező – beruházási projekt megfelel a „költségvetési programban” meghatározott és a beruházási munkálatok megkezdése előtt teljesítendő jogosultsági feltételeknek.

- (47) Portugália vállalta, hogy alacsonyabb vagy magasabb támogatható költségek esetén sem lépi túl a támogatási összeg és támogatási intenzitás e határozatban megállapított felső határát.

2.10. Általános rendelkezések

(48) Portugália vállalta, hogy benyújtja a következőket:

- a támogatás kifizetését követő két hónapon belül a Petrogalnak küldött azon dokumentum másolatát, amelyben értesíti a vállalatot a támogatási szerződések hatálybalépéséről,
- a támogatás bizottsági jóváhagyásának napjától kezdve ötévente időközi jelentést (amely tájékoztatást ad a kifizetett támogatási összegekről, a támogatási szerződés végrehajtásáról és az érintett létesítményben/üzemben megkezdett minden egyéb beruházási projektről),
- a bejelentett kifizetési ütemterv alapján a támogatás utolsó részletének kifizetését követő hat hónapon belül részletes zárójelentést.

3. A HIVATALOS VIZSGÁLATI ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁNAK INDOKOLÁSA

(49) A Szerződés 108. cikkének (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatában (a továbbiakban: az eljárást megindító határozat) a Bizottság kétségeinek adott hangot arra vonatkozóan, hogy a támogatás összegegyeztethető az RTI rendelkezéseivel. E tekintetben a Bizottság az eljárást megindító határozatban az (50) és a (64) preambulumbekkezdésben említett kérdésekkel kapcsolatban fejezte ki kételyeit.

3.1. Összegegyeztethetőség az RTI általános rendelkezéseivel

Induló beruházás

(50) Az RTI 34. bekezdése a következőképpen ismerteti az induló beruházás szabványos kategóriáit: „tárgyi eszközbe vagy immateriális javakba történő beruházás”, amely:

- új létesítmény felállításával,
- meglévő létesítmény bővítésével,
- egy létesítmény termelésének további, új termékekkel történő diverzifikációjával,
- egy meglévő létesítmény teljes termelési folyamatának alapvető megváltoztatásával kapcsolatos.

A pótló beruházás, amely nem felel meg az e pontban említett feltételek egyikének sem, kifejezetten nem tartozik az induló beruházás fogalmának körébe.

(51) E tekintetben a Bizottság az eljárást megindító határozatban kétségeinek adott hangot azt illetően, hogy a két kőolaj-finomító egység modernizálására és fokozott integrációjára, a dízel (és járulékosan a nafta) termelésének növelésére és egyúttal a benzintermelés csökkentésére irányuló beruházási projekt induló beruházásnak tekinthető-e. A Bizottság úgy vélte, hogy a beruházási

projekt nem minősül új létesítmény felállításának, sem egy meglévő létesítmény termelésének további, új termékekkel történő diverzifikációjának. Ugyanakkor elfogadható, hogy bizonyos „bővítési” és „a termelési folyamat alapvető megváltoztatásával” kapcsolatos elemeket foglal magában.

Következetes regionális fejlesztés

- (52) A Bizottság az eljárást megindító határozatban rámutatott, hogy mivel a támogatási intézkedést ad hoc támogatásként kell értékelni, Portugáliának bizonyítania kellett, hogy a beruházási projekt hozzájárul egy következetes regionális fejlesztési stratégia megvalósításához, az RTI 10. bekezdése értelmében.
- (53) Az eljárást megindító határozatban a Bizottság különösen megkérdőjelezte, hogy a regionális fejlődéshez való várható hozzájárulás valóban ellensúlyozza-e a támogatásból eredő ágazati hatásokat (160 millió EUR összegű támogatás, amely mindössze 150 közvetlen munkahelyet terem).
- (54) Ebben az összefüggésben a Bizottság rámutatott, hogy okkal kételkedhet a támogatás szükségességében, mivel amint az a Petrogal 2008. évi pénzügyi beszámolójából egyértelműen kiderül, a beruházási projekt ipari stratégiája részét képezi, és azt feltehetően ellenkező esetben, tehát támogatás nélkül is megvalósítanák. A Bizottság jelezte, hogy a támogatás a jelek szerint nem szükséges a beruházás végrehajtásához (amelynek munkái 2008-ban elkezdődtek), és hogy a Petrogal más beruházási helyszíneket is mérlegelhetett volna. A szükségtelen támogatás valószínűleg nem segíti elő a regionális fejlődést, és elfogadhatatlan versenytorzulást eredményezhet.

Az ösztönző hatással kapcsolatos formális követelmény

- (55) Az eljárást megindító határozatban a Bizottság kétségbe vonta, hogy teljesültek az RTI 38. bekezdésében az ösztönző hatásra vonatkozóan megállapított formális követelmények. Ad hoc támogatás esetén a beruházás megkezdése előtt az illetékes hatóságnak szándéknyilatkozatot kellett volna tennie a támogatás odaítéléséről, amelyben feltételül szabja az intézkedés Bizottság általi elfogadását.
- (56) E tekintetben a Bizottság az eljárást megindító határozatban kétségeinek adott hangot azt illetően, hogy Portugália azon írásbeli megerősítése, amely szerint a – további részletes vizsgálat tárgyát képező – beruházási projekt állami támogatásra jogosult, valóban megfelelt-e az RTI 38. bekezdésében foglalt követelményeknek.

3.2. A támogatás értékelése a nagyberuházási projektek támogatására vonatkozó rendelkezések alapján

Egyetlen beruházási projekt

- (57) Portugália a két kőolaj-finomítót érintő beruházási projektet egyetlen beruházási projektként jelentette be. Az RTI 60. bekezdése értelmében egy induló beruházás akkor tekinthető egyetlen beruházási projektnak, ha az a technikai, funkcionális és stratégiai kapcsolatokra, valamint a közvetlen közelségre figyelemmel gazdaságilag oszthatatlan.

(58) E tekintetben a Bizottság az eljárást megindító határozatban kételyeit fejezte ki a két kőolaj-finomító egység közötti távolságot illetően. Ezenfelül a beruházási projekt egyetlen beruházási projektként történő értékelése esetén módosított regionális támogatási felső határt kellene alkalmazni, az RTI 67. bekezdése szerinti csökkenő százalékos skála szerint.

A támogatás értékelése az RTI 68. és 69. bekezdésének rendelkezései alapján

(59) A Bizottság az eljárást megindító határozatban kétségeinek adott hangot a támogatásnak az RTI e két bekezdésében foglalt rendelkezései alapján történő értékelésével kapcsolatban.

(60) Közelebbről, a Bizottság nem tudta meghatározni, hogy a beruházási projekt pontosan mely termékeket érinti. Továbbra sem világos, hogy Portugália állításának megfelelően kizárólag a dízelüzemanyagról és a naftáról van-e szó, vagy a finomítási tevékenységből származó más termékeket is figyelembe kell venni. Mérlegelni kell a finomított termékek kínálati oldalról történő helyettesíthetőségének lehetőségét, valamint azt a tényt, hogy a nafta az RTI 69. bekezdése értelmében közbenső terméknek tekinthető.

(61) A Bizottság kétségeinek adott hangot az érintett termékpiaccal és azzal kapcsolatban, hogy vajon azt mind a dízel, mind a nafta esetében a közvetlen finomítói szinten kell-e vizsgálni, ahogy azt Portugália állítja.

(62) A Bizottság kételyeit fejezte ki azt illetően, hogy a szóban forgó termékek érintett földrajzi piaca nemzeti, illetve regionális (Ibériai-félsziget) vagy pedig EGT-szinten határozandók-e meg.

(63) Ezenfelül a Bizottság úgy vélte, kérdéses, hogy a Petrogal, illetve a Galp Energia és ENI csoport, amelyekhez a Petrogal tartozik, érintett piacból való részesedése valóban 25 % alatti-e, az RTI 68. bekezdésének a) pontjával összhangban.

(64) Végül, az RTI 68. bekezdése b) pontjának megfelelően a Bizottság valamennyi érintett termékkel kapcsolatban megkérdőjelezte, hogy a beruházási projekt által létrehozott termelési kapacitás – megnyilvánuló fogyasztási adatokban mérve – az érintett piacok több mint 5 %-át teszi-e ki, és hogy ha ez így van, akkor a legutóbbi öt év átlagában a termék megnyilvánuló fogyasztásának növekedése meghaladta-e az Európai Gazdasági Térség GDP-jének átlagos évi növekedését.

4. AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEI

4.1. Az Associação das Indústrias da Petroquímica, Química e Refinação (AIPQR) észrevételei

A beruházási projekt szükségessége

(65) Az AIPQR véleménye szerint a beruházási projekt létfontosságú a portugál gazdaság fellendítéséhez, valamint az

európai petrokémiai és kőolaj-finomító ágazat versenyképességének megerősítéséhez. Ha a beruházási projekt nem készül el, vagy ha nem kap elegendő támogatást a befejezéshez, az komoly következményekkel járhat a petrokémiai ellátási lánc függetlensége és támogatása szempontjából.

Új beruházások vonzása és új termékek fejlesztése

(66) Az Artensa (Artenius – Produção e Comercialização de Ácido Tereftálico Purificado e Produtos Conexos, S.A., a La Seda de Barcelona S.A. spanyol leányvállalata) által Sinesben tervezett új PTA- (tisztított tereftálsav) gyártó egység jelentősen megnöveli a LA Seda naftaszükségletét. Ennélfogva a La Seda kb. 400 millió EUR összegűre becsült beruházásának megvalósításához elengedhetetlen, hogy a Petrogal hidrokrakkoló egységében növeljék a nafta termelését.

A dízelhiány és a benzintöbblet csökkentése

(67) Az AIPQR szerint a beruházási projekt csökkenteni fogja az európai szintű dízelhiányt.

Regionális fejlődés és nemzetközi elismerés

(68) Az AIPQR úgy véli, hogy a Petrogal hozzájárulása nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a nemzeti és regionális gazdaságok számára kulcsfontosságú ágazatok segítésére irányuló portugál stratégia részeként megvalósíthatóvá tegyék és előmozdítsák a Kőolaj-finomító, Petrokémiai és Kőolajipari Ágazatok Versenyképességi és Technológiai Központjának fejlesztését.

Környezeti hatás

(69) Az AIPQR szerint a hidrokrakkolás útján előállított dízelüzemanyag jobb minőségű, ezáltal hatékonyabb égést biztosít, és minimálisra csökkenti a kipufogógáz-kibocsátások szennyező anyag-tartalmát. A dízelüzemanyag minősége, valamint a beruházási projekt által elérendő energiahatékonyság együtt lehetővé teszi majd a Petrogal 2008–2011 közötti időszakra vonatkozó energiahatékonysági tervének teljesítését.

Társadalmi és gazdasági hatás

(70) Ezenfelül az AIPQR úgy véli, hogy a beruházási projekt hozzájárul majd Matosinhos és Sines régió társadalmi és gazdasági fenntarthatóságához, valamint átfogó szinten a nemzeti társadalmi és gazdasági fenntarthatósághoz.

4.2. Az Associação para a eficiência energética (COGEN) észrevételei

Dízelolaj-ellátás

(71) A beruházási projekt lényeges: rugalmasabb ellátást biztosít és növeli a dízelolaj-ágazat függetlenségét.

Új munkahelyek teremtése

- (72) A COGEN szerint a beruházási projekt figyelemreméltó lehetőséget teremt a technológiai innováció terén, és kb. 150 közvetlen, illetve kb. 500 közvetett középszintű – állandó – munkahelyet hoz létre.

Energiahatékonyság

- (73) Energiaügyi szempontból a COGEN úgy véli, hogy a két kőolaj-finomító konverziós projektje együtt 14 %-os energiamegtakarítást tesz lehetővé. Ezenfelül a COGEN felhívja a figyelmet arra, hogy a beruházási projekt egy hatálya alá nem tartozó további beruházástípust is lehetővé tesz – ez a két kőolaj-finomítóban elhelyezett egy-egy 82 megawatt teljesítményű kapcsoltenergia-termelő egység –, amelynek köszönhetően az ilyen technológiai kapacitás kb. 12 %-kal nő majd Portugáliában.

4.3. A Confederação da Indústria Portuguesa („CIP”) észrevételei*A dízelüzemanyag és a benzin iránti kereslet és kínálat közötti egyensúly*

- (74) A CIP úgy véli, hogy a beruházási projekt megoldást jelent Portugália helyzetére, amely a következőkkel jellemezhető:
- i. a gépjárművek dízelfogyasztása és Portugália meglévő feldolgozási kapacitása közötti különbség, amelynek nyomán krónikus igény van a dízelüzemanyag nagy mennyiségű importjára és a benzintöbblet külföldi értékesítésére;
 - ii. a jövőben várható tüzelőolaj-többlet, amelyet az okoz, hogy a villamos energia előállításánál már nem használnak tüzelőolajat, és általánosságban, a portugál nemzeti éghajlat-változási programban szereplő intézkedésekkel, is ösztönzik a tüzelőolaj ipari felhasználásának megszüntetését;
 - iii. a nehezebb és savasabb nyersolajfrakciók növekvő beszerzéseikhez kapcsolódó nemzetközi piaci tendenciák, amelyek fokozott rugalmasságot biztosítanak a nyersolajválaszték tekintetében;
 - iv. az ellátás biztonságának erősítése.

Energiahatékonyság

- (75) A CIP úgy véli, hogy a beruházási projekt jelentősen növelni fogja mindkét kőolaj-finomító egység energiához való hozzáférést, összhangban az Unió felé tett, az európai energiához való hozzáférést 10 %-kal történő növelésére irányuló portugál kötelezettségvállalással.

Új munkahelyek teremtése

- (76) A CIP úgy véli, hogy a tervezett, 150 magasan képzett munkaerőt igénylő munkahely, valamint a 450 közvetlen állandó munkahely számottevően elősegíti majd Portugália gazdasági fejlődését. Lendületet ad az érintett régiók helyi gazdaságának, ahol az egy főre jutó GDP a nemzeti

átlagnál alacsonyabb, és az építési szakaszban hozzávetőleg 5 000 ideiglenes munkahelyet biztosít.

4.4. Az Uniao Geral de Trabalhadores („UGT”) észrevételei*A regionális fejlődés előmozdítása*

- (77) Az UGT véleménye szerint a beruházási projekt előmozdítja a regionális fejlődést és kedvező hatást gyakorol az érintett régiók gazdasági fejlődésére, valamint társadalmi és területi egységére. Az érintett régiókban magas a munkanélküliség, az üzleti struktúra meglehetősen egysíkú, és az egy főre jutó GDP nem éri el az országos átlagot. A beruházási projekt jelentős hatással bír majd mind a régiók, mind pedig Portugália egészének iparági szerkezetére, mivel egyaránt fejleszti a termelési lánc felsőbb és alsóbb szintjein folytatott tevékenységeket, különösen az olyan területeken, mint a gépészmérnöki és az építőmérnöki munka, a villamos energia, vagy akár a kereskedelem és a vendéglátás.

Új munkahelyek teremtése

- (78) Az UGT úgy véli, hogy a beruházási projekt több és jobb munkahelyet teremt, mégpedig olyan időszakban, amikor a gazdasági és társadalmi válság következtében rohamosan nő a munkanélküliség. A beruházási projekt a tervek szerint a két kőolaj-finomítóban 150 közvetlen, közöttük számos magasan képzett munkaerőt igénylő munkahelyet hoz létre. További 450 közvetlen munkahely létrejöttére lehet számítani, illetve az építési szakaszban 5 000 ideiglenes álláslehetőség nyílik meg. A beruházási projekt elősegíti mintegy 2 050 meglévő munkahely megtartását, amelyek e projekt hiányában veszélybe kerülhetnének.

Környezeti hatás

- (79) Továbbá, az UGT úgy véli, hogy a beruházási projekt elősegíti majd a szigorú környezetvédelmi és biztonsági előírások betartását, mivel a kőolaj-finomítókat környezetbarátabb technológiával szerelik fel.

Elégtelen dízelkínálat

- (80) Az UGT szerint a beruházási projekt rendkívül fontos ahhoz, hogy javítani lehessen Portugália elégtelen dízelüzemanyag-finomítási és -termelési kapacitását. A meglévő kőolaj-finomítási kapacitás nyilvánvalóan nem képes fedezni a belföldi keresletet, ezért Portugália fokozottan függ a más országokból származó dízelüzemanyag-importtól (ami növeli a stratégiai kockázatokat). A dízelüzemanyag behozatalának csökkentése a fennálló kereskedelmi deficit csökkenésével járna, amely túlnyomórészt az energiaszámláknak tulajdonítható.

Általános hozzájárulás az Unió fő célkitűzéseire

- (81) Végül, az UGT megjegyzi, hogy a beruházási projekt nem csupán nemzeti, de uniós szinten is fontos, mivel célja egy környezetbarátabb és fenntarthatóbb gazdaság kialakításának elősegítése.

4.5. Matosinhos Önkormányzatának észrevételei

- (82) Matosinhos Önkormányzata úgy véli, hogy a munkahelyteremtés nagy hatást gyakorol a területre. A regionális átlagot meghaladó fizetést kínáló, szakképzettséget igénylő munkahelyek megteremtésének köszönhetően a matosinhosi kőolaj-finomító elősegíti a terület és a régió vásárlóerejének növelését. Ezen túlmenően a kőolaj-finomító, valamint több száz kereskedelmi és ipari kis- és középvállalkozás tevékenységének köszönhetően a regionális bruttó hozzáadott érték tekintetében is jelentős hatást gyakorol, különösen azért, mert a régióban (a nemzeti átlagot meghaladva) körülbelül 13 %-os a munkanélküliség aránya. Matosinhos Önkormányzata úgy véli, hogy a beruházási projekt gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt nélkülözhetetlen a régió számára.

4.6. Sines Önkormányzatának észrevételei

- (83) Sines Önkormányzatának meggyőződése, hogy a sinesi kőolaj-finomító új termelési egységei a helyi és regionális gazdaság fejlődése szempontjából nagy jelentőségűek. Ez a szakképzettséget igénylő munkahelyek, valamint a több és eredményesebb kis- és középvállalkozás létrehozásának köszönhetően kedvezően befolyásolja majd a régió társadalmi fejlődését.

4.7. A Confederação Geral dos Trabalhadores Portugueses („CGTP”) észrevételei

- (84) A CGTP véleménye szerint a beruházási projekt rendkívül kedvező környezeti hatással jár, és fontos Portugália regionális fejlődéséhez, mivel:

- i. lehetővé teszi a nemzeti szerveskémi ipar részére és a kivitelre szánt, jobb minőségű termékek diverzifikáltabb kínálatát. A beruházási projekt ezáltal kedvezően járul hozzá a feldolgozóipar specializációs jellege által biztosított értékek elismeréséhez;
- ii. több száz állandó munkahelyet és az építési szakaszban több ezer ideiglenes munkahelyet hoz létre, elsősorban olyan régiókban, ahol a munkanélküliség országos viszonylatban a legmagasabbak között van;
- iii. több más gazdasági tevékenységgel együtt a lakásépítés, a kereskedelem és a szállodaipar szintjén előmozdítja a helyi gazdaság fejlődését.

4.8. Az Associação Industrial Portuguesa („AIP”) észrevételei

- (85) Az AIP jelzi, hogy a beruházási projekt határozottan hozzájárul Norte és ALEN TEJO régió jólétének javításához.
- (86) A 9,8 %-os országos átlaggal szemben 11,6 %-os munkanélküliséggel küzdő Norte régió (2009. első negyedéből származó adatok) jelenleg a legmagasabb munkanélküliséggel jellemzett portugáliai régió, ahol különösen magas a tartós munkanélküliek aránya (a munkanélküliek

fele legalább egy éve keres állást). A jelenlegi társadalmi válság idején 500 közvetlen munkahely és 200 ideiglenes állandó munkahely, valamint az építési szakaszban hozzávetőleg 2 000 ideiglenes munkahely létrehozása hatalmas támogatást jelent a régió számára.

- (87) Alentejo régió jelenleg az egyik legmagasabb munkanélküliséggel jellemzett portugáliai régió – a 9,8 %-os országos átlaggal szemben ez az arány itt 10,2 % (2009 első negyedéből származó adatok) –, ahol különösen magas a tartós munkanélküliek aránya (a munkanélküliek fele legalább egy éve keres állást). Ebben az összefüggésben 100 közvetlen munkahely és 250 ideiglenes állandó munkahely, valamint az építési szakaszban hozzávetőleg 3 000 ideiglenes munkahely létrehozása hatalmas támogatást jelent a régió számára.

4.9. Az 1. számú versenytárs észrevételei

4.9.1. Az eljárást megindító határozattal kapcsolatos észrevételek

Az induló beruházás, valamint a beruházási projekt „egyetlen beruházási projekt” jellege

- (88) Az 1. számú versenytárs szerint a beruházási projekt az RTI 34. bekezdése értelmében mindössze „egy meglévő létesítmény bővítésének” tekinthető. A beruházási projekt nem tekinthető egyetlen beruházási projektnak, mivel a beruházás állóeszközei az RTI 60. bekezdésének értelmében „gazdaságilag oszthatóknak” minősülnek. A sinesi és a matosinhosi kőolaj-finomítók földrajzilag egymástól távol helyezkednek el. A beruházási projekt a két kőolaj-finomítóra vonatkozóan egyértelműen önálló beruházást ismertet. Az egyes kőolaj-finomítóknak létesíthető vákuumos és viszkózitástörő egység, hidrokra- koló egység azonban nem, és ugyanez fordítva is igaz. A kőolaj-finomítókat érintő beruházások ezért nem feltétlenül kapcsolódnak közvetlenül. A kőolaj-finomítók mindenesetre önállóan is képesek a működésre anélkül, hogy azok integrációjára szükség lenne. Ezenfelül a matosinhosi kőolaj-finomítóban előállított vákuumgázolajat nemzetközi piacokon értékesíthetnék, a Sinesben található hidrokra- koló egységet pedig import vákuumgázolajjal láthatnák el.

A támogatás hozzájárulása a regionális fejlődéshez

- (89) Portugália csak a közvetlen és közvetett munkahelyteremtést említi a beruházási projekt regionális fejlődéshez való hozzájárulásaként. Ennélfogva nem bizonyítható, hogy a beruházási projekt hozzájárul egy következetes regionális fejlesztési stratégia megvalósításához, valamint a gazdasági kohézió célkitűzéséhez⁽²⁶⁾. Nehezen elfogadható, hogy a közvetlen új munkahelyenként több mint egymillió EUR összegű kiadás egy régió fejlődéséhez nyújtott rendkívüli hozzájárulásnak minősülhet. E

⁽²⁶⁾ A nagyberuházási projektekhez nyújtott regionális támogatások részletes vizsgálatának kritériumairól szóló 2009. június 24-i bizottsági közlemény 11. pontja értelmében (HL L 223., 2009.9.16., 3. o.)

tekintetben a beruházási projekten belül a támogatás összegének a közvetlen munkahelyekhez viszonyított arányát összevetik a Bizottság korábbi határozataival (lásd az alábbi táblázatban, amely összeveti az erre az arányra vonatkozóan a Bizottság korábbi határozataiban szereplő adatokat). Ezenkívül az 1. számú versenytárs úgy gondolja, hogy a beruházási projektet semmiféle állítólagos piaci zavar nem indokolja.

A támogatás ösztönző hatása

- (90) Ami a formális ösztönző hatásra vonatkozó követelményt illeti, a Petrogal a munka megkezdése előtt nem kapott szándéknyilatkozatot Portugáliától. Ennélfogva az 1. számú versenytárs megállapítja, hogy a támogatás nem felel meg az RTI 38. bekezdésének.
- (91) A gazdasági értékelés szempontjából az 1. számú versenytárs úgy véli, hogy a támogatás nem tesz eleget a szükségesség feltételeinek és nem bír ösztönző hatással. A beruházási projekt a kereslet és kínálat közötti egyensúlyhiány, illetve a nehezebb és olcsóbb nyersolajhoz való hozzáférés lehetősége által gazdaságilag indokolt termelő beruházás. A dízelüzemanyag iránti kereslet természetes változására válaszul eszközölt beruházásról van szó. Európa-szerte minden más gazdasági szereplő állami támogatás nélkül végez hasonló beruházásokat a kőolaj-finomítókban. A tények tehát arra utalnak, hogy a beruházási projektet mindenképpen elvégezték volna, ami nem áll összhangban a Bizottság 2009. június 24-i közleményének 22. pontjával⁽²⁷⁾ (a továbbiakban: a részletes vizsgálatról szóló közlemény).

Az érintett termékek

- (92) Az 1. számú versenytárs véleménye szerint az érintett termékek a következők:
- dízelüzemanyag (amely végtermék),
 - nafta (amely az RTI 69. bekezdése értelmében közbenső termék), ezért a naftából előállított petrokémiai termékeket szintén érintett terméknek (minősülőnek) kell tekinteni,
 - hidrokrakkolási maradék (ahol a hidrokrakkoló egység nem rendelkezik újrahasonosító egységgel).

Termékek és földrajzi piacok

- Dízel
- (93) Az 1. számú versenytárs szerint a Petrogal Portugáliában az egyetlen olyan piaci szereplő, amely nyersolaj-finomítási kapacitással rendelkezik. Ezen a piacon saját versenytársait a Petrogal látja el. A benzin és a dízelüzemanyag legnagyobb behozatali és tárolólétesítményei a Petrogal ellenőrzése alatt állnak. Portugáliában a Petrogal rendelkezik a legnagyobb töltőállomás-hálózattal. A Petrogal a portugáliai kőolajtermékek számos piacán piaci erőfőként van, vagy legalábbis jelentős piaci befolyással bír. Az 1. számú versenytárs úgy véli, hogy az érintett piac értékelésekor nemcsak a közvetlen finomítói szintet

kell figyelembe venni, hanem a dízelüzemanyag kis- és nagykereskedelmi piacon érvényesülő versenyhelyzetet is.

— Nafta

- (94) Ami a naftát illeti, az 1. számú versenytárs továbbá úgy gondolja, hogy az érintett termékpiac vizsgálata nem korlátozható a közvetlen finomítói szintű értékesítésekre, hanem az ellátási lánc alsóbb szintjein folytatott tevékenységeket is figyelembe kell vennie.
- (95) Ami az érintett földrajzi piacot illeti, a dízelüzemanyag összes behozatalának és kivitelének az összes portugáliai dízelüzemanyag-eladáshoz viszonyított aránya túlságosan alacsony ahhoz, hogy a regionális piac legyen az érintett piac. Az 1. számú versenytárs szerint az érintett földrajzi piac a portugál nemzeti piac.

Piaci részesedések

- (96) Az 1. számú versenytárs úgy véli, hogy figyelembe kell venni az ENI által az érintett termékpiacokon végzett tevékenységeket, mivel amennyiben egy vállalat meghatározó befolyást gyakorolhat egy másik vállalat értékesítési politikájára, ott mindkét vállalat együttes piaci részesedését meg kell vizsgálni az érintett piacokon.
- (97) Az 1. számú versenytárs megállapítja, hogy a dízelüzemanyag esetében jelentősen túllépik az RTI 68. bekezdésében a piaci részesedés tekintetében előírt 25 %-os küszöbértéket. Ennélfogva a beruházási projekt révén nyújtott támogatás a domináns piaci szereplő finanszírozását célozza, lehetővé téve számára piaci befolyása fenntartását és megerősítését. Ez súlyosan érinti a versenyt, és a támogatás jelentős torzulást idéz elő az érintett piacokon.
- (98) Következésképpen az 1. számú versenytárs úgy véli, hogy a támogatás működési támogatásnak minősül, és egy domináns piaci szereplőnek az érintett piacokon elfoglalt piaci pozícióját erősíti. A támogatás nem szolgálja ösztönző hatás kialakítását. Mindenesetre annak kedvezőtlen hatásai felülmúlják az esetleges pozitív hatásokat.

4.9.2. A 2010. szeptember 15-én és november 10-én kelt levél útján (a Bizottság 2010. augusztus 5-i és október 13-i kérdéseire válaszul) benyújtott észrevételek

Hasonló beruházási projektek és a megtérülés mértéke

- (99) Hasonló beruházási projektekre négy kőolaj-finomítóban (La Rabida, Castellón, Cartagena és Bilbao) került sor, és ezek célja ugyanaz volt, vagyis az eszközök jövedelmezőségének javítása olyan új konverziós egységek telepítésével, amelyek maximalizálják a középpárlatok mennyiségét, csökkentik a tüzelőolaj előállítását és nehezebb nyersolajat dolgoznak fel. Az 1. számú versenytárs hasonló beruházási projekteket említ még Olaszországban (az ENI sannazzarói és tarantói kőolaj-finomítóban végzett beruházása), Németországban (Bayernoil), Litvániában (Mazeikiu Nafta) és Fehéroroszországban (Slavneft).

⁽²⁷⁾ A Bizottság közleménye (2009. június 24.) a nagyberuházási projektekhez nyújtott regionális támogatások részletes vizsgálatának kritériumairól (HL C 223., 2009.9.16., 3. o.).

- (100) Ami az ilyen ágazati beruházások megtérülésének lehetséges referenciaszintjét illeti, az 1. számú versenytárs kijelenti, hogy nem tud ilyen referenciaszintről: a beruházási projekt jövedelmezősége rendszerint az egyes vállalatok tőkeköltségeitől és más szempontoktól függ. Az 1. számú versenytárs úgy véli, hogy a beruházási projekttel kapcsolatos döntés meghozatalához szükséges időszakra vonatkozóan a kőolaj-finomító ágazatban a megtérülés helyettesítő mértékének legalább 10 %-osnak kell lennie.
- A dízel behozatalának akadályai (közvetlen finomítói szint)*
- (101) Az 1. számú versenytárs általánosságban utal az érintett földrajzi piacra irányuló behozatal előtt álló akadályokra. Véleménye szerint Portugáliában a fő probléma a Petrogal piaci erőfölénye, mivel a portugál finomítási kapacitás 100 %-a, ennél fogva a legfontosabb behozatali és kiviteli terminálok is a vállalat kezében vannak. Azt állítja továbbá, hogy a Petrogal a terméktárolási kapacitás tekintetében is erőfölényben van, amelynek mértéke egyes független források szerint ⁽²⁸⁾ eléri a piac 90 %-át. Ennek köszönhetően a Petrogal a portugál kiskereskedelmi piaci értékesítésekből hozzávetőleg 45 %-ban, a nagykereskedelmi piaci értékesítésekből pedig 80 %-ban részesül.
- (102) Ami a Bizottságnak a Petrogal tárolási kapacitásához való hozzáférés megtagadására irányuló kérdéséről, az 1. számú versenytárs nem tudott ilyen esetről beszámolni.
- (103) Az 1. számú versenytárs úgy véli, hogy Portugáliában korlátozzák a tárolási kapacitást, és hogy a tárolási költségek más országok, például Spanyolország vagy Olaszország hasonló létesítményeivel vagy műveleteivel összehasonlítva Portugáliában (hozzávetőleg 25 %-kal) magasabbak.
- (104) Az 1. számú versenytárs úgy véli, hogy jelentős különbségek figyelhetők meg az importált dízel és a Petrogaltól vásárolt dízel ára között, mivel a nemzetközi árkhoz indexált árakat a logisztikai költségekkel megnövelik.
- 4.10. A 2. számú versenytárs észrevételei**
- 4.10.1. Az eljárást megindító határozattal kapcsolatos észrevételek**
- (105) A 2. számú versenytárs úgy véli, hogy a beruházási projekt mintegy 2,5 millió tonnával növeli a Petrogal dízeltermelési kapacitását, aminek köszönhetően a vállalat kis dízelimportőrrel nagy dízelexportőrre válik.
- A támogatás hozzájárulása a regionális fejlődéshez és a támogatás ösztönző hatása*
- (106) A 2. számú versenytárs kétségeinek ad hangot a támogatás szükségességét illetően, mivel a Petrogal az ENI tulajdonában és irányítása alatt álló nagyvállalathoz tartozik. A Petrogal nyereséges vállalat, amely egyaránt végzett jelentős beruházásokat az ellátási lánc felsőbb szintjein brazil és angolai finomítóknak, illetve az alacsonyabb szinteken a spanyolországi ellátóhálózat bővítése céljából. Az ország két egyedüli kőolaj-finomítójának tulajdonosaként Portugáliában kiváltságos helyzetben van.
- (107) A Petrogal vertikálisan integrált és Portugáliában a legnagyobb kőolajtermékeket forgalmazó vállalat, míg az Ibériai-félszigeten a harmadik legnagyobb versenytárs.
- (108) A 2. számú versenytárs úgy véli, hogy az állami támogatás nem felel meg a támogatás ösztönző hatására vonatkozóan az RTI 38. bekezdésben előírt formális követelményeknek. A beruházási projekt önmagában is jövedelmező ügylet, amely összhangban áll a Petrogal közép- és hosszú távú stratégiai céljaival, és amelyet ezért mindenképpen végre fognak hajtani.
- (109) A 2. számú versenytárs szerint a beruházási projekt hozzájárul majd a dízel iránti egyre növekvő belföldi kereslet kielégítéséhez, és ennek köszönhetően a Petrogal más piacokra (például Franciaország és Spanyolország) irányuló kivitel terén nettó exportőrre válhat, ami növelni fogja a Petrogal által alkalmazott finomítói árrést.
- (110) A 2. számú versenytárs úgy véli, hogy a támogatás szükségességét a részletes vizsgálatról szóló közlemény 2.3. pontjának rendelkezései alapján kell vizsgálni.
- (111) A 2. számú versenytárs a PFC Energy 31. lábjegyzetben említett jelentését idézi, amelyben a szerző kijelenti, hogy a Petrogal beruházási projektje már 2006-ban is létezett. A beruházási projekt kivitelezésére csak a Matosinhos és Sines régiókban kerülhetett sor (nem azért, mert ezek támogatott területek, hanem mert itt található a kőolaj-finomítók).
- (112) Végül, a 2. számú versenytárs szerint a helyzet természetéből adódóan nincs más olyan helyszín, ahol a meglévő kőolaj-finomítók átalakítására irányuló beruházást lehetne végezni.
- Az érintett termékek és az érintett piac*
- (113) A 2. számú versenytárs csak a dízelüzemanyagra vonatkozó észrevételeket nyújtott be.
- Közvetlen finomítói (gyártelepi) szint
- (114) A 2. számú versenytárs kifejti, hogy noha a behozatalnak jogi korlátai nincsenek, azt számos fizikai tényező (a behozott termékek tárolására szolgáló létesítmények hiánya, azok elhelyezkedése és tulajdonviszonyai, a másodlagos logisztikai hálózat korlátozottsága) és piaci szerkezeti tényező (a közvetlen finomítói árak meghatározásának képessége) nagymértékben szabályozza (vagy akár korlátozza).
- Nagykereskedelmi szint
- (115) A többi portugál piaci szereplő az összes dízelimport 90 %-át hozza be, és ezzel összefüggésben jelentős nehézségekkel szembesül, amint az a Portugál Versenyhatóság „Relatório final sobre os sectores dos combustíveis líquidos e do gás engarrafado em Portugal” ⁽²⁹⁾ című jelentésében (a továbbiakban: a hatósági jelentés) szerepel. A 2. számú versenytárs úgy véli, hogy a felsorolt tényezők miatt a portugál piac más országok hasonló piacainál zártabb.

⁽²⁸⁾ PCF Energy: az ellátási lánc alacsonyabb szintjeinek megfigyeléséért felelős szolgálat – Európa, PORTUGÁLIA: Portugália összes nyersolaj- és olajtermék-tárolási kapacitásának mintegy 90 %-a a Galp Energia ellenőrzése alatt áll.

⁽²⁹⁾ A közzététel időpontja: 2009. március 31.

(116) A 2. számú versenytárs úgy véli, hogy az érintett piac értékelésekor nemcsak a közvetlen finomítói szintet, hanem az elosztási és értékesítési csatornákat is figyelembe kell venni (kis- és nagykereskedelmi szinten egyaránt). A beruházási projekt évi 2,5 millió tonnával növeli a termelést, aminek köszönhetően Portugália évi 1,6 millió tonna dízeltöbbllettel, valamint a sineszi kőolaj-finomítóból származó évi 0,5 millió tonna biodízel-többllettel fog rendelkezni.

— Kis- és nagykereskedelmi értékesítés

(117) A hatósági jelentés szerint ez az értékesítési szint a dízel-forgalmazás struktúrájában másodlagos szintnek minősül. A dízel ára a finomítói vagy behozatali beszerzési ártól függ, amelyhez hozzáadják a szállítási és tárolási költségeket, valamint a kereskedelmi árrést.

(118) A 2. számú versenytárs úgy véli, hogy a Petrogal a forgalmazás szintjén is részt vesz a versenyben, ahol nyilvánvaló versenyelőnyt élvez: a Petrogalnak a dízelüzemanyag-termelés költségeinek csökkentésére nyújtott támogatás megerősíti a vállalat jelenlegi erőfölényét a portugál piacon (a nagykereskedelmi piac 51 %-a és a kiskereskedelmi piac 37 %-a).

Az érintett földrajzi piac

(119) A 2. számú versenytárs úgy véli, hogy az érintett földrajzi piac legfeljebb az ibériai piac lehet. Az érintett földrajzi piac csak akkor lehet az EGT-szintű piac, ha az importált dízel ténylegesen versenyben van a Portugáliában finomított dízellel (azaz ha feltételezzük, hogy a belépésnek nincsenek jogi vagy gazdasági akadályai).

(120) A beruházási támogatás érinti a Petrogal ibériai-félszigeti versenytársait, mivel a spanyolországi kőolaj-finomítók támogatás nélkül végeznek (igen hasonló stratégiai célokkal bíró) hasonló beruházásokat.

(121) Amennyiben a kis- és nagykereskedelmi értékesítést az érintett termékpiac részének tekintjük, a Petrogal részesedése a nemzeti és helyi piacokon jóval meghaladja az RTI 68. bekezdésében megállapított 25 %-os küszöböt, és ezért nem illeti meg a támogatás.

Piaci részesedések

(122) A 2. számú versenytárs véleménye szerint a kínálati oldalon a nagykereskedelmi benzin- és dízelüzemanyag-piacot nagyfokú koncentráció jellemzi (a négy legnagyobb piaci szereplő együttes piaci részesedése meghaladja a 95 %-ot), amint azt jelentésében a Portugál Versenyhatóság is megjegyzi.

(123) A portugál nagykereskedelmi dízelpiacon a Petrogal becsült részesedése a piaci volumen tekintetében 35 % és 45 % között van. A 2. számú versenytárs úgy véli, hogy a beruházási projekt további 2,5 millió tonnával növeli majd a termelési kapacitást, és a Petrogal által végzett egyéb beruházásokkal együtt olyan pozícióba juttatja a vállalatot, amelyben az a teljes portugál dízel-piaci keresletet el tudja látni, és ezzel egyidejűleg közel 2 millió tonna dízelt tud exportálni a szomszédos országokba (Spanyolországba és Franciaországba).

4.10.2. A 2010. szeptember 10-én kelt levél útján, a Bizottság 2010. augusztus 4-i információkérésére válaszul benyújtott észrevételek

Hasonló beruházási projektek és a megtérülés mértéke

(124) A 2. számú versenytárs jelzi, hogy ágazati szinten nem határoztak meg a megtérülés mértékére vonatkozó referenciaszintet, mivel a vállalatok saját megtérülési szintet alkalmaznak, és ezek az egyes beruházási projektek sajátosságaitól függően eltérhetnek. A 2. számú versenytárs felsorolja azt az öt kőolaj-finomítót, amelyek összesen több mint 6 milliárd EUR értékben, állami támogatás nélkül bonyolítottak le hasonló beruházási projekteket.

A dízelüzemanyag behozatalának akadályai (közvetlen finomítói szinten)

(125) A 2. számú versenytárs rámutat, hogy a tárolási kapacitás és a kikötői létesítmények korlátozottak. A Portugáliába érkező szállítmányok mennyisége ezért kisebb, ami magasabb forgalmazási költségeket eredményez, és ez befolyásolja a végső kis- és nagykereskedelmi árrést.

(126) Ami a tárolólétesítményeket illeti, a 2. számú versenytárs megjegyzi, hogy a létesítményeket általában a tulajdonos (például a Petrogal) saját céljaira használja. A harmadik félhez tartozó tárolólétesítmények esetében a többi piaci szereplővel kötött, már meglévő hosszú távú szerződések miatt kevés tárolóhely áll rendelkezésre.

(127) A 2. számú versenytárs úgy véli, hogy a dízel eladási árát tekintve a Petrogal a tárolólétesítmények területén elfoglalt domináns pozíciójából adódóan tonnánként kb. 3–5 USD becsült előnyt élvez versenytársaival szemben.

5. PORTUGÁLIA ÉSZREVÉTELEI

5.1. Az eljárást megindító határozattal kapcsolatos észrevételek

(128) Portugália helyesbítőleg megjegyzi, hogy a portugál hatóságok és a Bizottság szolgálatai közötti találkozóra 2009. március 11-én került sor. Pontosítja, hogy a beruházási projekt nem pótló vagy korszerűsítő projekt; konverziós projektről van szó, amely a finomítási folyamat alapvető megváltoztatásával jár a dízel iránti növekvő kereslet megfelelőbb ellátása érdekében. Portugália hozzáteszi, hogy az EBB támogatást fog nyújtani, amely 2011-től kezdve adójóváírás formájában fog megvalósulni. Portugália továbbá úgy véli, hogy a beruházási projekt ad hoc támogatásként való értékelése nem vonhatja maga után az értékelési szabályok szigorítását. A Portugália és a kedvezményezett között létrejött, a beruházási projektről szóló szerződést és a támogatási szerződést a Bizottságnak határozatban jóvá kell hagynia. Mivel a beruházási projektről szóló és a támogatási szerződést már a bejelentési szakaszban benyújtották a Bizottsághoz, Portugália javasolja, hogy nyújtsanak be adminisztratív levelet – mellékletben csatolva hozzá az eljárást megindító határozat 8. oldalán említett, a beruházási projektről szóló és a támogatási szerződést –, amelyben megjelölik az említett szerződések hatálybalépésének napját.

5.1.1. A beruházási projekttel kapcsolatos észrevételek

A beruházási projekt mint induló beruházás

- (129) Portugália véleménye szerint a beruházási projekt a következő kategóriákba sorolható induló beruházásnak minősül: meglévő létesítmény bővítése vagy termelési folyamatok alapvető megváltoztatása.

A teljes termelési folyamat alapvető megváltoztatása

- (130) Portugália szerint az új vákuumdesztillációs egység és az új hidrokraakoló egység nagyobb mennyiségű dízel előállítását teszi lehetővé, és ezáltal biztosítja a dízelgyártás piaci igényekhez való igazítását. Ez a kiigazítás a kőolaj-finomító rendszer jelenlegi szerkezetében nem megvalósítható, mivel annak rugalmassága rendkívül alacsony, és nem teszi lehetővé a benzintermelésről a dízel előállítására történő átállást.

A meglévő létesítmény bővítése

- (131) Az új matosinhosi vákuumdesztillációs egység és viszkozitástörő, az új sinesi hidrokraakoló egység és a meglévő eredeti kőolaj-finomító egységek párhuzamosan fognak működni. Portugália ennélfogva úgy véli, hogy a beruházási projekt a termelő rendszernek a termelési folyamat alapvető megváltoztatásával történő bővítésének tekintendő.

A projekt mint egyetlen beruházási projekt

- (132) A portugál hatóságok kifejtik, hogy az új folyamatkonfiguráció megerősíti a két kőolaj-finomító egység közötti működési és funkcionális komplementaritási kapcsolatokat: a vákuumgázolajat [] Matosinhosból Sinesbe, míg a nehézneftát [] Sinesből Matosinhosba szállítják. A beruházási projektre egy integrált kőolaj-finomító rendszerben kerül sor: a sinesi és a matosinhosi kőolaj-finomítók elválaszthatatlanok, különösen a dízeltermelés optimalizálása szempontjából. Csak a földrajzi kritérium („közvetlen földrajzi közelség”) nem teljesül. Ugyanakkor mesterséges megoldás volna a beruházási projektet két részre bontani, mivel az technikai, funkcionális és stratégiai értelemben véve oszthatatlan⁽³⁰⁾.

5.1.2. A piac és az érintett termékek leírásával kapcsolatos észrevételek

Az érintett termékek

- (133) Portugália úgy véli, hogy az érintett termékek a dízel és a nafta, ahol a dízel a beruházás fő gazdasági mozgatórugója, a nafta pedig a Sinesben folyó termelés technikailag elkerülhetetlen mellékterméke.
- (134) Ami az átalakított kőolaj-finomítóknak előállított nehézneftát illeti, azt a vállalaton belül, az aromás termékeinek matosinhosi előállítása során fogják felhasználni, és az a behozatal helyettesítésére szolgál majd (utóbbi 92 %-a az

Unión kívülről érkezik). A beruházási projekt csak a Sinesben folyó nehézneftagyártást fogja növelni (évi [200–250] ezer tonnával)⁽³¹⁾. A Sinesben előállított nagyobb mennyiségű nehéznefta a jelenleg importált mennyiségek helyettesítésére szolgál majd Matosinhosban, és azt harmadik felek részére nem értékesítik.

- (135) Portugália tisztázta, hogy a matosinhosi kőolaj-finomítóira irányuló beruházás nem kapcsolódik azokhoz a célzott egységekhez, amelyek a nehézneftát reformbenzinné, az aromás termékek (azaz a nafta származékos termékei) előállításának közbelső termékévé, majd a reformbenzint a Petrogal aromás termékeket előállító matosinhosi üzemében naftaszármazékokká alakítják át (amelyeket ezt követően a piacon, piaci áron értékesítenek a második generációs petrolkémiai ágazat számára). Az aromás termékeket előállító üzem által a reformbenzintért fizetendő ár nem változik, mivel azt a nafta importparitásának [10–20] %-ához és a benzin exportparitásának [80–90] %-ához indexálják.

*Az érintett földrajzi piac**A dízel esetében*

- (136) Portugália úgy véli, hogy az érintett nemzeti piac nyitott és versenyképes, valamint kereskedelmi korlátoktól mentes. A dízel árát a nyersolaj ára és a finomítási költségek határozzák meg. A kőolaj-finomítóknak versenyezniük kell az importtermékekkel. Portugália úgy véli, hogy az érintett földrajzi piac Északnyugat-Európa.

A nafta esetében

- (137) A Bizottság korábbi határozataiban kimondja, hogy a nafta nemzetközi kereskedelemben részt vevő termék, és az érintett termékpiac legalább Nyugat-Európa.

A kedvezményezett piaci részesedése

- (138) A vállalatcsoport szintjén (az ENI adatainak kivételével, mivel az az Ibériai-félszigeten nem végez finomítási vagy kiskereskedelmi tevékenységet, és a Herfindahl-Hirschman index (HHI) európai szinten alacsony koncentrációra utal), a regionális piaci részesedés nem éri el a 25 %-ot.

5.1.3. A projekthez mint egy európai, nemzeti vagy regionális stratégia alkotóeleméhez kapcsolódó észrevételek

- (139) Portugália hangsúlyozza, hogy a beruházási projekt összhangban van a nemzeti és európai szinten vállalt stratégiai célkitűzésekkel. A dízeltermelés maximalizálásával – amelynek becsült mennyisége 2011-től évi [1–3] millió tonna lesz – eredményesebben hasznosítható a nemzeti kőolaj-finomító rendszer feldolgozási kapacitása. Ez lehetővé teszi a kereslet és a kínálat jobb összehangolását, valamint a súlyos dízelhiány kezelését és a többlet benzintermelés csökkentését.

⁽³⁰⁾ Az RTI 60. bekezdéséhez tartozó 55. lábjegyzetben említett kritérium.

⁽³¹⁾ Ez a kapacitásnövekedés teljes egészében a sinesi kőolaj-finomító egységben jön létre. A Sinesből Matosinhosba átszállítandó nafta mennyisége évi 143 ezer tonna lenne, amely a behozatalt helyettesítve a matosinhosi kőolaj-finomító egység szükségleteinek ellátására szolgálna. A fennmaradó évi 69 ezer tonna terméket a sinesi kőolaj-finomító belső folyamatai során használják fel, pontosabban a platformáló egység nyersanyagaként a hidrokraakoló egység működéséhez szükséges hidrogén előállításának növelése céljára.

Az Európai Unió energiafüggése

- (140) Portugália szerint a beruházási projekt enyhíti az orosz dízelimporttól való függést – ami a Bizottság („Az energiapolitika második stratégiai felülvizsgálata: az Európai Unió cselekvési terve az energiaellátás biztonsága és az energiapolitikai szolidaritás terén” című 2008. évi dokumentumában ⁽³²⁾) és a tagállamok által elfogadott célkitűzés.
- (141) A dízel iránti kereslet 2000 óta nő és 2025-ig tovább fog növekedni, a kőolaj-finomítók azonban jelenlegi formájukban – jelentős átalakító beruházás nélkül – csak elenyésző mértékben képesek alkalmazkodni a kereslet változásaihoz. A Petrogal beruházása megoldást kínál a fokozott keresletre, valamint csökkenti az importtól való függést és a kapcsolódó ellátási kockázatokat.
- (142) A beruházási projekt előmozdítja a légköri kibocsátások csökkentését, és optimalizálja a létesítmények energiahatékonyágát. A tervezett energiaügyi ésszerűsítési intézkedéseknek köszönhetően a kőolaj-finomítók jelenlegi energiafogyasztása [] %-kal mérsékelhető.
- (143) Az átalakított kőolaj-finomítóknál folyó termelés elindítását követően ugyanakkora mennyiséget dolgoznak majd fel, de számottevően nagyobb konverziós kapacitással, alacsonyabb energiafogyasztással és csökkentett kibocsátással.

A környezeti hatások és azok jelentőségének összefoglalása

- (144) Portugália szerint a légszennyezésre gyakorolt hatás kiemelt jelentőségű, mivel a beruházási projekt nyomán csökken a kőolaj-finomítók rögzített forrásból származó kibocsátása, ami elősegíti a regionális és nemzeti szintű levegőminőségi célkitűzések elérését.
- (145) Regionális szinten elismerik a beruházási projekt fontosságát, amennyiben annak részeként a földgázt is beillesztik a kőolaj-finomítók tüzelőanyag-portfóliójába, és a jelenlegi gőzfejlesztő üzemet kapcsoltenergia-termelő egységgel váltják fel.
- (146) Nemzeti szinten a környezeti előnyök abban mérhetők, milyen mértékben járul hozzá a beruházás a kén-dioxidot és nitrogén-oxidokat tartalmazó szennyező kibocsátások csökkentésére irányuló nemzeti programban ⁽³³⁾ meghatározott célok eléréséhez.
- (147) A beruházási projekt javítja a dízel minőségét és következképpen csökkenti a járművek szennyező anyag-kibocsátását. Ezenfelül kedvezően befolyásolja a biológiai tényezőket (a növény- és állatvilágot) és a tájat is.

5.1.4. A támogatás regionális fejlődéshez való hozzájárulásával kapcsolatos észrevételek

Keret

- (148) Portugália hangsúlyozza, hogy a beruházási projekt jelentősen hozzájárul a regionális fejlődéshez, tekintettel arra, hogy két magas munkanélküliséggel küzdő, hátrányos helyzetű régióban valósul meg. A Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében mindkét régió jogosult támogatásra, a portugál regionális támogatási térkép szerint a regionális támogatásoknak a nagyvállalatokra alkalmazandó szabványos 40 %-os (az Alentejo régióban található Sines esetében), illetve 30 %-os (a Norte régióban található Matosinhos esetében) felső határáig. Mindkét régió a konvergencia-célkitűzés hatálya alá tartozó régió (az Unió regionális politikájában meghatározottak szerint), ahol az egy főre jutó GDP nem éri el az európai átlag 75 %-át.
- (149) Portugália úgy véli, hogy a sinesei és matosinhosi kőolaj-finomító a két regionális gazdaság alapkövének minősül. Portugália várakozásai szerint a beruházási projekt rendkívül kedvező hatást gyakorol majd a foglalkoztatásra és általánosabb szinten Norte és Alentejo régió gazdasági szerkezetére.

i. Sines

- (150) A sinesei kőolaj-finomító Alentejo régióban található, amelynek GDP-je 6 %-kal marad el a nemzeti átlagtól. A régióra jellemző, hogy alacsony a régióban található vállalkozások száma, valamint hiányoznak a fejlesztési támogatáshoz és innovációhoz szükséges fejlett szolgáltatások. 2009 harmadik negyedévében a munkanélküliség 10,2 %-os, azaz a nemzeti átlagnál 0,4 %-kal magasabb volt, és 2010 harmadik negyedévéig 11,6 %-ra (azaz a nemzeti átlagnál 0,7 %-kal magasabbra) emelkedett.

ii. Matosinhos

- (151) A matosinhosi kőolaj-finomító Norte régió Oporto térségében található. A Norte régió jelenleg Portugália legszegényebb NUTS II. (a statisztikai célú területi egységek némenklatúrája) szintű régiója, ahol az egy főre jutó GDP 2008-ban hozzávetőleg 20 %-kal maradt el a nemzeti átlagtól. A régió gazdasági növekedésének mértéke az uniós és a portugál átlagnál is lassabb, és súlyos probléma a szakképzett emberi erőforrások alacsony szintje. A munkanélküliség aránya a 2009 harmadik negyedévében mért 11,6 %-ról 2010 azonos negyedévére 13,2 %-ra emelkedett, jelentősen meghaladva a nemzeti átlagot (2009-ben 9,8 %, 2010-ben 10,9 %).

5.1.5. Munkahelyek és képzés

Közvetlen munkahelyteremtés

- (152) Portugália becslése szerint a működési szakaszban a beruházási projekt 150 új munkahelyet teremt, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a két kőolaj-finomító feldolgozóegységeinek üzemeltetéséhez.

⁽³²⁾ COM(2008) 781 végleges

⁽³³⁾ Az egyes légköri szennyezők nemzeti kibocsátási határértékeiről szóló, 2001. október 23-i 2001/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv keretében.

- (153) A beruházási kiadások és a létrejövő közvetlen munkahelyek száma közötti viszony azt jelzi, hogy a kőolaj-finomítás rendkívül tökeigényes ágazat. Ezenfelül az iparág minősített szakképzést igényel.

Közvetett és ideiglenes munkahelyek teremtése

- (154) A beruházási projektben a közvetett munkahelyteremtés terén is nagy lehetőségek rejlenek, mivel az új egységek felállítása nyomán a kőolaj-finomítók összetettebb technológiával fognak rendelkezni, ami gyakoribb karbantartást igényel majd. A kőolaj-finomítók alvállalkozói megbízásokkal kapcsolatos politikájából következően nagyobb szükség lesz a szakképzett munkavállalók által nyújtott szolgáltatásokra. Portugália úgy véli, hogy „a kőolaj-finomító egységek átalakítása döntő hatást gyakorol majd a nemzetgazdaság szerkezetére, különösen a gépészmérnöki, a villamosenergia- és az építőipar területén. Becslések szerint a legaktívabb építési szakaszban körülbelül 3 000 munkavállaló vesz majd részt a két kőolaj-finomítóban folyó építkezésekben” és „várhatóan körülbelül 450 közvetett állandó munkahely létesül”. Ezek a munkahelyek rendszerint a piaci átlagnál jobban fizetett, szakképzett alkalmazottakat igényelnek, és várhatóan jelentős társadalmi és gazdasági hatást gyakorolnak a környéken, különösen a Sines térségben élő közösségre.

- (155) Azt illetően, hogy indokolt-e a beruházási projekt esetében ismertett, a közvetett és közvetlen munkahelyek közötti 3:1 arány – és az alkalmazott módszertan –, Portugália válaszában kijelentette, hogy ezt az arányt az ugyanezen ágazatban végrehajtott más beruházási projektekkel kell összehasonlítani. A Bizottság által jóváhagyott két további állami támogatásra utalva (az N 898/06 sz. és az N 899/06 sz., a Repsol Polimeros, illetve az Artensa petrokémiai projektjei ügyében hozott bizottsági határozatok) ⁽³⁴⁾ Portugália úgy véli, hogy a közvetett és közvetlen munkahelyek beruházási projektben előirányzott aránya visszafogottabb és reálisabb terv, mint a Repsol Polimeros esetében alkalmazott arány (közvetlen munkahelyenként 15 közvetett munkahely), jóllehet mindkét esetben rozsdáövezeti projektről van szó. Portugália megjegyezte továbbá, hogy a beruházási projekthez tartozó mennyiségek közel egyenlők az Artensa projektjéhez tartozókkal, noha utóbbi zöldmezős beruházás. Portugália ezenfelül figyelembe veszi a HSB Solomon Associates LLC által a kőolajiparágra vonatkozóan meghatározott referenciaszintet: a PEI-t (munkavállalói hatékonysági mutató). Ez a mutató az EDC-ben (desztillációs kapacitási egyenértékben) kifejezett ledolgozott munkaórák számát, azaz közérthetően megfogalmazva az egy hordónyi finomított nyersolajra jutó létrehozott munkahelyek számát jelzi. A legújabb rendelkezésre álló jelentésben (2008. évi adatok) a kedvezményezett [50–70]-es általános mutatóértéket közölt, szemben a tanulmányban foglalt 113,7-es átlagértékkel, illetve a 206,8-as dél- és közép-európai átlaggal. Ez a számérték

a kőolaj-finomítóban dolgozó munkavállalók számát jelzi, []; valamint a folyamatos külső szolgáltatásokon alapuló csoportos támogatási tevékenységek létezését. Portugália szerint a külső szolgáltatások igénybevétele biztosítja a közvetett munkahelyek teremtését és indokolja a közvetett és közvetlen munkahelyek közötti aránnyal kapcsolatos, az Artensa esetében tapasztaltnál magasabb várakozásokat. Ennélfogva az e preambulumbekezdésben ismertett bizottsági határozatokkal való összevetés alapján Portugália megállapítja, hogy a Repsol Polimeros projektben ezt a stratégiát szélsőségesen eltulolták (a belső erőforrások minimális és a külső erőforrások maximális alkalmazása). Az Artensa esete ennek ellenkezőjéről, azaz a belső és külső erőforrások kiegyensúlyozott alkalmazásáról tanúskodik. Portugália úgy véli, hogy a javasolt 3:1 arány összhangban áll a kőolaj-finomító ágazatban alkalmazott aránnyal, és megfelelően tükrözi a Petrogal tevékenységei externalizációjának mértékét (például a karbantartás területén).

- (156) Egy későbbi beadványában Portugália megerősíti ezt a kijelentését egy, a Bizottság által közzétett újabb dokumentumot ⁽³⁵⁾ idézve, amely Portugália véleménye szerint 4:1 és 6:1 közötti arányt jelez: „tehát míg az ágazat az Unióban közvetlenül mindössze 100 000 személyt foglalkoztat, úgy tekinthető, hogy legalább 400 000–600 000 munkahely épül közvetlenül az uniós kőolaj-finomító iparágra”. Ugyanez a dokumentum a 41. lábjegyzetben „további 600 000 logisztikai és forgalmazással kapcsolatos munkahelyet” említ, amely akár 12:1 arányt is jelenthetne.

A munkahelyek védelme

- (157) A hivatalos vizsgálati szakaszban a Portugália által a Bizottságnak benyújtott további dokumentum (a költség-haszon elemzés) számszerűsíti a beruházási projekt által védelemben részesített munkahelyeket, mivel nyilvánvaló volt, hogy a beruházás elmaradása esetén a Petrogal szerkezetátalakítási, többek között munkaerő-csökkentési intézkedéseket vezetett volna be. Ha a beruházási projektet nem hajtánák végre, az „összesen 1 240 munkahely megszűnését eredményezné – ide értendő (a projekt közvetlen eredményeképpen létrejött) 150 közvetlen munkahely + 450 közvetett munkahely, valamint a becslések szerint a jelenlegi formában működő kőolaj-finomítók csökkent finomítói árrésére válaszul várható költségsökkentési intézkedések miatt elveszített 160 közvetlen és 480 közvetett munkahely”.

A régiók társadalmi és gazdasági jólétét érintő hatások

- (158) Portugália hangsúlyozza, hogy a beruházási projekt első-sorban szakképzett munkavállalókat alkalmaz, akiknek fizetése [] az érintett helyi piac átlagfizetését. A környéken élő közösségekre gyakorolt társadalmi-gazdasági hatás elősegíti más vállalkozások és tevékenységek fejlesztését. A beruházási projekt ezért Oporto és Sines

⁽³⁴⁾ A Bizottság 2007. július 10-i határozata az N 898/06 sz. – Repsol Polimeros állami támogatásról (HL C 220., 2007.9.20., 3. o.) és a Bizottság 2007. július 10-i határozata az N 899/06 sz. – Artensa – (Artenius) – Produção e Comercialização de Ácido Tereftálico Purificado e Produtos Conexos, SA állami támogatásról (HL C 227., 2007.9.27., 2. o.)

⁽³⁵⁾ „A kőolajtermékek finomítása és kínálata az Európai Unióban” című, 2010. november 17-i bizottsági szolgálati munkadokumentum „Az ágazat szerkezetátalakításának hatásai” című 3.2.7. pontja, amely Az energiainfrastruktúra-prioritásokról 2020-ig és azt követően című bizottsági közlemény (SEC(2010) 1398 végleges) mellékletében olvasható; elérhető a Bizottság weboldalan.

régió infrastruktúrájának és létesítményeinek létrehozását és felújítását szolgálja majd, megteremtve azokat a feltételeket, amelyeknek köszönhetően ezek a régiók az életminőség és a versenyképesség szempontjából új szakaszba léphetnek.

- (159) Válaszában Portugália azt is kiemeli, hogy „az építési szakaszban a projekt a helyi vállalkozások létrehozása és fejlesztése révén jelentős hatást gyakorol a nemzeti ipar szerkezetére. A teljes körű működés megkezdését követően a projekt ösztönözni fogja karbantartással foglalkozó új vállalkozások alapítását, és ezáltal tovább erősíti a regionális dinamikát.” Ennélfogva „a Petrogal ezzel a kezdeményezéssel elősegíti a kevésbé fejlett régiók versenyképességének a nemzeti átlaghoz történő felzárkóztatását. Végül, a projekt kedvező hatást gyakorol majd Alentejo régió vállalkozásaira és a külföldi piacokkal szembeni nyitottságára.”
- (160) Továbbá, a nyersanyagok és a feldolgozott termékek két kőolaj-finomító egység közötti áramlásának növelésével a beruházási projekt várhatóan rendkívül kedvező hatást gyakorol a sinesi és leixõesi kikötői infrastruktúrára⁽³⁶⁾, hiszen számottevően megnöveli azok tevékenységét és kihasználtságát, következésképpen pedig működési eredményüket.
- (161) Végül, Portugália úgy véli, hogy a Petrogal tervei szerint a projekt hasznosítási időszaka legalább 30 évet ölel majd fel, ami jelzi a regionális, nemzeti és európai célkitűzések iránti hosszú távú elkötelezettséget.

Képzés és megállapodások

- (162) A beruházási projekt ezenfelül a regionális humántőkében rejlő lehetőségek javításához is hozzájárul. A beruházási projektben részt vevő – akár új, akár már foglalkoztatásban álló – alkalmazottak képzéséhez az Alentejo Litoral Műszaki Főiskolával⁽³⁷⁾ együttműködésben szakképzési és -képzési struktúrákat hoznak létre a sinesi ipari és logisztikai övezetben⁽³⁸⁾ (ZILS).
- (163) A K + F projektekkel kialakított kapcsolatok és az egyetemekkel folytatott együttműködés tekintetében Portugália megemlíti, hogy a kutatás és képzés terén a két kőolaj-finomító regionális fejlesztési központnak minősül. Portugália szerint a beruházási projekt várhatóan kedvező hatással jár majd, és ösztönözni fogja a Petrogal és a tudományos és mérnöki oktatási központok közötti új megállapodások megkötését.

A beruházási projekt által létrehozott egy munkahelyre jutó támogatási összeg

- (164) Portugália észrevétellel él a beruházás/új munkahelyek arányára vonatkozóan, amely szerinte az arány maradéktalan ésszerűségét tükrözi, különösen figyelembe véve,

hogy a kőolaj-finomító ágazat rendkívül tőkeigényes és magasan képzett munkavállalókat, valamint a szakképzett munkaerő képzésére irányuló jelentős beruházásokat kíván. A Bizottság a Repsol Polimeros és az Artensa petrokémiai projektjei esetében ennél magasabb egy új munkahelyre jutó támogatási összeget hagyott jóvá⁽³⁹⁾.

Költség-haszon elemzés

- (165) A Bizottság azon kérését követően, hogy nyújtson be a strukturális alapokból társfinanszírozásban részesülő nagy projekteknél kérthet hasonló költség-haszon elemzést és projektértékelést⁽⁴⁰⁾, Portugália az elsősorban a beruházási projektből eredő társadalmi és gazdasági előnyök számszerűsítését tartalmazó dokumentumot nyújtott be. A dokumentum rámutat a beruházásból fakadó előnyök gazdasági hatására, úgymint: a projekthez kapcsolódóan felszámított adó; közvetlen foglalkoztatás (adók); közvetett foglalkoztatás (adók); elkerült munkanélküli segély; fogyasztási adó (héa); mérsékelt CO₂-kibocsátás a közlekedési ágazatban és az iparban; a portugál külső államadósság kamatainak csökkentése; fuvardíj és állaspénz (adók); további bevételek a leixõesi kikötő számára és helyi közösségfejlesztési támogatás.
- (166) A beruházási projekt helyi előnyei a következők: fogyasztási adó (héa); további bevételek a leixõesi kikötő számára és helyi közösségfejlesztési támogatás (nettó jelenértéken összesen 49 millió EUR), míg a további előnyök az országos helyzet – a nemzetgazdaság egészének javát szolgáló – javulásaként foglalhatók össze (nettó jelenértéken összesen 454 millió EUR), és ezért csak részben tulajdoníthatók az érintett régióknak. Feltételezve, hogy az országos helyzet e javulása gazdasági súlyuk szerint arányosan oszlik meg a portugál régiók között, tekintettel arra, hogy 2007-ben a portugál nemzeti GDP 34,8 %-a származott Norte és ALEN TEJO régióból, az összes regionális előny (nettó jelenértéken 195 millió EUR) messze meghaladja a beruházási projekthez nyújtott támogatás költségét (nettó jelenértéken 121 millió EUR).

5.1.6. A támogatás szükségességével kapcsolatos észrevételek

A támogatás ösztönző hatása

- (167) Portugália hangsúlyozta, hogy a támogatás ténylegesen és jelentős mértékben hozzájárult a Petrogal beruházási döntéséhez, mivel szükséges volt a vállalat jövedelmezőségének biztosításához. A Galp Igazgatótanácsa a nemzeti hatóságoktól kapott, a támogatási jogosultságot tanúsító, 2007. január 23-án kelt levél kézhezvételét követően 2008. március 5-én jóváhagyta a beruházási projektet. A felszerelés megrendelésére szóló első kötelezettségvállalást 2008. március 14-én tették, mégpedig azután, hogy a portugál kormánnyal 2008. március 10-én aláírták a támogatási szerződéseket.

⁽³⁹⁾ Lásd a 34. lábjegyzetet.

⁽⁴⁰⁾ A strukturális alapok hatálya alá tartozó beruházási projektek költség-haszon elemzése, lásd a 832/2010/EU rendelettel (HL L 248., 2010.9.22., 1. o.) módosított 1828/2006/EK rendelet II. mellékletének E. pontját (HL L 371., 2006.12.27., 1. o.).

⁽³⁶⁾ A leixõesi kikötő matosinhos tengeri kikötője.

⁽³⁷⁾ Escola Tecnológica do Litoral Alentejano.

⁽³⁸⁾ Zona Industrial e Logística de Sines.

A támogatás szükségessége

- (168) A támogatás nélkül a beruházási projektet nem hajtották volna végre, mivel annak jövedelmezősége nem volt biztosított.
- (169) 2001-ben a Galp Igazgatótanácsa elutasított egy, a matosinhosi kőolaj-finomító korszerűsítésére irányuló korábbi tervet, mivel a projektben alkalmazott tőke megtérülés (ROCE) mértéke nem érte el a Galp Energia kőolaj-finomító ágazatra vonatkozó súlyozott átlagos tőke költséget (WACC).
- (170) 2005-ben a Galp Igazgatótanácsa ismét mérlegelte a két kőolaj-finomítót érintő konverziós projekt végrehajtásának stratégiai lehetőségét. Az alternatív beruházási projektek tanulmányozását követően 2008 márciusában jóváhagyásra benyújtották az Igazgatótanácshoz a sinesi és matosinhosi konverziós projektet. A felülvizsgált [] millió EUR összegű beruházáshoz kapcsolódó belső megtérülési ráta a számítások szerint ösztönzők nélkül [8–10] % lett volna, azaz [] százalékponttal meghaladta volna a Galp Energia kőolaj-finomítási tevékenységekre vonatkozó ([7–9] %-ban meghatározott) súlyozott átlagos tőke költséget.
- (171) A Galp Igazgatótanácsának 2008. márciusi döntése a beruházási projekt belső megtérülési rátája (IRR) ésszerűségének alábbi elemzésén alapult

3. táblázat

Támogatással	Nettó jelenérték	[100–150] millió EUR
	Megtérülési ráta/IRR	[9–11] %
Támogatás nélkül	Nettó jelenérték	[1–50] millió EUR
	Megtérülési ráta/IRR	[8–10] %

Forrás: GALP

- (172) A Galp Energia Végrehajtó Bizottságának 2008. január 10-i határozata szerint a vállalat ellátási, kőolaj-finomítási és logisztikai területére vonatkozó súlyozott átlagos tőke költségek és belső „megtérülési szint” (a kockázati felárral növelt tőke költségek⁽⁴¹⁾) [7–9] %, illetve [10–12] % volt.
- (173) Portugália jelezte, hogy a Galp Energia által meghatározott súlyozott átlagos tőke költségek és belső megtérülési szint egyaránt összhangban állt a kőolaj-finomító ágazatban szokásos gyakorlattal, valamint hogy e gazdasági kritériumok alkalmazása általánosan elfogadott az ágazatbeli nagyvállalatok körében. E kijelentések alátámasztásaként Portugália benyújtotta a Bizottságnak a Citigroup, a Bloomberg és a Broker Research által 2010-ben kidolgozott, az ágazatban működő legnagyobb vállalatok súlyozott átlagos tőke költséget összehasonlító táblázatát.
- (174) Portugália kitarthat, hogy a beruházási határozat összhangban állt és továbbra is összhangban áll a gyakorlattal és a kedvezményezett által valamennyi projektje

esetén előírt rendes jövedelmezőségi követelményekkel. A jövedelmezőség értékeléséhez a súlyozott átlagos tőke költségek fogalmán túl további kritérium a megtérülési szint. A jövőben várható pénzforgalomra vonatkozó előrejelzés általában nem tévedhetetlen. A pénzforgalom előrejelzésével kapcsolatban minden esetben fennáll némi bizonytalanság (kockázat); minél hosszabb távra szól, annál nagyobb a valószínűsége, hogy a becslés hozzávetőleges és hibákat tartalmaz. A bizonytalanság kezelésének leggyakoribb módja az, hogy a tőke költséget megnövelik a kockázati felárral, és ezt az értéket alkalmazják a beruházáshoz szükséges minimális jövedelmezőségi arányként (megtérülési szint). A megtérülési szint értéke és a súlyozott átlagos tőke költségek értéke közötti különbség ezért a beruházásra irányuló döntéskor várható nyereségtöbblet, mivel ez magában foglalja a jövőbeni pénzforgalom előrejelzéseiben foglalt további kockázatot. Portugália állítása szerint a Galp Energia beruházási projektjeire vonatkozó elemzésekben és határozatokban 2002 óta figyelembe veszik a megtérülési szintet. 2002-ben kimondták, hogy a projektekre alkalmazandó megtérülési szint értéke az [1–5] százalékponttal megnövelt súlyozott átlagos tőke költségek. 2006-ban a Galp Energia úgy döntött, hogy némileg eltérő módon számítja ki a megtérülési szintet, és a súlyozott átlagos tőke költségek (WACC) [1–5] százalékponttal történő megnövelése helyett [10–50] %-kal növelte azt ($WACC_{2006} + \text{megtérülési szint}_{2006} = [1,1-1,5] \times WACC_{2006}$). Ezt az új kritériumot a belső súlyozási rendszer indokolta, amelynek keretében az egyes üzletágakra vonatkozó súlyozott átlagos tőke költségek különböző szintjeit figyelembe véve megfelelőbbnek és következetesebbnek tűnt az alapösszeget az abszolút érték helyett százalékos arányban növelni. További magyarázatként Portugália benyújtotta a Bizottsághoz a Galp Energia által 2002 és 2006 között az egyes üzletágakra: az ellátás és finomítás, a kőolajtermékek forgalmazása, a feltárás és előállítás, valamint a gáz és energia területére vonatkozóan alkalmazott különböző súlyozott átlagos tőke költségeket és megtérülési szinteket.

- (175) Portugália úgy érvelt, hogy az ilyen típusú projektekre vonatkozó, nemzetközileg elismert szabványokkal összhangban – mivel a mérnöki fejlesztés e szakaszában (előkészítő mérnöki tervezés, FEED) a beruházás még mindig jelentős mértékben változhat – a Galp Igazgatótanácsa úgy ítélte meg, hogy egy ilyen jelentőségű projekt, amelynek megtérülési rátája ennyire közel áll a súlyozott átlagos tőke költségekhez, nem életképes, mivel könnyen előfordulhat, hogy a referenciaértéknél alacsonyabb megtérülést eredményez.
- (176) Ugyanakkor a beruházási projektben foglalt adókedvezményt is figyelembe véve a beruházási projekt megtérülése [9–11] % lenne, amely a beruházási projekt stratégiai jellegének tükrében elfogadható minimális mértéknek minősült a felszerelések beszállítói felé tett kötelezettségvállalások végrehajtásának megkezdéséhez és jóváhagyásához.
- (177) Portugália benyújtotta azoknak az alternatív beruházási projekteknek a jegyzékét, amelyeket a Petrogal az elfogadott beruházási projekttel egyidejűleg végezhetett volna. Az új beruházásokra rendelkezésre álló pénzügyi források korlátozottak voltak miatt a Galp Energia számos üzletága verseng egymással e szűkös forrásokért, és szigorú kiválasztási eljárást alkalmaznak.

(41) További magyarázat a (232) preambulumbekzdésben.

- (178) Ha azonban nem jött volna létre a portugál állammal kötött támogatási szerződés, és nem került volna sor a beruházási projektekre, azt a két kőolaj-finomító versenyképessége elkerülhetetlenül megsínylette volna. Portugália szerint, ha a beruházási projekt nem jött volna létre, a benzin és a tüzelőolaj iránti piaci kereslet visszaesése nyomán [80–90] %-ra csökkentették volna a kőolaj-finomítók kapacitáskihasználtságát (mivel tanulmányok szerint 2008 és 2020 között jelentős, akár [20–30] és [40–50] % közötti keresletcsökkenésre lehet számítani). A kőolaj-finomítók csak rendkívül alacsony finomítói árrést tartottak volna fenn. E helyzet ellensúlyozása érdekében elbocsátásokkal járó drasztikus szerkezetátalakítási programot hajtottak volna végre.
- (179) Mivel a Bizottság kétségbe vonta, hogy a Galp Igazgatótanácsa határozatában nem vette figyelembe az üzleti környezet változásait, felkérte Portugáliát, hogy nyújtsa be a beruházási projekt elmaradásával jellemzett helyzet részletes elemzését. E célból Portugáliát arra kérték, közölje a beruházási projekt belső megtérülési rátáját, figyelembe véve a kőolaj-finomítókban a beruházási projekt elmaradása esetén várható lehetséges jövedelmezőségét, valamint a finomítói árrés csökkenését.
- (180) Portugáliának a támogatás elmaradásának esetére vonatkozó forgatókönyvét a 4. táblázat foglalja össze:

4. táblázat

		Üzleti terv	Új végleges beruházás értéke
Támogatással	Nettó jelenérték	[200–250] millió EUR	[150–200] millió EUR
	Megtérülési ráta/IRR	[10–12] %	[10–12] %
Támogatás nélkül	Nettó jelenérték	[100–150] millió EUR	[100–150] millió EUR
	Megtérülési ráta/IRR	[9–11] %	[9–11] %

- (181) Portugália szerint „az a tény, hogy a vállalat számára a projekt rendkívül fontos vagy akár stratégiai jelentőségű, nem jelenti azt, hogy ez az egyetlen projekt, vagy hogy megfellebbezhetetlen lenne, amennyiben a belső megtérülési ráta nem felel meg a legalacsonyabb elfogadható követelménynek” (amint az 2001-ben történt).

5.2. A Portugália által a harmadik felek megjegyzéseivel kapcsolatban benyújtott észrevételek

- (182) Portugália hangsúlyozza a különböző érintettek (önkormányzatok, szakszervezetek, valamint ágazati és szakmai szövetségek) magas szintű részvételét, és felsorolja a beruházási projekt regionális fejlesztési és energiahatékonysági szempontú értékét alátámasztó észrevételeket.

5.2.1. Az 1. és a 2. számú versenytárs megjegyzéseivel kapcsolatos észrevételek

- (183) Portugália az általa 2010. január 21-én benyújtott információk kiegészítéseként kifejti, hogy a vákuumnyersanyag-piac rendkívül ingadozó és nem biztosítja a sine-sihez hasonló méretű hidrokraakoló egység üzemeltetéséhez szükséges vákuumgázolaj biztonságos ellátását. A hidrokraakolási maradék keletkezését illetően Portugália megerősíti, hogy az szinte elhanyagolható, mivel a hidrokraakoló egység izokraakolási technológiát alkalmaz.

A projekt hozzájárulása a regionális fejlődéshez

- (184) Portugália megismétli, hogy a beruházási projekt még akkor is ösztönözni fogja a hátrányos helyzetű régiók regionális fejlődését (munkahelyteremtés és -megőrzés, a munkavállalók képzése, méretgazdaságosság, technológiaátadás, átglyűrűző hatások stb.), ha már meglévő kőolaj-finomítókban valósul meg, és ezt az érvelést a kapott kedvező észrevételek is alátámasztják. Ezek az észrevételek egyúttal hangsúlyozzák a beruházási projekt stratégiai jelentőségét és környezeti értékét, cáfolva azokat a megjegyzéseket, amelyek szerint az egyetlen regionális előny a foglalkoztatás.

- (185) Az 1. számú versenytárs mint harmadik fél által készített és a más regionális ad hoc támogatási projektek „egy új munkahelyre jutó támogatási” arányát összehasonlító táblázatot illetően (lásd a (89) preambulumbekendést) Portugália rámutatott, hogy az nem tartalmaz a kőolaj-finomító vagy más tőkeigényes ágazatot érintő projektet. Ennélfogva a beruházási projekt nem hasonlítható össze a táblázatban szereplő projektekkel, hanem az azonos gazdasági ágazatban megvalósuló nagyberuházási projekteknek nyújtott támogatásokkal kell összevetni (lásd a Bizottság által az N 898/06 sz. – Repsol Polimeros állami támogatási ügyben hozott 2007. július 10-i határozatot és az N 899/06 sz. – Artensa – (Artenius) – Produção e Comercialização de Ácido Tereftálico Purificado e Produtos Conexos, SA állami támogatási ügyben hozott 2007. július 10-i határozatot, ahol a „támogatás/új munkahelyek” arány a Petrogal projektjéhez hasonló tartományba esik).

- (186) Hasonlóképpen, amennyiben a „közvetett munkahelyek/közvetlen munkahelyek” arányt hasonló projektekkel (például a (185) preambulumbekendésben szereplőkkel) vetjük össze, egyenértékű számadatokat kapunk.

A támogatás szükségessége

- (187) Portugália ismét kijelenti, hogy a Galp Igazgatótanácsa 2008 márciusában jóváhagyta a beruházási projektet, miután 2007 januárjában a portugál hatóságok írásban megerősítették, hogy a beruházási projekt támogatásra jogosult. A támogatást ezért feltételelesen (különösen a Bizottság jóváhagyásától függően) a munka megkezdése előtt odaitélték. Az első visszavonhatatlan megrendelést 2008 márciusában, a Petrogallal kötött támogatási szerződések aláírását követően adták le.

(188) Portugália cáfolja a harmadik felek azon észrevételeit, amelyek szerint a Petrogal már 2006-ban határozott a beruházási projekt elindításáról.

5. táblázat

Dízelimport és -export

Év		2006	2007	2008	2009
IMPORT	Összesen (ezer tonna)	638	776	1,011	1,478
	Petrogal	[]	[]	[]	[]
	Egyéb	[]	[]	[]	[]
EXPORT	Összesen (ezer tonna)	314	192	164	95
	Petrogal	[]	[]	[]	[]
	Egyéb	[]	[]	[]	[]

Forrás: DGEG és a Petrogal adatai

(189) Portugália elismeri, hogy már a végső döntés előtt készültek megvalósíthatósági tanulmányok. Noha ezek az információk nélkülözhetetlenek a Galp Igazgatótanácsa számára a határozathozatalhoz, ez nem jelenti azt, hogy az Igazgatótanács már akkor meghozta döntését.

(190) Portugália kitart amellett, hogy a beruházási projektre támogatás hiányában nem került volna sor.

(191) Portugália kifejti, hogy a beruházási projekt belső megtérülési rátája a benne rejlő kockázatokkal és a Galp Energia fejlesztése szempontjából létfontosságú ([]) más projektek vonzerejével összehasonlítva elégtelen volt. Ebből következik, hogy a beruházási projekt támogatás nélkül nem valósult volna meg.

Az érintett termékpiac és földrajzi piac

(192) A harmadik felektől kapott észrevételekből Portugália megállapítja, hogy az érintett földrajzi piac nem a portugál, hanem legalább az ibériai piac.

(193) Portugália kifejti, hogy amennyiben az érintett földrajzi piac az Ibériai-félsziget vagy annál nagyobb terület, a Petrogal dízelpiaci részesedése (a közvetlen finomítói, nagy- és kiskereskedelmi szinten) soha nem fogja meghaladni a 25 %-ot.

(194) Portugália ismét megerősíti, hogy a beruházási projekt mindenesetre nem befolyásolja a dízel kis- és nagykereskedelmi piacát, mivel közvetlen finomítói szinten az árakat piaci feltételek szerint határozzák meg: a Petrogal ezt az árat elfogadja. Ellenkező esetben a Petrogal vevői könnyűszerrel válthatnának importtermékekre, mivel Portugália szerint a más tagállamokból származó dízeltermékek behozatala előtt nem áll (technikai, tarifális, logisztikai⁽⁴²⁾ stb.) akadály. A portugáliai behozatali követelmények összhangban vannak az uniós követelményekkel.

(195) Portugália benyújtotta a dízel Portugáliába irányuló (tengeri és szárazföldi) behozatalára vonatkozó összesített adatokat.

⁽⁴²⁾ A harmadik felek tárolási kapacitása 428 000 m³, amely (évi 8 rotáció alapján) évi 2,9 millió tonna szállítási kapacitásnak felel meg; ez a nemzeti piac több mint fele. Továbbá, a dízelt szárazföldi úton is importálják a spanyol összekötő hálózaton keresztül.

(196) Ezenfelül Portugália elegendő tárolási kapacitással rendelkezik: Portugália adatokkal szolgált arra vonatkozóan, hogy az egyes piaci szereplők különböző stratégiai lehetőségekkel éltek (tárolási kapacitásra irányuló beruházás vagy létesítmények bérlése), és hogy mindkét alternatíva lehetséges és életképes. A fő gazdasági szereplők a kínákozó piaci lehetőségek ellenére sem növelték tárolási kapacitásukat, ami arra utal, hogy tárolási erőforrásaik elegendőek forgalmazási tevékenységük ellátásához. Portugália jelzi, hogy az összes dízelbehozatal folyamatosan nő, a kivétel pedig ezzel egyidejűleg némileg csökken. Ez a folyamatos piaci növekedésnek és a helyi termelési kapacitás fokozódó hiányának következménye. A 2009. évi adatok ugyanakkor a sinesis kőolaj-finomítóban bekövetkezett baleset hatását tükrözik, amely több héten át korlátozta a finomító működését és a termelést. A piaci szereplőknek abban az évben növelniük kellett a behozatalt, ami bizonyítja, hogy alternatív ellátási lehetőségek is rendelkezésre állnak.

(197) A portugáliai dízelbehozatal 2009-ben az adott évi összes dízelfogyasztás 27,2 %-ának felelt meg. A korábbi években a dízelimport éves portugáliai dízelfogyasztáshoz (kb. 5,4 millió tonna) viszonyított átlagos aránya hozzávetőleg 14 % volt.

(198) Portugália ezért úgy véli, hogy a portugál dízelpiac nyitott és versenyképes piac, ahol ösztönzik a kereskedelmet, és ahol az árakat a nyersolaj ára és a finomítási költségek határozzák meg, az árszabás pedig az alternatív Platts-féle importárak alapján történik.

(199) A nehéznefta tekintetében Portugália úgy véli, hogy az érintett piac legalább az EGT, mivel a nafta nemzetközi kereskedelemben részt vevő termék.

6. A TÁMOGATÁSI INTÉZKEDÉS ÉRTÉKELÉSE

6.1. Az állami támogatás megléte

- (200) A Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy ha a Szerződés másként nem rendelkezik, a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (201) Portugália adójóváírás formájában nyújt támogatást a Petrogalnak. Ennélfogva úgy tekinthető, hogy a támogatást a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében egy tagállam állami forrásból nyújtja.
- (202) A támogatás kedvezményezettje egyetlen vállalat, a Petrogal, ezért az szelektív.
- (203) A támogatást a dízel és a nehéznafta termelésének növekedését eredményező beruházáshoz nyújtják. Mivel ezek a termékek részt vesznek a tagállamok közötti kereskedelemben, az intézkedés valószínűleg érinti a tagállamok közötti kereskedelmet. A Petrogalnak nyújtott támogatás mentesíti a vállalatot olyan költségek alól, amelyeket szokásos esetben magának kellett volna fedeznie. Ennélfogva a Petrogal gazdasági előnyhöz jut versenytársaival szemben. A Petrogal és termelésének ilyen jellegű előnyben részesítésével tehát a támogatás torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget.
- (204) Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a támogatás a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősül.
- (205) Miután megállapítást nyert, hogy a támogatás a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerint állami támogatásnak minősül, mérlegelni kell, hogy az intézkedés összeegyeztethető-e a belső piaccal.

6.2. A támogatási intézkedés jogszerűsége

- (206) Mivel Portugália a támogatás végrehajtását megelőzően bejelentette azt, eleget tett a Szerződés 108. cikkének (3) bekezdéséből fakadó bejelentési kötelezettségnek.

6.3. Az értékelés jogalapja

- (207) Mivel a támogatás célja a regionális fejlődés előmozdítása, a belső piaccal való összeegyeztethetőség értékelésének jogalapja az RTI és különösen az RTI nagyberuházási projektekre vonatkozó 4.3. szakaszának rendelkezései, valamint a nagyberuházási projektekhez nyújtott regionális támogatások részletes vizsgálatának kritériumai (amelyeket a részletes vizsgálatról szóló közlemény

ismertet), kivéve, ha a hivatalos vizsgálat eredményeképpen megállapítást nyer, hogy nem lépték túl az RTI 68. bekezdésének a) pontjában („piaci részesedési vizsgálat”) és 68. bekezdésének b) pontjában („a kapacitásnövekedés és a piaci teljesítmény vizsgálata”) meghatározott határértékeket.

- (208) A Bizottságnak három lépésben kell elvégeznie az értékelést:

— elsőként meg kell vizsgálnia az RTI általános rendelkezéseivel való összeegyeztethetőséget,

— másodsorban, meg kell győződnie arról, hogy a 68. bekezdés a), illetve b) pontja szerinti piaci részesedési vizsgálat, illetve a kapacitásnövekedés és a piaci teljesítmény vizsgálatának (a továbbiakban: a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatok) követelményei valóban nem teljesülnek,

— harmadsorban, a második lépésben elvégzett értékelés eredményétől függően részletes vizsgálatot indíthat.

6.4. Összeegyeztethetőség az RTI általános rendelkezéseivel – az eljárást megindító határozatban kifejtett kételyek tisztázása

- (209) A Bizottság ellenőrizte, hogy a nyújtott támogatás megfelel-e az RTI általános rendelkezéseinek. A vizsgálat eredményeképpen a következőket állapítja meg:

Induló beruházási projekt

- (210) A Bizottság az eljárást megindító határozatban kétségeinek adott hangot, hogy a beruházási projekt induló beruházásnak minősül-e, illetve hogy pótló beruházásnak tekinthető-e.

- (211) A Bizottság figyelembe vette Portugáliának a (130) és (131) preambulumbekkezdésben ismertetett észrevételeit, amelyek szerint a beruházások meglévő létesítmény bővítését és egy meglévő létesítmény teljes termelési folyamatának alapvető megváltoztatását szolgálják, és hogy ezért a beruházás az RTI 34. bekezdése értelmében induló beruházásnak tekinthető.

- (212) A matosinhosi új vákuumdesztillációs egység és viszkozitástörő, valamint az új sineszi hidrokrakkoló egység valóban a meglévő eredeti kőolaj-finomító egységekkel párhuzamosan fog működni; a beruházási projekt ezért nem pótló beruházás, hanem a termelési rendszer bővítése. Mindemellett a beruházási projekt keretében átalakítják a kőolaj-finomítókat és a nyersolaj nehezebb frakcióinak benzinné és dízelle történő konverziójára alkalmas új technológiai infrastruktúrával szerelik fel azokat.

- (213) Az 1. számú versenytárs nem vitatja a beruházás induló beruházás jellegét, ám úgy véli, hogy az mindössze egy meglévő létesítmény bővítése.
- (214) Következésképpen a Bizottság megállapítja, hogy a beruházási projekt az RTI 34. bekezdése értelmében induló beruházásnak minősül, és ezért a beruházási projekt induló beruházási jellegével kapcsolatos kételyek alaptalanok.

Formális ösztönző hatás

- (215) Az eljárást megindító határozatban a Bizottság kétségbe vonta, hogy teljesültek az RTI 38. bekezdésében megállapított, az ad hoc támogatások ösztönző hatására vonatkozó formális követelmények. A Bizottság különösen kétségbe vonta, hogy Portugália azon írásbeli megerősítése, amely szerint a – további részletes vizsgálat tárgyát képező – beruházási projekt megfelel a programban meghatározott jogosultsági feltételeknek⁽⁴³⁾, helyettesítheti a szándéknyilatkozatot.
- (216) Az RTI 38. bekezdése a következőképpen szól: „Fontos biztosítani azt, hogy a regionális támogatás valódi ösztönző hatást gyakoroljon a beruházásokra, amelyeket egyébként nem valószínűsítenének meg a támogatott területeken. Ezért egy támogatási program alapján támogatás csak akkor ítéltethető oda, ha még a beruházás megkezdése előtt a kedvezményezett támogatás iránti kérelmét benyújtja, és a programot kezelő hatóság írásban megerősíti, hogy a – további részletes vizsgálat tárgyát képező – projekt elvben megfelel a programban meghatározott jogosultsági feltételeknek. (...). Ad hoc támogatás esetén a beruházás megkezdése előtt az illetékes hatóság köteles a támogatás odaitéléséről szóló szándéknyilatkozatot tenni, amelyben feltételül kell szabni az intézkedés Bizottság általi elfogadását. Amennyiben a beruházás az e bekezdésben foglalt feltételek teljesülése előtt megkezdődik, a teljes projekt elveszíti jogosultságát a támogatásra.”
- (217) A „beruházás megkezdése” az RTI 40. lábjegyzete szerint vagy az építkezési munkálatok megkezdését jelenti, vagy a vállalkozás első kötelezettségvállalását felszerelés megrendelésére.
- (218) A Bizottság figyelembe vette a Portugália által benyújtott következő tényadatokat:
- A Petrogal 2007. január 22-én nyújtotta be a támogatás iránti kérelmét.
 - Portugália 2007. január 23-án megerősítette, hogy a támogatási projekt elvben megfelel a jogosultsági feltételeknek.

- A portugál Minisztertanács 2008. március 6-án jóváhagyta a támogatást, de annak kifizetése a Bizottság jóváhagyásától függ, és a Petrogal legkorábban 2011-ben részesülhet a támogatásban (ha a beruházás elkészült).
- A Petrogal Igazgatótanácsa 2008. március 8-án engedélyezte felszerelések megrendelését.

- Az első visszavonhatatlan megrendelést 2008. március 14-én adták le. A beruházással kapcsolatos tényleges építési munkálatok Sinesben 2008 novemberében, Matosinhosban pedig 2009 januárjában kezdődtek meg.

- (219) A Bizottság úgy véli, hogy a 2008. március 10-én Portugália és a Petrogal között létrejött támogatási szerződések, valamint a Minisztertanács 2008. március 6-án elfogadott rendeletének közzététele a portugál Köztársasági Közlönyben⁽⁴⁴⁾ legalább egyenértékű a szándéknyilatkozattal, és úgy kell tekinteni, hogy az a formális ösztönző hatásnak a RTI 38. bekezdésében előírt szándéknyilatkozatnál szigorúbb bizonyítéka. Ezeket a támogatási szerződéseket a beruházási munka megkezdése előtt írták alá.
- (220) A Bizottság ennél fogva megállapítja, hogy a formális ösztönző hatással kapcsolatos kételyek alaptalanok.

Hozzájárulás a regionális fejlődéshez és a támogatás szükségessége

- (221) Az eljárást megindító határozatban a Bizottság megkérdőjelezte, hogy a beruházás valóban hozzájárul-e a regionális fejlődéshez. Ebben az összefüggésben a Bizottság a támogatás szükségességét is kétségbe vonta, és hangsúlyozta, hogy a „szükségtelen támogatás valószínűleg nem segíti elő a regionális fejlődést, és elfogadhatatlan versenytorzulást eredményezhet”⁽⁴⁵⁾.

A támogatás szükségessége

- (222) Az 1. és 2. számú versenytárs jelezte, hogy a Petrogal támogatás nélkül is megvalósította volna a beruházási projektet. Véleményük szerint a beruházási projekt a dízel iránti kereslet és kínálat közötti egyensúlyhiány, illetve a nehezebb és olcsóbb nyersolajhoz való hozzáférés lehetősége által gazdaságilag indokolt termelő beruházás. Európa-szerte minden más gazdasági szereplő állami támogatás nélkül végez hasonló beruházásokat kőolaj-finomítóiban.

⁽⁴³⁾ Ebben az esetben a kedvezményezett egy azóta megszünt program keretében nyújtotta be a kérelmét, 2007. január 22-én (vö. a fenti (46) preambulumbeközdéssel). A támogatást eredetileg a megszünt programot érintő, egyedi bejelentés hatálya alá eső kérelemként jelentették be; a bejelentést később módosították, és a támogatást a megszünt programon kívüli ad hoc intézkedésként bejelentették.

⁽⁴⁴⁾ Resolução do Conselho de Ministros n. 55/2008 (Diário da República 1. sorozatszám.: 60, 2008.3.26., 1734. o.)

⁽⁴⁵⁾ Lásd a Bizottság által a C 34/2009 sz. (ex N 588/08 sz.) – PT- LIP – PETROGAL, S.A. állami támogatási ügyben hozott, 2009. november 19-i határozat 3.3. pontját.

- (223) Ennélfogva meg kell vizsgálni, hogy szükséges-e a támogatás ahhoz, hogy valódi ösztönző hatást gyakoroljon a beruházásokra, amelyekre egyébként nem kerülne sor e két támogatott régióban, illetve hogy a beruházási projektet ellenkező esetben is végrehajtották volna-e. E tekintetben a Bizottságnak azt kell megállapítania, hogy a támogatás nyomán megváltozott-e a Petrogal viselkedése úgy, hogy további beruházásokat vállalt az érintett régiókban.
- (224) A jelek szerint a beruházásra irányuló stratégiai döntést 2006-ban hozták meg. Ez derül ki a Galp Energia 2006 októberében közzétett dokumentumából⁽⁴⁶⁾. Amint az a Galp Energia 2006. évi éves jelentésében szerepel, az Igazgatótanács a beruházási projekt végrehajtására vonatkozó határozatot 2007. január 23-án⁽⁴⁷⁾ és 2008. március 5-én fogadta el (azaz miután megkapta a nemzeti hatóságok jogosultságát igazoló, 2007. január 23-án kelt levelét). Az Igazgatótanács a beruházási projekthez kapcsolódó felszerelések első megrendelésére vonatkozó operatív határozatot 2008. március 14-én hozta meg.
- (225) Portugália azt állította, hogy mivel a projekt pénzügyi szempontból nem volt életképes, a Petrogal azt csak 2008-ban indította el, valamint hogy a Galp Igazgatótanácsa csak azután hozta meg a felszerelés megrendelésére és az építési munkálatok megkezdésére vonatkozó döntését, hogy a portugál kormány elfogadta a vonatkozó minisztertanácsi rendeletet.
- (226) Portugália azt állítja, hogy a rendelkezésre álló állami támogatás döntően befolyásolta a Petrogal beruházási döntését. A támogatás nélkül felhagytak volna a beruházási projekttel. A Petrogal alternatív szerkezetátalakítási tervet hajtott volna végre, hogy kőolaj-finomító tevékenységét összehangba hozza a megváltozott piaci és nyersolaj-kínálati feltételekkel. Ezenfelül a rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat felhasználva a finomítói tevékenységen kívüli alternatív projektekbe ruházott volna be.
- (227) Portugália a Petrogal tulajdonát képező dokumentumokat nyújtott be, amelyek tartalmazzák a beruházási projekt várható belső megtérülési rátájának elemzését, a tőkeköltséget (WACC), valamint azon egyéb lehetséges beruházások jegyzékét, amelyeket a Galp Energia a rendelkezésre álló tőkéből elvégezhetett volna.
- (228) A Bizottság úgy véli, hogy a Galp Igazgatótanácsához 2007. január 23-án és 2008. március 5-én benyújtott dokumentumok döntően befolyásolták a támogatás szükségességének értékelését, mivel az Igazgatótanács a határozatát ezekre alapozta.
- (229) Portugália szerint a Galp Igazgatótanácsának 2008-ban benyújtott számításokból kiderült, hogy a beruházási projekt belső megtérülési rátája támogatás hiányában [8–10] % lett volna. Ez a belső megtérülési ráta jóval meghaladja a Petrogal [7–9] %-os súlyozott átlagos tőkeköltségét.
- (230) Portugália ugyanakkor kifejtette, hogy a Galp Igazgatótanácsának határozata a már 2002-ben bevezetett, megtérülési szintet alkalmazó megközelítésen alapult. A megtérülési szint vagy elvárt megtérülési ráta (MARR) a projekt azon legalacsonyabb megtérülési rátája, amelyet egy döntéshozó a projekt megkezdése előtt – tekintettel a kapcsolódó kockázatra és a más projektek feladásának alternatív költségére – hajlandó elfogadni. A „megtérülési szint” további elnevezései a „küszöbarány” vagy a „referenciaszint”.
- (231) 2006-tól a kőolaj-finomító tevékenységekre vonatkozó belső megtérülési szintet a súlyozott átlagos tőkeköltség [110–150] %-ában, azaz [10–12] %-ban határozták meg. Alapesetben, amennyiben a kiszámított belső megtérülési ráta nem haladja meg ezt a küszöbértéket, a beruházást nem hagyják jóvá. Ebben az esetben a támogatásnak köszönhetően a belső megtérülési ráta [1–3] százalékponttal, [8–10] %-ról [9–11] %-ra emelkedik, amint az a (171) preambulumbekzdésben szereplő, az Igazgatótanácshoz 2008-ban benyújtott számításokat tartalmazó 3. táblázatban látható. Noha a támogatással kiigazított belső megtérülési ráta továbbra is jelentősen a belső megtérülési szint alatt marad, a támogatás képezte biztonsági tartalékat az Igazgatótanács elégségesnek ítélte ahhoz, hogy végül jóváhagyja a beruházási projektet.
- (232) A megtérülési szintet a vállalatok nagy kockázattal járó döntéshelyzetben alkalmazzák, és ezért az a projekthez kapcsolódó kockázat mértékétől függően változhat. A megtérülési szintet ezenkívül a számítás pénzneme is befolyásolhatja: ott, ahol a valutát magas infláció sújtja, a megtérülési szint is magasabb, mint az árstabilitással jellemzett területeken.

⁽⁴⁶⁾ GALP ENERGIA SGPS S.A., Prospecto de oferta pública de venda e de admissão à negociação 2006. október, a következő internet-címen elérhető formában: <http://web3.cmvm.pt/sdi2004/emittentes/docs/fsd11332.pdf>. A dokumentum szövege a következő: „Optimizar as Capacidades de Refinação. A Galp Energia pretende adaptar os activos de refinação às exigências do mercado, expandindo e modernizando a refinaria de Sines, onde planeia investir num novo projecto de conversão que deverá estar concluído no final de 2010. A Galp Energia tem como objectivo não só aumentar a rentabilidade dos investimentos através da optimização das matérias-primas e da gama de produtos refinados, mas também melhorar a integração das duas refinarias existentes, de modo a retirar vantagens das suas diferentes características de refinação e alcançar um processo integrado e complementar de refinação. Está em curso a avaliação de duas alternativas para a configuração do novo projecto de conversão na refinaria de Sines, o montante de investimento está estimado em aproximadamente 1.000 milhões de Euros e o aumento esperado na margem de refinação é de cerca de US\$3,0 por barril após a conclusão do projecto.”

⁽⁴⁷⁾ GALP ENERGIA, 2006. évi éves jelentés, elérhető itt: www.galpenenergia.com. A dokumentum 19. oldalán a következő olvasható: „KONVERZIÓS PROJEKT ÉS A KŐOLAJ-FINOMÍTÓK OPTIMALIZÁLÁSA 2007. január 23-án az Igazgatótanács jóváhagyta a sines-i és az oportói kőolaj-finomítók konverziós projektjét és folyamatoptimalizálását azzal a céllal, hogy 2,5 millió tonnával növelje a dízeltermelést és csökkentse a tüzelőolaj előállítását. A dízeltermelés növelése az ibériai piacon tapasztalható növekvő keresletet hivatott kielégíteni, valamint célja, hogy kihasználja a dízel és a tüzelőolaj nemzetközi piaci ára közötti különbséget. Ezek a beruházások egyúttal a nehezebb nyersolaj feldolgozását is lehetővé teszik.”

- (233) A regionális támogatások területén hozott korábbi állami támogatási határozatok nem alkalmazták a „megtérülési szint” fogalmát a támogatás szükségességére és ösztönző hatására vonatkozó döntésnél. A „megtérülési szint” fogalmát ezenfelül a részletes vizsgálatról szóló közlemény sem említi. Ugyanakkor a „megtérülési szint” fogalmát néhány korábbi, elsősorban a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások közösségi keretrendszere⁽⁴⁸⁾ alapján elfogadott és a nagy kockázattal járó projektekre vonatkozó állami támogatási határozatban (például a Svédország által a Volvo Aero számára a Trent XWB ICC projekthez nyújtott K + F támogatással kapcsolatos N 204/10 sz. állami támogatási ügyben hozott 2011. február 23-i bizottsági határozat, a Hivatalos Lapban még nem tették közzé) már alkalmazták.
- (234) Portugália hangsúlyozza, hogy a beruházási projekt számos kockázatot foglal magában, amelyek indokolják a megtérülési szinten alapuló megközelítés alkalmazását. A beruházási projekt a Portugáliában valaha végrehajtott legnagyobb termelési beruházás. Megvalósítása évekig fog tartani. A beruházási projekt költségeit rendkívül nehéz megbecsülni: a Portugália által benyújtott számadatok szerint a kezdeti költségbecsléseket a valóságban nagymértékben túllépték. Mivel a beruházási projekt hosszú távra szól, a finomítói árretekre vonatkozó hosszú távú előrejelzés rendkívül nehézseget vet fel, különösen amiatt, hogy hosszú távon a belsőégésű motorral működő hagyományos gépjárműveket elektromos vagy más típusú gépjárművek válthatják fel.
- (235) Egy több mint 100 (elsősorban észak-amerikai vállalatok által) önként szolgáltatott megtérülési szintet vizsgáló, 2006. évi empirikus tanulmány⁽⁴⁹⁾ szerint a megtérülési szint átlagos mértéke 14,1 %, a súlyozott átlagos tőkeköltség és a megtérülési szint közötti abszolút különbség pedig 5 százalékpont, azaz a súlyozott átlagos tőkeköltség 155 %-a. Ezt az információt figyelembe véve a Petrogal és a Galp Energia által a kőolaj-finomító ágazatban alkalmazott megtérülési szint első ránézésre nem tűnik túlzottnak.
- (236) E szempontokra tekintettel és különösen figyelembe véve az ágazat és az eset sajátosságait (azaz a beruházási projekt nagyságából és hosszú távú hasznosítási időszakából adódó kockázatok jelentőségét), a Bizottság úgy véli, hogy a megtérülési szint figyelembe vehető annak eldöntésekor, hogy szükség volt-e a támogatásra a beruházási projekt végrehajtásához nyújtott ösztönzőként.
- (237) Az 1. és 2. számú versenytárs közlése szerint a kőolaj-finomítási tevékenységekre nem vonatkozik ágazati referenciaszint. Az 1. számú versenytárs ugyanakkor jelezte, hogy a beruházási projekt elvégzése szempontjából 10 %-os referenciaszintet (azaz megtérülési rátát) tartana elfogadhatónak. A Bizottság megjegyzi, hogy ez a 10 %-os referenciaszint igen közel áll a Galp Igazgatótanácsának 2008-ban benyújtott és a támogatást is tartalmazó [9–11] %-os belső megtérülési rátához. A Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy a támogatás nem haladja meg azt a mértéket, amelyet egy versenytárs az elfogadható belső megtérülési ráta eléréséhez szükségesnek tartana.
- (238) Úgy tűnik tehát, hogy a támogatási intézkedés nyomán a belső megtérülési ráta jobban megközelíti a Petrogal belső megtérülési szintjét és az 1. számú versenytárs által említett referenciaszintet. A támogatást magában foglaló belső megtérülési ráta nem lépi túl a Petrogal megtérülési szintjét és a versenytárs referenciaszintjét, ami arra utal, hogy a támogatás nem volt túlzott mértékű. Önmagában az a tény, hogy a beruházási döntést 2008-ban úgy hozták meg, hogy az akkori, támogatással kiigazított belső megtérülési ráta még mindig jóval elmaradt a meghatározott megtérülési szinttől, nem elegendő ahhoz, hogy kétségbe vonjuk a megtérülési szint jelentőségét. A Galp Igazgatótanácsának korábbi nyilatkozataiból nyilvánvaló, hogy tisztában voltak azzal, hogy a beruházási projekt a finomítói árresz csökkenésének megállítása szempontjából stratégiai jelentőségű. Noha a megtérülési szintet nem érték el, ez a stratégiai összetevő a jelek szerint kellően indokolta a megtérülési szinttől való kismértékű eltérést.
- (239) Ennélfogva a Bizottság úgy véli, hogy a támogatás beruházási ösztönzőként szükséges volt, és nem lépte túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket. E tekintetben nem teljesen helytálló az a megállapítás, hogy Európa-szerte minden gazdasági szereplő állami támogatás nélkül végzett hasonló beruházásokat kőolaj-finomítóiban. A Bizottság például más, hasonló beruházásokhoz nyújtott támogatási intézkedéseket is vizsgált. Ilyen támogatást érintett például a desztillációs hidrokrakkoló egységgel kapcsolatos N 283/04 sz. ügyben hozott bizottsági határozat⁽⁵⁰⁾.

Regionális hozzájárulás

- (240) A Bizottság az eljárást megindító határozatban az RTI 10. bekezdésére utalva kételeyeinek adott hangot a támogatás és a beruházási projekt regionális fejlődéshez való hozzájárulását illetően, hangsúlyozva a létrehozott munkahelyek számának (150) a támogatás összegéhez (160 millió EUR) viszonyított alacsony arányát, illetve azt illetően, hogy a regionális fejlődéshez való várható hozzájárulás valóban ellensúlyozza-e a támogatásból adódó ágazati hatásokat.
- (241) A Bizottság megjegyzi, hogy amint azt az 1. számú versenytárs is hangsúlyozta, az egy új munkahelyre jutó támogatás összege jelentősen meghaladja a korábbi ad hoc támogatási ügyekben tapasztalt hasonló szintet (lásd a (89) preambulumbekendést). Több

⁽⁴⁸⁾ HL C 323., 2006.12.30., 1. o.

⁽⁴⁹⁾ Meier I. és Tarhan V., Corporate investment decision practices and the hurdle rate premium puzzle (A vállalati beruházási döntésekkel kapcsolatos gyakorlatok és a megtérülési szintben foglalt felár problémája), 2006. február, a Southern Finance Association ülési, Destin, Franciaország.

⁽⁵⁰⁾ A Bizottság 2004. október 20-i határozata a Franciaország által a Total (Gonfreville) részére nyújtott N 283/04 sz. állami támogatásról (HL C 136., 2005.6.3., 44. o.).

elutasító határozat⁽⁵¹⁾ is a létrehozott munkahelyek alacsony száma alapján ítélte elégtelennek a regionális hozzájárulást.

- (242) Portugália elismeri, hogy az egy új közvetlen munkahelyre jutó támogatási összeg igen magas; ezt azonban a beruházási projekt túlegegységes jellege magyarázza, amely általában igaz az ágazatbeli beruházásokra: a Bizottság az ágazatban korábban a támogatási programok olyan, az egyedi bejelentési kötelezettség hatálya alá tartozó alkalmazását is jóváhagyta, ahol az egy új munkahelyre jutó támogatási összeg ennél magasabb volt⁽⁵²⁾. Portugália úgy véli, hogy az egy közvetlen munkahelyre jutó támogatáson túl más tényezőket is figyelembe kell venni, például a közvetett munkahelyteremtés és az ideiglenes munkahelyteremtés jelentőségét, valamint számos egyéb szempontot.
- (243) A Bizottság korábbi határozataiban minden esetben figyelembe vette a közvetlen munkahelyteremtést. Ezenfelül számos határozatban a közvetett munkahelyteremtés szempontját is mérlegelte⁽⁵³⁾.
- (244) Portugália kezdetben azt állította, hogy minden egyes új (vagy megszűnő) közvetlen munkahelyre három közvetett munkahely jutna. A 3:1 arány jogosságát az azonos ágazatot érintő olyan ügyekre⁽⁵⁴⁾ hivatkozva igazolta, amelyek esetében a Bizottság korábban hasonló vagy magasabb arányokat is jóváhagyott. A közvetett munkahelyteremtés lehetősége a karbantartási tevékenységnek köszönhető, és a projekt feltehetően e piaci rés számára lesz a legelőnyösebb. Ennek az az oka, hogy a kőolaj-finomítók összetettebb technológiával fognak rendelkezni, és ennek nyomán az alvállalkozás keretében nyújtott szolgáltatásokhoz magasan képzett munkavállalókra és szakemberekre lesz szükség.

⁽⁵¹⁾ Lásd a Bizottság által a C 8/09 sz. (ex N 357/08 sz.) *Friel Acerra* állami támogatási ügyben hozott 2012. szeptember 15-i határozatot (HL L 46., 2011.2.19., 28. o.) a C 12/07 sz. (ex N 799/06 sz.) *Glunz & Jensen* állami támogatási ügyben hozott 2007. december 11-i határozatot (HL L 178., 2008.7.5., 38. o.) és a C 57/07 sz. (ex N 843/06 sz.) *Alas Slovakia* állami támogatási ügyben hozott 2008. június 4-i határozatot (HL L 248., 2008.9.17., 19. o.).

⁽⁵²⁾ Lásd a Bizottság által az N 898/06 sz. – *Repsol Polimeros* állami támogatási ügyben hozott 2007. július 10-i határozatot, és az N 899/06 sz. – *Artensa – (Artenius) – Produção e Comercialização de Ácido Tereftálico Purificado e Produtos Conexos, SA* állami támogatási ügyben hozott 2007. július 10-i határozatot, ahol a „támogatás/új munkahelyek” arány a Petrogal projektjéhez hasonló tartományba esik.

⁽⁵³⁾ Például a Bizottság következő határozatai: az N 447/09 sz. *Tieto-E-nator Sp. z o.o.* állami támogatási ügyben hozott 2009. november 17-i határozat (HL C 25., 2010.2.2., 8. o.); az N 828/06 sz. *Bridgestone Stargard* állami támogatási ügyben hozott 2007. június 25-i határozat (HL C 278., 2007.11.21., 2. o.); az N 630/05 sz. *MAN Trucks* állami támogatási ügyben hozott 2006. február 13-i határozat (HL C 126., 2006.5.30., 5. o.); az N 251/06 sz. *LG Innotek Poland* állami támogatási ügyben hozott 2007. augusztus 6-i határozat (HL C 270., 2007.11.13., 7. o.).

⁽⁵⁴⁾ Lásd a Bizottság által az N 898/06 sz. – *Repsol Polimeros* állami támogatási ügyben hozott 2007. július 10-i határozatot, és az N 899/06 sz. – *Artensa – (Artenius) – Produção e Comercialização de Ácido Tereftálico Purificado e Produtos Conexos, SA* állami támogatási ügyben hozott 2007. július 10-i határozatot.

(245) Portugália ezen érvelésének alátámasztásaként egy, a petrolkémiai ágazattal foglalkozó közelmúltbeli bizottsági munkadokumentumra⁽⁵⁵⁾ hivatkozott, amely kimondja, hogy míg az ágazat az Unióban közvetlenül mindössze 100 000 személyt foglalkoztat, úgy tekinthető, hogy legalább 400 000–600 000 munkahely épül közvetlenül az uniós kőolaj-finomító iparágra. Ugyanez a dokumentum a 41. lábjegyzetben további 600 000 logisztikai és forgalmazással kapcsolatos munkahelyet említ. A fenti állítások alapján a 3:1 aránynál magasabb, 4:1–6:1 arányok, illetve a logisztika és a forgalmazás területén létrejövő munkahelyeket figyelembe véve akár a 12:1 arány is indokolt lehet.

(246) Portugália továbbá jelezte, hogy amennyiben a támogatás hiányában elmaradt volna a projekt megvalósítása, a Petrogal átszervezte volna kőolaj-finomítóit és 160 közvetlen munkahely megszűnésével járó munkaerő-csökkentést hajtott volna végre. A Bizottságnak ezért a támogatás regionális fejlődéshez való hozzájárulásának értékelésekor figyelembe kell vennie a 310 újonnan létrehozott vagy megőrzött közvetlen munkahelyet⁽⁵⁶⁾ és a beruházási projekt nyomán létrejött hozzávetőleg 930⁽⁵⁷⁾–3 720 közvetett munkahelyet, ami mérsékli az egy közvetlen munkahelyre jutó túlzott támogatási összeget.

(247) Mindemellett Portugália hangsúlyozta, hogy a beruházási projekt a Portugáliában valaha végrehajtott legnagyobb egyetlen beruházás, amely az építési szakaszban 3 000 ideiglenes munkahelyet teremt az érintett régiókban.

(248) Ezenfelül az ad hoc regionális támogatásokat jóváhagyó korábbi határozataiban⁽⁵⁸⁾ a Bizottság a következő tényezőket fontosságát említette:

— a munkavállalói jövedelem növelése (jobban fizetett közvetlen és közvetett munkahelyek teremtése),

— a régió társadalmi jóléte (jobb környezeti feltételek és életkörülmények, helyi események szponzorálása révén),

— a humántőkében rejlő lehetőségek javítása (képzés, oktatás, doktori programok keretében),

⁽⁵⁵⁾ „A kőolajtermékek finomítása és kínálata az Európai Unióban” című 2010. november 17-i bizottsági szolgálati munkadokumentum „Az ágazat szerkezetátalakításának hatásai” című 3.2.7. pontja, amely *Az energiainfrastruktúra-prioritásokról 2020-ig és azt követően című bizottsági közlemény* (SEC(2010) 1398 végleges) mellékletében olvasható; elérhető a Bizottság weboldalán.

⁽⁵⁶⁾ A megőrzött munkahelyeket a Bizottság a közelmúltban az N 381/08 sz. *Pirelli Industrie Pneumatici S.r.l* állami támogatási ügyben hozott 2009. május 29-i határozatában is figyelembe vette (HL C 284., 2009.11.25., 11. o.).

⁽⁵⁷⁾ A visszafogottabb 3:1 arányt alkalmazva.

⁽⁵⁸⁾ Például a Bizottság által az N 730/07 sz. *SIA Ekobriketes* állami támogatási ügyben hozott 2008. június 24-i határozat (HL C 210., 2008.8.19., 1. o.); az N 729/07 sz. *SIA Eko Osta* állami támogatási ügyben hozott 2009. január 15-i határozat (HL C 80., 2009.4.3., 2. o.); és az N 500/08 sz. *Baňa Čáry a.s.* állami támogatási ügyben hozott 2009. március 24-i határozat (HL C 147., 2009.6.27., 6. o.).

- a K + F, a technológia és a know-how átadásának fejlesztése (korszerűsítő beruházás révén),
- az alvállalkozói tevékenység fokozása az érintett régiókban,
- a meglévő kikötői létesítmények hatékonyabb kihasználása.

Ezek a tényezők kétségtelenül kedvező hatással bírnak, és figyelembe vehetők a támogatás és a beruházási projekt portugáliai regionális fejlődéshez való hozzájárulásának értékelésekor.

- (249) Ennélfogva észrevételeiben Portugália és számos érdekelt fél is említ a regionális fejlődéshez való további fontos hozzájárulásokat a társadalmi és gazdasági hatás, a képzés fokozása és a felsőoktatási intézményekkel kialakított megállapodások tekintetében.
- (250) Ezenfelül Portugália említést tett az ellátási lánc fejlesztéséről és az új egységek építése által a nemzeti ipar szerkezetére gyakorolt hatásról is, amely egyszerre érinti az építőmérnöki munkát, az építkezési munkálatokat és a gépészmérnöki összeszerelő munkát. Ez kétségtelenül kedvező hatás, de csak ideiglenes vagy általános jellegű (lásd a (154) preambulumbekendést).
- (251) A Bizottság figyelembe veszi a beruházási projekt érintett régiókban érvényesülő, nem ideiglenes kedvező átgűrűző hatásait, a Portugália által ismertetettek szerint. Különösen a kőolaj-finomítók hosszú várható élettartama (a tervezett működési idő legalább 30 év), az alvállalkozói iparra gyakorolt kedvező hatás, a jelentős mértékű képzés és az iskolákkal és egyetemekkel kialakított megállapodások mind arra utalnak, hogy a kőolaj-finomítók fontosak az adott régiók számára. Még ha e kedvező átgűrűző hatások nagy része a kőolaj-finomítók hosszú távú fennállása következtében már jelenleg is érzékelhető, el kell ismerni, hogy a beruházások mindenképpen tovább erősítik a Petrogal jelenlétének szerepét Sines és Oporto térségében.
- (252) Portugália továbbá benyújtotta a támogatási projekt költség-haszon elemzését. A költség-haszon elemzés célja, hogy a projekt életképességének beruházói elemzésén túl lépve a projektből eredő valamennyi (diszkontált) társadalmi költséget és hasznot figyelembe vegyen. Ebben az összefüggésben a költség-haszon elemzés számszerűsíti a várható előnyöket, ideértve a közvetlen és közvetett foglalkoztatásból származó adókat, a (munkahelyek megőrzésének köszönhetően) elkerült munkanélküli segélyt, a fogyasztási adók összegét, a leixöesi kikötő pótlólagos bevételeit, a helyi közösségek közvetlen támogatását stb.
- (253) A költség-haszon elemzés megállapítja, hogy a támogatás rendkívül előnyös Portugália számára. A költség-haszon elemzés földrajzi hatóköre természetesen túlmutat a beruházási projekt által közvetlenül érintett Norte és Alentejo régiókon. Ha azonban a nemzeti szintű előnyöket gazdasági súlyuk szerint arányosan az érintett régiókra vetítjük, Norte és Alentejo régió együtt a nemzeti előnyök 34,8 %-át élvezi.

(254) Portugália hangsúlyozta továbbá, hogy a támogatás és az annak nyomán létrejött beruházás a regionális fejlődésen kívül más szakpolitikai területekre is kedvező hatást gyakorol. Portugália kiemelte, hogy a beruházási projekt nemzeti szinten és az európai energiaellátás biztonsága szempontjából egyaránt stratégiai jelentőségű. Ilyen kedvező hatás többek között az importtól való függés enyhítése, a dízel iránti növekvő kereslet ellátása, a két kőolaj-finomító energiahatékonyságának javítása és a pozitív környezeti hatás. A fenti érvek a támogatás regionális fejlődéshez való hozzájárulásának értékelésekor nem vehetők figyelembe.

(255) Az egy új közvetlen munkahelyre jutó támogatás első pillantásra aránytalanul magas összege ellenére a közvetett hatások (közvetett munkahelyek, átgűrűző hatások, magas jövedelmet biztosító munkahelyek létesítése, a humántőke növelése, fokozott társadalmi jólét) arra utalnak, hogy az Alentejo és Norte régióban érvényesülő regionális hozzájárulás nem elhanyagolható. A Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy a támogatás regionális fejlődéshez való hozzájárulásával kapcsolatos kezdeti kételyei alaptalanok voltak.

(256) A 68. bekezdés a) és b) pontjának alkalmazását tárgyaló alábbi szakaszok alátámasztják továbbá, hogy a támogatás kedvezőtlen ágazati hatása csekély, mivel a beruházási projekt által érintett piacok nem teljesítenek alul, azaz nem áll fenn abszolút vagy relatív piaci romlás. Ezenfelül a Petrogal az érintett közvetlen finomítói piacon nem rendelkezik olyan nagy piaci részesedéssel, amellyel versenyellenes magatartást tanúsítva visszaélhetne. Az aromás termékek ágazatában szükséges, korábban importált nehéznefta helyettesítése csak kis mértékben érinti az EGT-beli beszállítókat. A Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy alaptalanok az azzal kapcsolatos kezdeti kételyei, hogy a regionális fejlődéshez való várható hozzájárulás nem ellensúlyozza a támogatás kedvezőtlen ágazati hatásait.

Egyéb általános rendelkezések

(257) Az RTI 9. bekezdésével összhangban a Petrogal nem tekinthető a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatásról szóló bizottsági közlemény⁽⁵⁹⁾ értelmében vett nehéz helyzetű vállalatnak.

(258) Az RTI 39. bekezdésének megfelelően a Petrogal elszámolható költségekhez való saját hozzájárulása meghaladja a 25 %-ot (lásd a fenti (36) preambulumbekendést).

(259) Az RTI 50. bekezdésével összhangban a beruházási projekt támogatásra jogosult költségeit a támogatható beruházási kiadások alapján számítják ki (lásd a fenti (35) preambulumbekendést).

(260) Az RTI 71–75. bekezdésének megfelelően a támogatáshalmaz szabályainak eleget tettek (lásd a fenti (43) preambulumbekendést).

⁽⁵⁹⁾ HL C 244., 2004.10.1., 2. o.

(261) Az RTI 40. bekezdésével összhangban a támogatást azzal a feltétellel nyújtják, hogy a Petrogal a beruházási projekt befejezésétől számított legalább öt évig fenntartja a projektet az érintett régiókban.

(262) A Bizottság ezért úgy véli, hogy a támogatás megfelel az RTI általános rendelkezéseinek.

6.5. Összeegyeztethetőség a nagyberuházási projektekre vonatkozó kritériumokkal – az eljárást megindító határozatban kifejtett kételyek tisztázása

Egyetlen beruházási projekt

(263) A Bizottság az eljárást megindító határozatban kétségeinek adott hangot azt illetően, hogy a beruházási projekt az RTI 60. bekezdése értelmében egyetlen beruházási projektnek tekinthető-e annak ellenére, hogy a kőolaj-finomítók nem egymás közvetlen földrajzi közelségében találhatók.

(264) Noha a két kőolaj-finomító földrajzilag távol helyezkedik el egymástól, Portugália úgy véli, hogy azokat erős gazdasági, funkcionális és stratégiai kapcsolatok kötik össze. A matosinhosi vákuumdesztillációs egységbe történő beruházás hiányában – a (hidrokrakkoló egység nyersanyagaként használt) vákuumgázolaj piacát jellemző gyakori kínálathiány miatt – nem lenne lehetséges a sinesi hidrokrakkoló egységre irányuló kapcsolódó beruházás. Portugália ezért úgy ítéli meg, hogy az erőteljes funkcionális kapcsolatok miatt a két kőolaj-finomító gazdaságilag oszthatatlan.

(265) Az 1. számú versenytárs vitatja ezt a megközelítést, mivel úgy gondolja, hogy a beruházási projekt állóeszközei gazdaságilag oszthatók.

(266) A harmadik felektől az eljárást megindító határozatra válaszul kapott egyik észrevételben megemlítették, hogy a nehéznefta termelésének növelése elengedhetetlen a La Seda csoport sinesi beruházásának megvalósításához. A Bizottság ellenőrizte, hogy a La Seda beruházása a matosinhosi beruházással együtt egyetlen beruházási projektnek tekinthető-e. Portugália megerősítette, hogy a nagyobb mennyiségben előállított nehézneftát a Petrogal kizárólag a vállalaton belül használja fel, és harmadik felek számára nem értékesíti. A Bizottság ezért megállapítja, hogy a beruházási projekt a La Seda beruházási projektjével nem tekinthető egyetlen beruházási projektnek.

(267) Az RTI 60. bekezdése olyan beruházási projektekre vonatkozik, amelyeket mesterségesen alprojektekre osztanak fel annak érdekében, hogy elkerüljék a csökkenő skála alkalmazását, amelynek értelmében az 50 millió EUR-t meghaladó összegű beruházási projektek esetében alacsonyabb az alkalmazandó támogatási intenzitás felső határa. Ebben a konkrét esetben a Bizottság meggyőződött arról, hogy az alkalmazott támogatási intenzitás (jelenértéken 12,43 %) alacsonyabb annál a legmagasabb támogatási intenzitásnál, amelyet akkor kellett volna alkalmazni, ha a beruházási projekt egyetlen beruházási projektnek minősül (jelenértéken 14,28 %), és

ezért alacsonyabb annál a legmagasabb támogatási intenzitásnál is, amelyben a két projekt külön-külön részesülhetett volna. Ennélfogva a támogatási intenzitás felső határát még az egyetlen beruházási projekt esetében sem lépték túl, és a Bizottság megállapítja, hogy nem szükséges annak vizsgálata, vajon a sinesi és matosinhosi projektek a földrajzi távolság ellenére is egyetlen beruházási projektnek minősülnek-e, mivel a kérdés nem érinti a támogatás összeegyeztethetőségének az RTI alapján történő értékelését.

Támogatási intenzitás

(268) A támogatási intenzitásnak az RTI 67. bekezdése szerinti kiszámítása attól függ, hogy a beruházási projekt egyetlen vagy két különböző beruházási projektnek minősül-e. Az utóbbi esetben, amennyiben a két helyszínen folyó beruházásokat külön értékeljük, a támogatási intenzitás számításakor figyelembe kell venni, hogy a regionális támogatások alkalmazandó felső korlátja Sinesben (40 %) és a Matosinhosban (30 %) eltérő.

(269) Portugália bejelentése szerint a beruházási projekt összes tervezett támogatható költsége nominális értéken 1 058 934 146 EUR ([] EUR a sinesi és [] EUR a matosinhosi beruházásra).

(270) A sinesi beruházás nettó jelenértéke – [] EUR nettó jelenértékű tervezett támogatással – [] EUR, amely e kőolaj-finomító esetében a bruttó támogatástartalom (GGE) 13,12 %-át kitevő támogatási intenzitásnak felel meg, és nem éri el a támogatási intenzitás 15,94 %-os kiigazított felső határát.

(271) A matosinhosi beruházás nettó jelenértéke – [] EUR nettó jelenértékű tervezett támogatással – [] EUR, amely e kőolaj-finomító esetében a bruttó támogatástartalom (GGE) 10,66 %-át kitevő támogatási intenzitásnak felel meg, és nem éri el a támogatási intenzitás 14,68 %-os kiigazított felső határát.

(272) Az eljárást megindító határozatban a Bizottság ellenőrizte a két régióra vonatkozó támogatási intenzitás szintjét, amely eltérő – Sinesben 40 %, Matosinhosban pedig 30 % –, és a támogatási intenzitásokat súlyozva újra kiszámította a maximális támogatási intenzitást, figyelembe véve az érintett régióra irányuló beruházás összes beruházáshoz viszonyított arányát (nettó jelenértéken). Ennek eredményeképpen a támogatási intenzitás 37,18 %, amely 14,21 %-os kiigazított maximális támogatási intenzitásnak felel meg.

(273) Még ha a beruházási projekt egyetlen beruházási projektnek minősülne is, az összes beruházási költség nettó jelenértéke 974 064 894 EUR lenne. Az összes tervezett támogatás nettó jelenértéken 121 091 314 EUR-ra rúgna, amely a bruttó támogatástartalom 12,43 %-át kitevő támogatási intenzitásnak felel meg, ez pedig alacsonyabb a korábban kiszámított 14,21 %-os kiigazított maximális támogatási intenzitásnál.

- (274) Ennélfogva, mivel a bruttó támogatástartalomhoz viszonyított támogatási intenzitás a csökkenő skála szabályaira figyelemmel nem érne el a kiigazított maximális támogatási intenzitást, a Bizottság úgy véli, hogy a beruházási projektekre vonatkozóan javasolt támogatási intenzitás megfelel az RTI 67. bekezdésének.
- (275) Portugália biztosítékokat nyújtott arra, hogy alacsonyabb vagy magasabb támogatható költségek esetén sem lépi túl a támogatási összeg és támogatási intenzitás e határokban megállapított felső határát.

Az RTI 68. bekezdésének a) és b) pontjában foglalt szabályok szerinti értékelés

- (276) A Bizottság az eljárást megindító határozatban a támogatásnak az RTI 68. bekezdése a) és b) pontjában foglalt szabályok szerinti értékelésével összefüggő egyes kérdésekkel kapcsolatban kételyeit fejezte ki. Ezek a következők voltak:

- a beruházási projekt által érintett termékek vajon kizárólag a dízel és a nehéznefta (Portugália állítása szerint), vagy a finomításhoz kapcsolódó más termékek is, tekintve a finomított termékek kínálati oldali potenciális helyettesíthetőségét, valamint azt a tényt, hogy a nehéznefta az RTI 69. bekezdése szerinti közbenső terméknek tekinthető,
- az érintett termékpiac vajon a közvetlen finomítói szintű piac-e mind a dízel, mind a nehéznefta esetében, ahogy azt Portugália állítja,
- a szóban forgó termékek érintett földrajzi piaca nemzeti, illetve regionális (Ibériai-félsziget) vagy pedig EGT-szinten határozandó-e meg,
- a Petrogal, mint kedvezményezett, valamint a Galp Energia és az ENI csoport, amelyekhez a Petrogal tartozik, érintett piacokból való részesedése meghaladja-e a 25 %-ot (az RTI 68. bekezdésének a) pontja,
- valamennyi érintett termékkel kapcsolatban a beruházási projekt által létrehozott termelési kapacitás – megnyilvánuló fogyasztási adatokban mérve – az egyes piacok több mint 5 %-át teszi-e ki, és hogy ha ez így van, akkor a legutóbbi öt év átlagában a termék megnyilvánuló fogyasztásának növekedése meghaladta-e az EGT GDP-jének átlagos évi növekedését.

- (277) A (278)–(311) preambulumbekkezdésben a Bizottság újra felméri, hogy túllépték-e a 68. bekezdés a) és b) pont-

jában említett vizsgálatok küszöbértékeit, amivel célja annak meghatározása, hogy szükség van-e a beruházási projekt részletes vizsgálatára. Először is, a Bizottság a beruházási projekt által érintett vagy ilyennek tekintett termékeket vizsgálja. Másodszor, a vizsgálat eredménye alapján meghatározza az érintett termékpiacokat. Harmadszor, elemzi, hogy az értékelést közvetlen finomítói, kiskereskedelmi vagy nagykereskedelmi szinten kell-e elvégezni. A (312)–(344) preambulumbekkezdésben meghatározza a termékpiacot és az érintett földrajzi piacot, majd az érintett termékpiacot a Petrogal vonatkozó piaci részesedése szempontjából vizsgálja. Végül, az elemzés azt méri fel, hogy a termékkapacitás-növekedés meghaladja-e az érintett EGT-piacon mért megnyilvánuló fogyasztás 5 %-át, amennyiben ezen a piacon az érintett termékek megnyilvánuló fogyasztásának mértéke az EGT-ben elmarad a várakozásoktól.

A beruházási projekt által érintett/érintettnek tekintett termékek

- (278) Az RTI 69. bekezdése a következőképpen szól: „Az érintett termék rendszerint az a termék, amely a beruházási projekt tárgyát képezi. Ha a projekt közbenső termékre vonatkozik, és a termelés jelentős része nem kerül piaci értékesítésre, az érintett termék lehet a késztermék is. ...” Az ehhez a bekezdéshez tartozó 64. lábjegyzet pontosítja, hogy „Ha egy beruházási projekt több különböző termék gyártását foglalja magában, akkor minden egyes terméket külön kell figyelembe venni.”
- (279) Az eljárást megindító határozatban a Bizottság a dízelt és a nehézneftát nevezte meg a beruházási projekt által közvetlenül érintett terméknek. Mivel a jelek szerint a megtermelt nehézneftát teljes egészében a Petrogal által gyártott naftaszármazékok előállítására használják, a naftaszármazékokat is érintett terméknek tekintette. A Bizottság továbbá elfogadta Portugália azon állítását, amely szerint a finomítókban előállított egyéb, horizontálisan kapcsolódó termékeket (benzin, PB-gáz, tüzelőolaj, sugárhajtómű-üzemanyag és bitumen) a beruházási projekt nem érinti.
- (280) A Bizottság tudomásul veszi Portugália azon magyarázatát, amely szerint a kőolaj-finomítók soktermékes termelési elv alapján működnek, amelynek során a nyersanyagot – a nyersolajat – számos közbenső termék (például nehéznefta, vákuumgázolaj) és késztermékké (például benzin, dízel) alakítják át. Számos közbenső terméket alapanyagként („nyersanyagként”) azonnal újra felhasználhatnak a finomítási folyamat különböző szakaszaiban, míg másokat a piacon értékesítenek, vagy azokat az első generációs petrokkémiai ágazat használja fel nyersanyagként, mint például a nehézneftát aromás termékek előállítására. A technikai termelési funkció különösen a felhasznált nyersolaj típusától (adott létesítmények nem minden nyersolaj típusra feldolgozásra alkalmasak) és a kőolaj-finomító pontos műszaki kialakításától függ. Egy

maximális nyereségre törekvő finomító a teljes termékínálaton belül próbálja optimalizálni nyereségét, az úgynevezett „finomítói árrést” azáltal, hogy a különböző termékek előállítását a termelési funkcióból (és a felhasznált nyersolaj típusából) eredő technikai korlátozásokat, valamint a ráfordítási és az értékesítési árakat figyelembe véve kiigazítja. Egy meglévő kőolaj-finomító szerkezete további beruházás nélküli átalakításának lehetőségei azonban rendkívül korlátozottak.

- (281) A kőolaj-finomító ágazat az elmúlt évtizedben szerkezeti változásokon ment keresztül. A könnyebb nyersolaj típusok egyre ritkábbak, és azokat egyre inkább nehezebb típusú nyersolajjal helyettesítik. Ezzel egyidejűleg megugrott a dízel iránti piaci kereslet (amely üzemanyagként egyre inkább felváltja a benzint). Ezzel szemben a villamosenergia-termelés és a tengeri szállítás területén használt tüzelőolaj iránti kereslet visszaesett, és ez a tendencia várhatóan folytatódni fog (mivel ilyen jellegű felhasználásait környezetbarátabb technológiákkal váltják ki). Az Unió nettó dízelimportőr és benzinexportőr (elsődleges felvevőpiaca az USA, amelynek mérete várhatóan csökkenni fog).
- (282) Amint azt Portugália kifejtette, és az 1. és 2. számú versenytárs is megerősítette, a beruházási projekt gazdasági mozgatórugója egyrészt az, hogy lehetővé tegye a kőolaj-finomítók számára a nehezebb nyersolaj típusok feldolgozását, és másrészt az, hogy a finomítók szerkezetének átalakítása úgy, hogy azok több dízelt és kevesebb tüzelőolajat állítsanak elő.
- (283) A 2.2. pontban foglaltak szerint a beruházási projekt által közvetlenül érintett termékek a dízel és a nehéznafta. A beruházási projekt valóban növelni fogja a dízeltermelést (a tüzelőolaj kárára), valamint a nehéznafta előállítását, amely Portugália szerint elkerülhetetlen technikai mellékhatás. A Bizottság tudomásul veszi Portugália azon állítását, amely szerint a finomítóknak előállított egyéb, horizontálisan kapcsolódó termékeket (benzin, PB-gáz, tüzelőolaj, sugárhajtómű-üzemanyag és bitumen) a beruházási projekt nem érinti.
- (284) A Bizottság ugyanakkor a hivatalos vizsgálat során meggyőződött arról, hogy a matosinhosi új vákuumdesztillációs egységbe és új viszkozitástörőbe való beruházás nyomán vákuumgázolajat is termelni fognak. A megnövelt dízeltermelésre Sinesben kerül sor, ahol az új hidrokraakoló egység nyersanyagként használja majd fel a matosinhosi és sinesi finomítóknak előállított vákuumgázolajat. Következésképpen a vákuumgázolajat is a beruházás által közvetlenül érintett terméknek kell tekinteni, mivel a beruházási projekt eredményeképpen jelentősen megnő annak előállítása a matosinhosi finomítóban.
- (285) Portugália tájékoztatott arról, hogy a vákuumgázolajat kizárólag a sinesi hidrokraakoló egységben használják majd fel nyersanyagként. Ennélfogva a vákuumgázolajat a fokozott dízeltermelés közbenső termékének kell tekinteni, és nem vizsgálható attól függetlenül. Portugália kijelentette továbbá, hogy a sineshez hasonló méretű hidrokraakoló egység üzemeltetéséhez szükséges állandó és biztonságos nyersanyagellátás a szükséges mennyiség piaci beszerzése révén nem biztosítható. Ennek az az oka, hogy a vákuumgázolaj nyílt piaca kisméretű és nagy ingadozással jellemezett azonnali piac. Következésképpen a sinesi finomító matosinhosi vákuumgázolajjal történő ellátása nem zár ki potenciális külső beszállítót.
- (286) A Bizottság elfogadja, hogy a vákuumgázolaj közbenső terméknek minősül, és hogy a megtermelt vákuumgázolaj jelentős részét nem értékesítik a piacon (így egyetlen potenciális külső beszállítót sem zárnak ki). Ebben az esetben az RTI 69. bekezdésében foglaltak szerint megállapítható, hogy a matosinhosi új vákuumdesztillációs egység és új viszkozitástörő tekintetében az érintett termék, azaz a dízel a késztermék.
- (287) A Bizottság emellett megjegyzi, hogy az 1. számú versenytárs véleménye szerint a hidrokraakolási maradék a beruházási projekt által érintett terméknek tekinthető (lásd a (92) preambulumbekendést). Mivel Portugália érvelése szerint az izokraakolási technológia alkalmazása miatt az ilyen maradék előállítása szinte elhanyagolható (lásd a (183) preambulumbekendést), a Bizottság a hidrokraakolási maradékot nem tekinti érintett terméknek.
- (288) A Bizottság az eljárást megindító határozatban kétségeknek adott hangot azt illetően, hogy a dízel és a nafta lennének az egyedüli érintett termékek, rámutatva arra, hogy a nafta az RTI 69. bekezdése értelmében közbenső terméknek tekinthető, valamint hogy a naftaszármazékok olyan érintettnek tekintett terméknek minősülhetnek, amelyekre vonatkozóan el kell végezni a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatokat.
- (289) Portugália az alábbi magyarázatot fűzte a fentiekhez:
- A nafta szó egyaránt utal a könnyű- és a nehéznaftára; a nehéz- és a könnyűnafta egymással sem az előállítás, sem a felhasználás során nem helyettesíthető.
 - A nehéznaftát a kőolaj-finomítási folyamatokban és az aromás termékeken túl számos különböző vegyi anyag előállítása során nyersanyagként használják.
 - A beruházási projekt eredményeképpen Sinesben fokozzák a nehéznafta előállítását: a sinesi kőolaj-finomítóban folyó nehéznafta-termelés évi [200–250] ezer tonnával emelkedik.

- A sinesi kőolaj-finomítóban előállított nehéznefta nagy részét a Petrogal matosinhosi finomítójába szállítják, ahol a más országokból importált és a matosinhosi finomítóban előállított (2007 és 2009 között évi átlagosan [650–700] ezer tonna) nehézneftával együtt reformbenzinné alakítják⁽⁶⁰⁾. A matosinhosi kőolaj-finomítóban reformbenzin gyártásához összesen [1 000–1 050] tonna nehézneftát használnak fel (a 2007–2009 közötti időszakra vonatkozó átlagérték).
 - A Sinesben előállított további, összesen [200–250] ezer tonna nehézneftából [100–150] ezer tonnát Matosinhosba szállítanak (a fennmaradó részt a sinesi hidrokrakkoló egységben nyersanyagként használják fel), amely [100–150] ezer tonna import nehéznefta helyettesítésére szolgál; a beruházás előtti [250–300] ezer tonna behozatali mennyiség így [100–150] ezer tonnára, azaz [50–60] %-kal csökken.
 - A nehéznefta 2009. évi behozatalának 92 %-a az EGT-n kívülről, 8 %-a az EGT területéről származott⁽⁶¹⁾.
 - A matosinhosi kőolaj-finomító saját nehéznefta-termelési kapacitása (2007 és 2009 közötti átlagos termelés: [650–700] ezer tonna) a beruházási projekt nyomán nem változik.
 - A reformbenzin az aromás termékek előállítása során keletkező közbenső termék.
 - A reformbenzin-termelési kapacitás a beruházási projekt nyomán nem változik.
 - A Matosinhosban előállított reformbenzint a Petrogal matosinhosi aromás termékeket gyártó üzemében nyersanyagként hasznosítják.
 - Az aromás termékeket gyártó üzem primer aromás termékek széles körét vagy naftaszármazékokat, különösen benzolt, toluolt, orto-xilolt, para-xilolt és oldószereket állít elő.
 - Az aromás termékeket gyártó üzem termelési kapacitása (2007 és 2009 közötti átlagos értékesítés: [400–450] ezer tonna) a beruházási projekt nyomán nem változik, és bővítést sem terveznek.
 - Az aromás termékeket gyártó üzem független üzleti egység; a nehéznefta belföldi ára jelenleg megegyezik a nehéznefta behozatali árával, és ez a beruházást követően sem módosul. Az aromás termékeket gyártó üzem által vásárolt reformbenzin jelenlegi eladási ára – amely a beruházást követően sem módosul – a nafta importparitásának [10–20] %-a (CIF NEW) és a benzin exportparitásának [80–90] %-a (RBOB USA), a Sines és Porto közötti szállítási költséggel megnövelve.
 - A nyersanyagköltség (nehéznefta) az aromás termékek összes termelési költségének mintegy [90–100] %-át tette ki. A Sinesben megtermelt további nehéznefta-mennyiség az összes reformbenzinné átalakított nehéznefta 14 %-ának felel meg.
 - A primer aromás termékeket a piacon, piaci áron értékesítik a petrokkémiai ágazat számára; az aromás termékek EGT-n belüli piacán [0–5] %-os részesedéssel rendelkező Petrogal elfogadja a szabott árakat. 2009-ben a Petrogal aromás termékeket gyártó üzemének teljes éves forgalma mintegy [] millió EUR volt. A beruházás befejezését követően a nehéznefta Sinesben történő nagyobb mennyiségű előállítása [] %-os (a 2009. évi forgalom alapján mintegy [] millió EUR) forgalomnövekedést eredményezne.
- (290) A Bizottság megjegyzi, hogy az 1. számú versenytárs véleménye szerint a nehéznefta közbenső termék, és az értékelésben a naftaszármazékokat is érintett terméknek kell tekinteni.
- (291) Annak megállapítása érdekében, hogy a naftaszármazékok esetében el kell-e végezni a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatokat, először értelmezni kell az RTI 69. bekezdésének szövegét. A 69. bekezdés előírja, hogy ha a projekt közbenső termékre vonatkozik, és a termelés jelentős része nem kerül piaci értékesítésre, az érintett termék lehet a késztermék is. Ez a megfogalmazás olyan helyzetekre vonatkozik, ahol a támogatás versenytársakra gyakorolt torzító hatása a közbenső piacon nem vagy csak részben érezhető, és ehelyett a késztermékek piacán jelentkeznek. A Portugália által az érintett termékek fogalmának meghatározására vonatkozóan szolgáltatott információk alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a támogatás nem érinti sem a termelési mennyiséget, sem a termelési költséget, sem pedig a Petrogal aromás termékeket gyártó üzemének ármeghatározó magatartását. Ezenfelül a Sinesben előállított nehéznefta többletmennyisége a reformbenzin előállításához használt teljes nehéznefta-mennyiséggel összevetve nem bír számottevő jelentőséggel. A Bizottság ezért úgy véli, hogy a beruházási projekthez nyújtott támogatás nem, vagy csupán közvetett módon és elhanyagolható mértékben érinti az aromás termékek piacát (a nafta behozatali árának közvetett csökkenése révén, lásd a következő szakaszt).
- (292) A Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatoknak az aromás termékek piaca tekintetében történő elvégzése nem helyénvaló.
- (293) A Bizottság egyúttal úgy véli, hogy a támogatás érintheti a naftapiacot, amennyiben a beruházási projekt lehetővé teszi az import helyettesítését, és ezért a beszállítók kénytelenek más értékesítési lehetőségek után nézni a nehéznefta piacán. A Bizottság ennél fogva a nehéznefta mint érintett termék tekintetében elvégezte a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatokat.

⁽⁶⁰⁾ A reformbenzin mint közbenső termék ismertetését lásd a (135) preambulumbekkezdésben.

⁽⁶¹⁾ A Petrogal által importált nafta 92 %-a az EGT-n kívüli országokból (Angola, Egyiptom, Ukrajna, Líbia és Oroszország), 8 %-a pedig Franciaországból és Hollandiából származik.

Az érintett termékpiacon

- (294) Az RTI 69. bekezdése kimondja, hogy az érintett termékpiacon magában foglalja az érintett terméket és az azt helyettesítő termékeket, amelyeket vagy a fogyasztó (a termék tulajdonságai, ára és felhasználhatósága alapján), vagy az előállító (a gyártóberendezések rugalmassága miatt) annak tekint.
- (295) Az eljárást megindító határozatban a Bizottság az érintett termékek végleges jegyzékének meghatározásával kapcsolatos nehézségek miatt nem tudta megnevezni az érintett termék(ek) piacát.

Dízel

- (296) A Bizottság az eljárást megindító határozatban megállapította, hogy a fogyasztói oldalon a dízel nem helyettesíthető. A kínálati oldalon ugyanakkor kételyek merültek fel azt illetően, hogy a dízel előállítása során alkalmazható-e helyettesítő termékek, mivel a gyártóberendezések rugalmassága – a kőolaj-finomítók kialakításának megváltoztatása révén – más típusú termékek (elsősorban benzint) előállítását eredményezhetné.
- (297) E kételyek eloszlátása érdekében Portugália úgy érvelt, hogy a Bizottság által idézett, az egyesülésről szóló bizottsági határozat⁽⁶²⁾ olyan eltérő helyzetre utalt, ahol a benzin- és dízelpiacon a mainál jóval kisebb mértékű egyensúlyhiány mutatkozott a kereslet és a kínálat között, és emiatt még lehetőség volt a két termék előállítása közötti rugalmas váltásra. Portugália szerint ugyanakkor 2000-tól kezdve a dízel iránti kereslet jelentős növekedésével ez a választási lehetőség megszűnt, és manapság nincs további kapacitás a kereslet kielégítésére.
- (298) Noha a magyarázat nem zárja ki teljesen annak lehetőségét, hogy a dízeltermelő létesítményeket benzin előállítására használják, irreális feltételezésnek tűnik, hogy egy vállalkozás 1 milliárd EUR-t meghaladó összeget fordítson benzintermelési kapacitásának növelésére, miközben Európában ebből a termékből túlermelés van. Számos tanulmány⁽⁶³⁾ rámutat, hogy a gépjárműüzemanyagok európai piacán csökken a benzin és a pakura iránti kereslet, míg a dízel iránti kereslet növekszik. A keresleti tendenciák ezen átalakulása miatt a kőolaj-finomítók túlzott mennyiségben állítanak elő kevésbé keresett és alacsonyabb értékű termékeket, míg egyes jobban keresett és értékesebb termékek mennyisége

nem elegendő⁽⁶⁴⁾. Előrejelzések szerint 2010 és 2030 között a benzinüzemű gépjárművekről a dízelüzemű gépjárművekre történő átállás, illetve az alternatív energiaszforrások bevezetése nyomán jelentősen visszaesik majd Európában a benzinfogyasztás. A rendelkezésre álló tanulmányok ezenkívül arra is felhívják a figyelmet, hogy a benzin iránti kereslet csökkenését segíti majd elő az energiatakarékosabb gépjárművek elterjedése az Egyesült Államokban (amely az európai felesleg fő kiviteli piaca), és az elektromos gépjárművek jövőben várható szerepe.

- (299) A Bizottság ezért úgy véli, hogy ebben a konkrét esetben, az adott beruházási típusra vonatkozóan és a termékpiacon jellemző középtávú tendenciák tükrében a kínálati oldalon is a dízelt kell az érintett terméknek tekinteni.

Nafta és naftaszármazékok

- (300) Az érintett termékekkel kapcsolatos magyarázattal összhangban a második vizsgálandó érintett termékpiacon a nehéznafta piaca. A sineszi kőolaj-finomított előállított nehéznafta a beruházás mozgatórugójának minősülő dízeltermelés mellékterméke. A nehéznaftát az aromás termékeken túl számos különböző vegyi anyag előállítása során használják. Általános felhasználási módjaiban semmilyen más anyaggal nem helyettesíthető. A Bizottság ezért úgy véli, hogy az érintett termékpiacon a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatok alapján a nehéznafta piaca.
- (301) A Bizottság ezért úgy véli, hogy az érintett termékpiacon a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatok alapján a dízel és a nehéznafta piaca. Tájékoztatósi céllal a naftaszármazékokra vonatkozó adatokat is közlünk.

A piaci értékelés elvégzésének szükséges szintje

- (302) Az eljárást megindító határozatban a Bizottság nem tudta megállapítani, hogy ezeket a piacokat közvetlen finomítói, nagy- vagy kiskereskedelmi szinten kell-e vizsgálni.
- (303) Az 1. és 2. számú versenytárs szerint az érintett termékpiacon ki kell terjeszteni a kis- és nagykereskedelmi dízel-eladási piacra (lásd a (93) és a (116) preambulumbekendést). Portugália úgy véli, hogy állami támogatási ügyekben az értékelés megfelelő szintje a közvetlen finomítói szint. Az RTI rendelkezései nem írják elő, hogy a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatokat és különösen a 68. bekezdés a) pontja szerinti vizsgálatot mely szinten kell elvégezni.

⁽⁶²⁾ A Bizottság 1996. augusztus 7-i határozata a COMP/M.727, BP/Mobil egyesülési ügyről (HL C 381., 1996.12.17., 8. o.).

⁽⁶³⁾ Portugália a Purvin and Gertz különböző jelentéseire utal; ezek egyike a 2011. márciusi *Global Petroleum Market Outlook (Kitekintés a kőolajipari világpiacon)* című tanulmány.

⁽⁶⁴⁾ Az Európai Bizottság megbízásából a Pöyry által készített, *Survey of the competitive aspects of oil and oil product markets in the EU (Tanulmány az Európai Unió kőolajpiacának és kőolajipari termékpiaconak versenyképességi szempontjairól)* című jelentés 46–47. oldala alapján. Ez a tanulmány nyilvánosan elérhető az Európai Bizottság Energiaügyi Főigazgatóságának honlapján: http://ec.europa.eu/energy/oil/studies/oil_en.htm

(304) A vizsgált kérdéstől és a verseny sérülésével kapcsolatos meghatározó feltevéstől függően a versenypolitika különböző szinteken, a gyártás, a forgalmazás (nagykereskedelem) és a kiskereskedelem szintjén vizsgálja a piaci versenyhelyzetét. A piaci szereplők – például a gépjármű-ágazatban – kiskereskedelmi szinten a fogyasztók és az egyéni autókereskedők, nagykereskedelmi szinten az autókereskedők és -forgalmazók, a gyártás szintjén pedig a forgalmazók és a gyártók. Az e határozat által érintett termékek esetében a piaci szereplők például a kiskereskedelmi piacon a gépjármű-tulajdonosok és a töltőállomások, a nagykereskedelmi piacon a töltőállomások és a forgalmazók, a közvetlen finomítói piacon pedig a finomítók és a forgalmazók.

(305) A gyártási szintnek ebben a határozatban a közvetlen finomítói szint felel meg. Portugália megerősítette, hogy a közvetlen finomítói piac megegyezik a teljes dízelpiaccal. Portugália szerint a „közvetlen finomítói értékesítések” fogalma magában foglalja a nagy tételben olajtársaságoknak (többek között a Galp Energia saját vállalatainak), a kereskedőknek, viszonteladóknak vagy nagyipari fogyasztóknak történő azonnali (a finomító általi közvetlen) értékesítéseket, a dízelimportot is ideértve⁽⁶⁵⁾. A közvetlen finomítói értékesítések mennyisége Portugáliában a Petrogal által a finomítóból történő közvetlen értékesítéseknek a portugáliai kivittel csökkentett és a portugál behozattalal növelt mennyisége. A portugáliai közvetlen finomítói piac kínálati oldalán szerepel tehát a Petrogal és a termékeiket az országba exportáló, Portugálián kívüli kőolaj-finomítók, és például a dízelpiac keresleti oldalán a különböző kőolaj-forgalmazói láncok, úgymint a Petrogal, a Repsol, a CEPSA és a BP, amelyek vagy a Petrogaltól vásárolnak vagy a Petrogal látja el őket dízellel, vagy a dízelt Portugálián kívülről importálják.

(306) A beruházási támogatás ellenőrzésének fő célja nem a fogyasztóknak (vagy kereskedőknek) a versenyellenes magatartásból eredő olyan nem kívánt következményekkel szembeni védelme, mint például a fogyasztói díjaknak a kartellek vagy a piaci erőfölénnyükkel visszaélő piaci szereplők általi monopolisztikus árszabás révén történő csökkentése. A beruházási támogatás lehetővé teszi a piaci termelés növelését, és ezáltal árcsökkenéshez vezet, amely első ránézésre, legalábbis rövid és középtávon, kedvez a fogyasztóknak.

(307) A beruházási támogatás ellenőrzésének célja sokkal inkább az, hogy védelmet nyújtson a többi termelő és más tagállamok gazdasági számára a támogatás versenyre és kereskedelemre gyakorolt jelentős torzító

hatásaival (azaz a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének értelmében a belső piaccal összeegyeztethetőnek minősülőnél nagyobb mértékű torzító hatással) szemben. A gyártók közötti verseny a gyártási szinten zajlik, ami ebben az esetben azt jelenti, hogy a kőolaj-finomítók közötti versenyre a közvetlen finomítói értékesítések szintjén kerül sor.

(308) Míg a regionális támogatási térképekben a regionális támogatásokra vonatkozóan meghatározott szabványos felső határok, valamint az RTI 60. bekezdése értelmében a nagyberuházási projektekre alkalmazandó, csökkenő skála szerinti támogatási intenzitások célja az, hogy egységes (és a nagy projektek esetében) fokozatos védelmet nyújtsanak az ilyen versenytorzítással és kereskedelemre gyakorolt hatással szemben, addig a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatok arra szolgálnak, hogy – további részletes vizsgálat céljából – kiszűrjék azokat a helyzeteket, amikor a támogatás különösen érintheti a gyártók közötti versenyt. A 68. bekezdés b) pontja szerinti vizsgálat azt méri fel, hogy a beruházási támogatás milyen mértékben eredményez olyan jelentős kapacitásnövekedést, amelynek köszönhetően a kedvezményezett a támogatásban nem részesülő versenytársaknál kedvezőbb feltételek mellett juttathat adott mennyiségű terméket az abszolút vagy relatív romlással jellemzett piacra. A 68. bekezdés a) pontja szerinti vizsgálat azt méri fel, hogy a beruházási támogatás milyen mértékben tartja fenn, erősíti meg vagy teremt meg a kedvezményezett erős piaci pozícióját, amellyel egy domináns piaci szereplő például a piac lezárása révén visszaélhet. A versenytársak mindkét esetben veszíthetnek gyártópiaci részesedésükből, csökkenhet a jövedelmezőségük vagy kiszorulhatnak a piacról, valamint a helyzet megakadályozhatja a potenciális versenytársak piacra lépését.

(309) A Bizottság ezért úgy véli, hogy a vizsgálatokat a gyártás szintjén kell elvégezni. A gyártási szintű piaci helyzet döntő jelentőségű, mivel a termelő létesítményeknek nyújtott támogatásokra vonatkozó állami támogatási határozatok a támogatásnak a gyártók közötti verseny torzulására és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatását értékelik. Továbbá feltételezhető, hogy amennyiben a kedvezményezett piaci részesedése az értékesítési láncban feljebb lévő piacon (finomítói szintű értékesítés) nagy, az már a lejjebb eső piacon elért piaci részesedéstől függetlenül önmagában is kellő mértékben valószínűsíti, hogy jelentős versenytorzító hatás érvényesül. Ennélfogva a kis- és nagykereskedelmi dízelértékesítéseket, még ha azok részét képeznék is az érintett termékpiacok korábbi bizottsági egyesülési ügyekben⁽⁶⁶⁾ foglalt meghatározásának, a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatok céljából nem kell figyelembe venni.

(310) A 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatok egyszerű szűrővizsgálatok, amelyek célja, hogy mechanikusan meghatározzák a versenyre és a kereskedelemre kockázatot jelentő helyzeteket. Ezzel szemben e kockázatok részletes értékelése az ezt követő részletes vizsgálat feladata. Míg a részletes vizsgálat rendszerint gyártási

⁽⁶⁵⁾ Pl. a Bizottság COMP/M.4348, PKN/MAZEIKIU egyesülési ügyben hozott határozata a következőképpen határozza meg a közvetlen finomítói piac fogalmát: „A közvetlen finomítói/rakományértékesítés elsődleges forgalmazási szint, és ... azt meg kell különböztetni az üzemanyagok kisebb léptékű nagykereskedelmi értékesítésétől (másodlagos forgalmazási szint). A közvetlen finomítói/rakományértékesítés során a finomító nagy mennyiségű terméket értékesít közvetlenül a kőolaj-finomítóból, vagy elsődleges szállítási útvonalon (azaz általában vasúton, vezetéken, hajón vagy uszályon) juttatja el azt a vevő belföldi vagy külföldi termináljához (tárolólétesítményeihez). A vevők nagykereskedők, kereskedők vagy a finomítók belső viszonteladói ágai, amelyek rendszerint nagy befogadó-képességű tárolólétesítményekkel rendelkeznek vagy ilyet bérelnek.”

⁽⁶⁶⁾ Lásd a Bizottság COMP/M.5005 – Galp Energia/ExxonMobil Iberia egyesülési ügyben hozott 2008. október 31-i határozatát (HL C 307., 2008.12.2., 4. o.).

szinten foglalkozik a piaci helyzettel, a piac lezárása esetén például szükség lehet a támogatás által az alacsonyabb szintű piacokra gyakorolt hatás elemzésére is.

- (311) Ennélfogva, tekintettel a Bizottságnak a más gazdasági ágazatokat, különösen a gépjármű-ágazatot⁽⁶⁷⁾ érintő állami támogatási ügyekkel kapcsolatos határozathozatali gyakorlatára, valamint arra, hogy a beruházási projekt kizárólag a Petrogal finomítói tevékenységéhez kapcsolódó kiadásokat érinti, a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatok alkalmazása tekintetében ebben a határozatban kizárólag a közvetlen finomítói szint bír jelentőséggel.

Az érintett földrajzi piac

Az érintett földrajzi piac a dízel esetében

- (312) A Bizottság az eljárást megindító határozatban kéteyleit fejezte ki azt illetően, hogy a dízel érintett földrajzi piaca EGT-, regionális (Ibériai-félsziget) vagy nemzeti szinten határozandó-e meg.
- (313) Portugália úgy véli, hogy a dízel érintett piacának a nemzeti piacnál nagyobbak, lehetőség szerint a nyugat-európai vagy az EGT-piacnak kell lennie. Az 1. és a 2. számú versenytárs nem tesz különbséget a vizsgálandó piaci szintek között. Úgy érvelnek, hogy az érintett földrajzi piacnak a portugál piacnak, de legfeljebb az ibériai piacnak kell lennie.
- (314) A Bizottság 1997-ben elfogadta a közösségi versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló közleményét (a továbbiakban: a közlemény)⁽⁶⁸⁾. A közlemény előírja, hogy az érintett földrajzi piac azt a területet foglalja magában, ahol az érintett vállalkozások termékek vagy szolgáltatások kínálásával foglalkoznak, ahol a versenyfeltételek elég homogének, és amely a szomszédos területektől megkülönböztethető, mert azokon a versenyfeltételek érzékelhetően eltérőek.
- (315) A közleményt az antitröszt- és fúzióellenőrzési politikák értékelési eszközeként dolgozták ki. Ez az eszköz az ilyen szakpolitikák keretében alkalmazható vizsgálati jogkörkön alapul, és nem alkalmazható közvetlenül az állami támogatásokra. A közlemény kifejezetten elismeri, hogy „[a]z értékelés középpontjában az állami támogatási esetekben inkább a támogatás kedvezményezettje és az érintett iparág/ágazat, semmint a támogatás kedvezményezettjével szemben fennálló, a verseny által támasztott korlátok meghatározása áll.” A közlemény mindazonáltal elismeri, hogy az abban körvonalazott módszer elemei „alapul szolgálhatnak” a konkrét állami támogatási esetek „értékeléshez”.

- (316) A Bizottság az állami támogatási ügyekhez kapcsolódó érintett termék- és földrajzi piac meghatározása során alkalmazandó elvekről és megközelítésről ez idáig nem tett közzé közleményt. Az RTI az érintett földrajzi piac meghatározásának módjára nem nyújt iránymutatást. Ugyanakkor az RTI 70. bekezdésének megfogalmazása arra enged következtetni, hogy előnyben részesíti az EGT-szintű értékelést: „Az a) (...) pont alkalmazásának céljából az értékesítést (...) rendszerint az EGT-re vonatkozóan kell meghatározni, vagy ha ez az információ nem áll rendelkezésre vagy nem releváns, akkor bármely más általánosan elfogadott és rendelkezésre álló statisztikai adatokkal bíró piaci felosztás alapján”.

- (317) A földrajzi piac megfelelő meghatározását tehát a verseny sérülésével kapcsolatos meghatározó feltevés tükrében kell vizsgálni. A jelek szerint ugyanakkor joggal feltételezhetjük, hogy az RTI 68. bekezdésének a) pontjában említett, a 25 %-ot meghaladó piaci részesedésre vonatkozó vizsgálat célja az, hogy megvédje az EGT-beli versenytársakat attól, hogy valamely piaci befolyással rendelkező támogatási kedvezményezett versenyellenes magatartással kizárja őket a működésük helye szerinti piacról, vagy megakadályozza az adott piacra való belépésüket (kiszorítsa őket a piacról).

- (318) E határozat alkalmazásában gyártási szinten nem releváns a piac pontos földrajzi határainak meghatározása, mivel a Petrogal piaci részesedése csak a nemzeti piacon haladja meg a 25 %-os küszöbértéket. Elegendő azt ellenőrizni, hogy a nemzeti piac-e az érintett földrajzi piac. Méréltük a versenytársak által benyújtott, különösen a behozatali korlátozásokkal és a korlátozott tárolási kapacitással kapcsolatos érveket, amelyekhez Portugália észrevételeket fűzött. Megállapítást nyert, hogy a földrajzi piacnak attól az alapvető megközelítéstől eltérő meghatározása, amely a 68. bekezdés a) és b) pontja szerinti vizsgálatokban figyelembe veendő piacként az EGT-piacot, illetve érintett földrajzi piacként a nemzeti piacot nevezi meg, csak akkor indokolt, ha nyilvánvaló, hogy a piac nagyrészt zárt. Ennélfogva meg kell vizsgálni, hogy léteznek-e olyan kereskedelmi korlátok, amelyek akadályoznák a Petrogallal a nagykereskedelmi piacon versengő vállalkozásokat a Portugálián kívüli finomítókból származó dízel behozatalában abban az esetben, ha a portugál közvetlen finomítói piacon alkalmazott árak meghaladnák a nagyobb piacon érvényesülő árakat.

- (319) Ebben az összefüggésben a következő észrevételek születtek:

— A portugál piacon értékesített dízel technikai jellemzői a szomszédos országok piacain értékesített dízellel megegyezők.

— Az EGT-n belüli kereskedelmet nem terhelik behozatali vámok.

⁽⁶⁷⁾ Lásd a Bizottság által az N 635/08 sz. – Italy – LIP – Fiat Sicily állami támogatási ügyben hozott 2009. április 29-i határozatot, és az N 671/08 sz. – Hungary – LIP – Aid to Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Korlátolt Felelősségű Társaság állami támogatási ügyben hozott 2011. június 29-i határozatot.

⁽⁶⁸⁾ HL C 372., 1997.12.9., 5. o.

- A Portugáliába irányuló behozatalt nem akadályozzák szabályozási vagy igazgatási korlátozások.
- A Portugália által szolgáltatott statisztikai adatok (lásd a (195) preambulumbekendést) a kereskedelmi forgalom és ezen belül mind a Portugáliába irányuló behozatal, mind a Portugáliából a szomszédos országokba irányuló kivitel létezéséről tanúskodnak. A kivitel a dízel iránti megnövekedett belföldi kereslet miatt csökkent.
- A behozatalra tengeri és közúti szállítás útján kerül sor; az elmúlt években a behozatali mennyiségek érzékenyen követték a külső eseményeket, és az elmúlt év során jelentősen megnövekedtek. A megnövekedett import azt jelzi, hogy a többi piaci szereplő rendelkezik alternatív ellátási lehetőségekkel, és képes a portugál finomítókól származó közvetlen ellátást importtermékekkel helyettesíteni. A Portugália által benyújtott információkból (lásd a (195) preambulumbekendést) kiderül, hogy mindez különösen nyilvánvaló volt 2009-ben, amikor a sinesi kőolajfinomítóban bekövetkezett balesetet követően több hétre leállt a termelés.
- Portugália elutasítja azokat az állításokat, amelyek szerint a meglévő tárolási kapacitás több mint 90 %-a felett a Petrogal gyakorol ellenőrzést, és tisztázza, hogy a harmadik felek tárolási kapacitása évi 2,9 millió tonna szállítási kapacitásnak felel meg, ami a nemzeti piac több mint fele. Egyetlen külső versenytárs sem élt a korábban eladásra kínált további tárolási kapacitás vásárlásának lehetőségével.
- A Bizottság felkérte a versenytársakat, hogy konkrét példákkal igazolják az ilyen kereskedelmi korlátok létezését, vagy számoljanak be olyan helyzetről, amelyben a dízel behozatala során nehézségekkel szembesültek, ilyen információ azonban nem érkezett.
- (320) Konkrét példák hiányában és a Portugália által a tárolási kapacitásokra és a behozatalra vonatkozóan biztosított adatok alapján megállapítható, hogy nincs olyan bizonyíték, amely alátámasztaná, hogy a gyakorlatban korlátozottak az igénybe vehető tárolási kapacitások, illetve hogy más akadályok nehezítik a dízel behozatalt.
- (321) Ami a harmadik felek által a Petrogaltól közvetlenül a finomítói szinten vásárolt dízel árát illeti, ezek az árak a jelek szerint hasonlóak a dízel portugáliai behozatali árához. Amint arra Portugália a bejelentéskor utalt, és amint az az eljárást megindító határozat 3.4.3. pontjában olvasható, a közvetlen finomítói árát a nemzetközi árszabáshoz, a portugáliai finomított kőolajtermékek esetében pedig az északnyugat-európai régióra vonatkozó *Platts*-féle árakhoz (*Rotterdam*) igazítják, a szükséges felárral (szállítás, fuvarozás, biztosítás, veszteségek és egyéb) megnövelve. Ez arra enged következtetni, hogy az érintett piac a nemzeti (portugál) piacnál nagyobb: A külső versenytársak nem terjesztettek elő a Petrogal által alkalmazott közvetlen finomítói árakra vonatkozó érveket, hanem észrevételeiket a Petrogal piaci befolyására és helyzetére korlátozták. Az 1. számú versenytárs megjegyezte, hogy az összes dízelbehozatal és -kivitel aránya túlságosan alacsony ahhoz, hogy indokolja a regionális piacot, ugyanakkor nem utalt dízelhiányra vagy olyan helyzetre, amelyben a tárolási kapacitás ellenőrzése nehézségeket támasztott volna a versenytársak számára.
- (322) A 2. számú versenytárs ezzel szemben azt emelte ki (lásd a (109) preambulumbekendést), hogy a beruházási projekt eredményeképpen a Petrogal más piacok felé nettó exportórré válna, és megerősítené piaci helyzetét az Ibériai-félszigeten.
- (323) Ennél fogva nem lehet megállapítani, hogy a dízel érintett földrajzi piaca a nemzeti piac lenne, mivel a jelek szerint a dízel portugáliai behozatala, illetve a szomszédos országokba irányuló kivitel nem korlátozott. Az érintett földrajzi piac ennél fogva legalább a regionális piac, azaz az Ibériai-félsziget.
- Az érintett földrajzi piac a nafta és a naftaszármazékok esetében
- (324) A Bizottság az eljárást megindító határozatban kételyeit fejezte ki azt illetően, hogy a nehéznafta érintett földrajzi piaca EGT-, regionális (Ibériai-félsziget) vagy nemzeti szinten határozandó-e meg.
- (325) Portugália úgy vélte, hogy a nehéznafta és a naftaszármazékok érintett földrajzi piaca legalább az EGT, ha nem egyenesen a világpiac. A versenytársak nem kifogásolták az érintett földrajzi piac meghatározását.
- (326) Az érdekelt felek nem cáfolták Portugália észrevételeit, és tekintettel arra, hogy a nehéznafta nagy távolságon könnyen és alacsony áron szállítható termék, az érintett földrajzi piac legalább az EGT⁽⁶⁹⁾.
- Az RTI 68. bekezdésének a) pontja szerinti piaci részesedési vizsgálat:
- (327) Az RTI 68. bekezdésének a) pontja előírja, hogy a Bizottság részletes vizsgálatot végez, ha „a kedvezményezett részesedése az érintett termék(ek) érintett piac(ok)on történő értékesítéséből a beruházást megelőzően több mint 25 %, illetve a beruházást követően több mint 25 % lesz”.

⁽⁶⁹⁾ A Bizottság által az N 898/06 sz. – Repsol Polimeros állami támogatási ügyben hozott 2007. július 10-i határozattal összhangban.

- (328) A Bizottság az eljárást megindító határozatban nem tudta megerősíteni, hogy túllépték-e az RTI 68. bekezdésének a) pontjában meghatározott küszöbértéket, mivel kétséges volt az érintett termék- és földrajzi piac megfelelő meghatározása, valamint a megfelelő értékelési szint (közvetlen finomítói, kiskereskedelmi, nagykereskedelmi). Ezenfelül a vállalatcsoport szintjén nem álltak rendelkezésre adatok (az ENI piaci részesedését is beleértve). Nem voltak elérhetőek a naftaszármazékokra vonatkozó adatok sem.

A dízelpiaci részesedés vizsgálata

- (329) A Portugália által szolgáltatott adatokból kiderül, hogy közvetlen finomítói szinten a Petrogal dízelpiaci részesedése a regionális piacon (Ibériai-félsziget) nem éri el a 25 %-ot, amint az az eljárást megindító határozatban már megállapítást nyert, és amint azt Portugália a hivatalos vizsgálati szakaszban megerősítette. Ez az információ csak a Petrogal termelési kapacitását foglalja magában, mivel a Petrogal kijelentette, hogy az ENI nincs jelen az ibériai-félszigeti közvetlen finomítói piacon. Hasonlóképpen a Petrogal közvetlen finomítói szintű dízelpiaci részesedése Nyugat-Európában és az EGT-ben sem éri el a 25 %-ot a vállalatcsoport szintjén (az ENI piaci részesedését is beleértve), ami a Portugália által benyújtott adatokból is nyilvánvaló (lásd az alábbi 6. és 7. táblázatot).

6. táblázat

A Petrogal és az ENI összesített piaci részesedése a nyugat-európai piacon (millió tonna/év)

Érintett termék	2007			2012		
	A Petrogal és az ENI értékesítései	Nyugat európai piac	A Petrogal és az ENI piaci részesedése	A Petrogal és az ENI értékesítései	Nyugat európai piac	A Petrogal és az ENI piaci részesedése
Dízel	[]	243,6	[5–10] %	[]	252	[5–10] %

7. táblázat

A Petrogal és az ENI összesített piaci részesedése az EGT-piacon (millió tonna/év)

Érintett termék	2007			2012		
	A Petrogal és az ENI értékesítései	EGT-piac	A Petrogal és az ENI piaci részesedése	A Petrogal és az ENI értékesítései	EGT-piac	A Petrogal és az ENI piaci részesedése
Dízel	[]	323,5	[5–10] %	[]	334,6	[5–10] %

- (330) A 6. és 7. táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a Petrogal az érintett termék értékesítésének kevesebb mint 25 %-áért felel a regionális (Ibériai-félsziget), valamint a nyugat-európai és EGT-szintű érintett piacon, az ENI csoport szintű közvetlen finomítói piaci részesedését is ideértve. Ennélfogva a dízel esetében nem lépi túl az RTI 68. bekezdésének a) pontjában meghatározott küszöbértéket.

- (331) Mivel az ENI és a Petrogal összesített piaci részesedése nem éri el a 25 %-ot, nem szükséges megvizsgálni, hogy az ENI olyan mértékű ellenőrzést gyakorol-e a Petrogal piaci részesedése felett, ami megköveteli az összesített piaci részesedés figyelembevételét.

A nafta és a naftaszármazékok piacán fennálló piaci részesedés vizsgálata

- (332) A Portugália által szolgáltatott információk szerint a legtöbb nehézneftát előállító kőolaj-finomító belső gyártás keretében dolgozza fel a terméket. A Portugália által a 68. bekezdés a) pontja szerinti vizsgálat céljára benyújtott piaci részesedési adatok a vizsgálat előírásainak megfelelően az EGT-, nevezetesen a kereskedői piacon történt értékesítéseket tükrözik.

- (333) Annak vizsgálatához, hogy a beruházási projekt összeegyeztethető-e az RTI 68. bekezdésének a) pontjával, elemezni kell a Petrogal beruházási projekt előtti és azt követő piaci részesedését, és ellenőrizni kell, hogy az meghaladja-e a 25 %-ot.

8. táblázat

A Petrogal piaci részesedése az EGT-piacon (ezer tonna)

Az érintett termékek	2007			2012		
	A Petrogal értékesítései	EGT-piac	A Petrogal piaci részesedése	A Petrogal értékesítései	EGT-piac	A Petrogal piaci részesedése
Nehéznafta	[]	49 172	[0–5] %	[]	49 769	[0–5] %
Naftaszármazékok	[]	16 045	[0–5] %	[]	15 640	[0–5] %
— Benzol	[]	10 093	[0–5] %	[]	10 093	[0–5] %
— Orto-xilol	[]	681	[5–10] %	[]	606	[5–10] %
— Para-xilol	[]	2 169	[5–10] %	[]	2 169	[5–10] %
— Toluol	[]	2 503	[5–10] %	[]	2 173	[5–10] %
— Oldószerek	[]	599	[5–10] %	[]	599	[5–10] %

9. táblázat

Az ENI piaci részesedése az EGT-piacon (ezer tonna)

Az érintett termékek	2007			2012		
	Az ENI értékesítései	EGT-piac	Az ENI piaci részesedése	Az ENI értékesítései	EGT-piac	Az ENI piaci részesedése
Nehéznafta	[]	49 172	[0–5] %	[]	49 769	[0–5] %
Naftaszármazékok	nincs adat	16 045		nincs adat	15 640	
— Benzol	[]	10 093	[5–10] %	[]	10 093	[0–5] %
— Orto-xilol	[]	681	[5–10] %	[]	606	[10–20] %
— Para-xilol	[]	2 169	[0–5] %	[]	2 169	[0–5] %
— Toluol	[]	2 503	[5–10] %	[]	2 173	[5–10] %
— Oldószerek	nincs adat	599		nincs adat	599	

10. táblázat

A Petrogal és az ENI összesített piaci részesedése az EGT-piacon (ezer tonna)

Az érintett termékek	2007			2012		
	A Petrogal és az ENI értékesítései	EGT-piac	A Petrogal és az ENI piaci részesedése	A Petrogal és az ENI értékesítései	EGT-piac	A Petrogal és az ENI piaci részesedése
Nehéznafta	[]	49 172	[0–5] %	[]	49 769	[0–5] %
Naftaszármazékok	nincs adat	16 045		nincs adat	15 640	
— Benzol	[]	10 093	[5–10] %	[]	10 093	[5–10] %
— Orto-xilol	[]	681	[10–20] %	[]	606	[10–20] %
— Para-xilol	[]	2 169	[5–10] %	[]	2 169	[5–10] %
— Toluol	[]	2 503	[10–20] %	[]	2 173	[10–20] %
— Oldószerek	[]	599	[5–10] %	[]	599	[0–5] %

(334) A 8. és 10. táblázatban szereplő adatok alapján megállapítható, hogy a Petrogal önálló és az ENI-vel közös piaci részesedése az érintett termék esetében – azaz a nehéznafta EGT-szintű érintett termékpiacán – nem éri el a 25 %-ot. A Petrogal piaci részesedése a naftaszármazékok piacán is 25 % alatt marad.

(335) Ezenfelül a Petrogal által előállított és a belső termelésben felhasznált nehéznafta összes mennyisége, amelyet a fenti 8. táblázatban szereplő piaci részesedési adatok nem tükröznek, az EGT-szintű kiskereskedelmi piac kevesebb mint [< 5] %-át teszi ki. A sinesi kőolaj-finomítóban előállított további mennyiség mintegy [< 5] %-nak felel meg.

(336) E megfontolások alapján megállapítható, hogy a nehéznafta esetében a 68. bekezdés a) pontjában meghatározott küszöbértéket nem lépik túl.

Kapacitásnövelés alulteljesítő piacon (az RTI 68. bekezdésének b) pontja alapján)

(337) Az RTI 68. bekezdésének b) pontja úgy rendelkezik, hogy a Bizottság részletes vizsgálatot végez, ha a projekt által létrehozott (...) kapacitás az érintett termék megnyilvánuló fogyasztási adatok alapján számított piacának több mint 5 %-át teszi ki, kivéve, ha a legutóbbi öt év átlagában a termék megnyilvánuló fogyasztásának növekedése az EGT GDP-jének átlagos évi növekedését meghaladta.”

(338) Az RTI 70. bekezdése pontosítja, hogy "... A 68. bekezdés a) és b) pontja alkalmazásának céljából az értékesítést és a megnyilvánuló fogyasztást a Prodcum osztályozás megfelelő szintjén és rendszerint az EGT-re vonatkozóan kell meghatározni, vagy ha ez az információ nem áll rendelkezésre vagy nem releváns, akkor bármely más általánosan elfogadott és rendelkezésre álló statisztikai adatokkal bíró piaci felosztás alapján”.

(339) A Bizottság az eljárást megindító határozatban valamennyi érintett termékkel kapcsolatban kételyeinek adott hangot azt illetően, hogy a beruházási projekt által létrehozott termelési kapacitás – megnyilvánuló fogyasztási adatokban mérve – az egyes piacok több mint 5 %-át teszi-e ki, és hogy ha ez így van, akkor a

legutóbbi öt év átlagában (a beruházás megkezdése előtt) a termék megnyilvánuló fogyasztásának növekedése meghaladta-e az EGT GDP-jének átlagos évi növekedését.

Kapacitásnövelés alulteljesítő piacon (az RTI 68. bekezdésének b) pontja alapján) a dízel esetében

(340) Az EGT-n belül a dízel megnyilvánuló fogyasztásának összesített éves növekedési rátája (CAGR) a 2001 és 2006 közötti években 2,12 % volt a mennyiség és 15,38 % az érték tekintetében. Az EGT GDP-jének 2001 és 2006 közötti évekre vonatkozó megfelelő összesített éves növekedési rátája reálértéken elérte a 2,06 %-ot (ez megegyezik a mennyiségi értékkel), és nominális értéken a 4,12 %-ot (ez megegyezik a pénzügyi értékkel).

(341) Ebből következően a dízelpiac nem tekinthető alulteljesítő piacnak, ha figyelembe vesszük a mennyiség és az érték tekintetében mért összesített éves növekedési rátát, és összevetjük azt a GDP-növekedés nominális és reálértékével. Nem szükséges tehát megvizsgálni, hogy a beruházási projekt által létrehozott kapacitás az érintett piac több mint 5 %-át teszi-e ki.

Kapacitásnövelés alulteljesítő piacon (az RTI 68. bekezdésének b) pontja alapján) a nafta esetében, valamint a naftaszármazékokra vonatkozó adatok

(342) Annak vizsgálatához, hogy a beruházási projekt megfelel-e az RTI 68. bekezdése b) pontjának, a Bizottságnak ellenőriznie kell, hogy a beruházási projekt által létrehozott kapacitás az érintett termék megnyilvánuló fogyasztási adatok alapján számított piacának több mint 5 %-át teszi-e ki, kivéve, ha a legutóbbi öt év átlagában a termék megnyilvánuló fogyasztásának növekedése az EGT GDP-jének átlagos évi növekedését meghaladta.

(343) Portugália az alábbi 11–13. táblázatban ismertetett adatokat nyújtotta be. Az EGT-piac oszlopában szereplő adatok megegyeznek a piaci részesedéseket bemutató táblázatok EGT-piac (értékesítések) című oszlopában található adatokkal. Mivel a kiskereskedelmi piacok (értékesítések) mérete nem éri el a belső termelést is magában foglaló megnyilvánuló fogyasztás mértékét, a termelési kapacitás növekedésére vonatkozó adatok túlbecsülik a növekedés jelentőségét. Ennélfogva kijelenthetjük, hogy ez a legkedvezőtlenebb forgatókönyv.

11. táblázat

A sinesi kőolaj-finomító termelésikapacitás-növekedésének aránya az EGT-n belüli érintett termékpiacokon (ezer tonna)

Az érintett termékek	2007. évi termelési kapacitás	2012. évi termelési kapacitás	Termelési kapacitás növekedése	EGT-piac 2007-ben	Az EGT-piacot érintő termelési kapacitás növekedése	A megnyilvánuló fogyasztás összesített éves növekedési rátája (CAGR)
Nhéznafta	[]	[]	[]	49 172	[0–5] %	—
Naftaszármazékok	[]	[]	[]	16 045	[0–5] %	—

Az érintett termékek	2007. évi termelési kapacitás	2012. évi termelési kapacitás	Termelési kapacitás növekedése	EGT-piac 2007-ben	Az EGT-piacot érintő termelési kapacitás növekedése	A megnyilvánuló fogyasztás összesített éves növekedési rátája (CAGR)
— Benzol	[]	[]	[]	10 093	[0-5] %	—
— Orto-xilol	[]	[]	[]	681	[0-5] %	—
— Para-xilol	[]	[]	[]	2 169	[0-5] %	—
— Toluol	[]	[]	[]	2 503	[0-5] %	—
— Oldószerek	[]	[]	[]	599	[0-5] %	—

12. táblázat

A matosinhsi termelési kapacitás növekedésének aránya az EGT-n belüli érintett termékpiacokon (ezer tonna)

Az érintett termékek	2007. évi termelési kapacitás	2012. évi termelési kapacitás	Termelési kapacitás növekedése	EGT-piac 2007-ben	Az EGT-piacot érintő termelési kapacitás növekedése	A megnyilvánuló fogyasztás összesített éves növekedési rátája (CAGR)
Nehéznafta	[]	[]	[]	49 172	[0-5] %	—
Naftaszármazékok	[]	[]	[]	16 045	[0-5] %	—
— Benzol	[]	[]	[]	10 093	[0-5] %	—
— Orto-xilol	[]	[]	[]	681	[0-5] %	—
— Para-xilol	[]	[]	[]	2 169	[0-5] %	—
— Toluol	[]	[]	[]	2 503	[0-5] %	—
— Oldószerek	[]	[]	[]	599	[0-5] %	—

13. táblázat

A (sinesi és a matosinhsi kőolaj-finomítókban) összesített termelésikapacitás-növekedés aránya az EGT-n belüli érintett termékpiacokon (ezer tonna)

Az érintett termékek	2007. évi termelési kapacitás	2012. évi termelési kapacitás	Termelési kapacitás növekedése	EGT-piac 2007-ben	Az EGT-piacot érintő termelési kapacitás növekedése	A megnyilvánuló fogyasztás összesített éves növekedési rátája (CAGR)
Nehéznafta	[]	[]	[]	49 172	[0-5] %	—
Naftaszármazékok	[]	[]	[]	16 045	[0-5] %	—
— Benzol	[]	[]	[]	10 093	[0-5] %	—
— Orto-xilol	[]	[]	[]	681	[0-5] %	—
— Para-xilol	[]	[]	[]	2 169	[0-5] %	—
— Toluol	[]	[]	[]	2 503	[0-5] %	—
— Oldószerek	[]	[]	[]	599	[0-5] %	—

(344) A 11–13. táblázatban felsorolt termékekhez kapcsolódó termelési kapacitás növekedése minden esetben az EGT-szintű érintett termékpiacok 5 %-a alatt maradt. Ennélfogva megállapítható, hogy a beruházási projekt nem lépi túl az RTI 68. bekezdése b) pontjának első részében meghatározott küszöbértéket.

7. KÖVETKEZTETÉS

(345) A (278)–(344) preambulumbekkezdésben ismertetett adatok alapján a beruházási projekt nem lépi túl az RTI 68. bekezdésének a) és b) pontjában az érintett termékekre vonatkozóan meghatározott küszöbértékeket. Ennélfogva a Szerződés 108. cikkének (2) bekezdésében előírt eljárás megindítását követően nem szükséges elvégezni a támogatás részletes vizsgálatát.

(346) Összefoglalva, a Petrogalnak nyújtandó javasolt regionális beruházási támogatás az RTI-ben foglalt minden olyan feltételnek eleget tesz, amelyek alapján az a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető. Ennélfogva nem szükséges megvizsgálni, hogy a támogatás jóváhagyható-e a Szerződés szerinti egyéb kivételek alapján.

(347) Portugália kivételesen beleegyezett, hogy ezt a határozatot csak angol nyelven hiteles szöveggel fogadják el,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

(1) A Portugália által a Petrogal javára nyújtani tervezett, nominális értéken 160 484 007 EUR (kedvezményes áron 121 091 314 EUR) összegű és kedvezményes áron legfeljebb 12,43 %-os támogatási intenzitással jellemzett állami támogatás a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében összeegyeztethető a belső piaccal.

(2) Ennek megfelelően az 1. cikk (1) bekezdésében említett állami támogatás végrehajtható. A tervezett támogatható kiadásoktól és az állami támogatás bejelentett kifizetési ütemtervétől való eltérés esetén Portugália nem lépheti túl a kedvezményes áron számított 121 091 314 EUR maximális támogatási összeget, valamint a kedvezményes áron számított 12,43 %-os maximális támogatási intenzitást.

2. cikk

(1) Portugália e határozat időpontjától számítva ötévente időközi jelentést nyújt be a Bizottságnak. Az időközi jelentések naprakész információkkal szolgálnak a kifizetett állami támogatási összegekről, a támogatási szerződések végrehajtásáról és a sinesi, illetve a matosinhosi kőolaj-finomítóban megkezdett minden egyéb beruházási projektről.

(2) Ezenfelül Portugália a bejelentett kifizetési ütemterv alapján az állami támogatás utolsó részletének kifizetését követő hat hónapon belül részletes zárójelentést készít, amelyben tájékoztatást ad a kifizetett állami támogatási összegekről, a támogatási szerződések végrehajtásáról és a sinesi vagy a matosinhosi kőolaj-finomítóban megkezdett minden egyéb beruházási projektről.

3. cikk

E határozat címzettje a Portugál Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2011. augusztus 3-án.

a Bizottság részéről
Joaquín ALMUNIA
alelnök